T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL'DA MÜZE OLARAK TASARLANAN YAPILARIN MİMARİ KİMLİK BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

ÖZLEM YARIMAY

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARİ TASARIM PROGRAMI

DANIŞMAN
DOÇ. DR. YASEMEN SAY ÖZER

İSTANBUL, 2018

T.C.

YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İSTANBUL'DA MÜZE OLARAK TASARLANAN YAPILARIN MİMARİ KİMLİK BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

Özlem YARIMAY tarafından hazırlanan tez çalışması 19.06.2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Yasemen SAY ÖZER

Yıldız Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri

Doç. Dr. Yasemen SAY ÖZER

Yıldız Teknik Üniversitesi _____

Prof. Dr. Ömür BARKUL

Yıldız Teknik Üniversitesi _____

Dr. Öğr. Üyesi Evin ERİŞ

Nişantaşı Üniversitesi _____

ÖNSÖZ

Bu tez çalışmasının gerçekleşmesi ve sonuca ulaşması aşamasında yardımlarını esirgemeyen, değerli görüş ve önerileri ile bana her daim yol gösteren tez danışmanım, Doç. Dr. Yasemen Say ÖZER'e teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım. Beni bu uzun süreçte hiçbir zaman yalnız bırakmayan ve desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, sevgili annem Şöhret YARIMAY'a, babam Harun YARIMAY'a, kardeşim Esra YARIMAY'a teşekkür ederim.

Haziran, 2018

Özlem YARIMAY

İÇİNDEKİLER

Sayfa

KISALTMA LİSTESİ vii

ŞEKİL LİSTESİ vii

ÇİZELGE LİSTESİ x

ÖZET xii

ABSTRACT xiii

BÖLÜM 1

GİRİŞ 1

1.1 Literatür Özeti 2
1.2 Tezin Amacı 5
1.3 Bulgular 5

BÖLÜM 2

KİMLİK VE MİMARİ KİMLİK 7

2.1 Kimlik Kavramı 7
2.2 Mimari Kimlik Olgusu 9
2.3 Mimari Kimliği Oluşturan Etmenler 11
2.3.1 Tarihsel Etmenler 12
2.3.2 Sosyokültürel Etmenler 13
2.3.3 Çevresel Etmenler 16
2.3.4 İşlevsel Etmenler 17

BÖLÜM 3

MÜZECİLİK VE MÜZE YAPILARI 19

3.1 Müzeciliğin Gelişimi 19
3.2 Türkiye'de Müzeciliğin Gelişimi 24
3.3 Müze Tipolojisi 30
3.3.1 Saray Müze 30

3.3.2 Tapınak Müze 32
3.3.3 Saydam Müze 34
3.3.4 Anıt - Yapıt Müze 38
3.3.5 Fabrika Müze 40

BÖLÜM 4

İSTANBUL MÜZELERİ 44

4.1 Mevcut Yapıdan Müzeye Dönüştürülenler 51
4.2 Müze Olarak Tasarlanan Yapılar 52
4.2.1 İstanbul Arkeoloji Müzesi 53
4.2.2 İstanbul Havacılık Müzesi 65
4.2.3 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi 70
4.2.4 Panorama 1453 Tarih Müzesi 78
4.2.5 İstanbul Deniz Müzesi 85
4.3 Bölüm Sonucu 95
4.3.1 Tarihsel Etmenler 95
4.3.2 Sosyokültürel Etmenler 96
4.3.3 Çevresel Etmenler 96
4.3.4 İşlevsel Etmenler 97

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER 100

KAYNAKLAR 104

EK-A

İSTANBUL'DAKİ MÜZELER 113

EK-B

İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZESİ ANKET ÇALIŞMASI 123

ÖZGEÇMİŞ 124

KISALTMA LİSTESİ

BMA Boris Micka Associates
ICOM International Council of Museums
Mass MOCA Massachusetts Museum of Contemporary Art
MoMA Museum of Modern Art
TDK Türk Dil Kurumu

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2. 1 Rapoport'un değerlendirme süreci modeli 14
Şekil 2. 2 Kültürün yapılı çevre ile ilişkili dışavurumlarının çözümlenmesi 14
Şekil 3. 1 İskenderiye Kütüphanesi 20
Şekil 3. 2 Bergama Kütüphanesi 21
Şekil 3. 3 Kopenhag, Ole Worm'un ünlü Nadire Kabinesi 22
Şekil 3. 4 Uffizi Müzesi ve planı 31
Şekil 3. 5 Louvre Müzesi 32
Şekil 3. 6 Durand'ın müze tasarımı 32
Şekil 3. 7 Glyptothek 33
Şekil 3. 8 Altes Müzesi 33
Şekil 3. 9 Kristal Saray 34
Şekil 3. 10 Centre Pompidou 35
Şekil 3. 11 MoMA 36
Şekil 3. 12 Solomon Guggenheim Müzesi 36
Şekil 3. 13 Neue Nationalgalerieve Bauhaus Archiv 37
Şekil 3. 14 Neue Pinakothek Müzesi 38
Şekil 3. 15 Frankfurt Sanat Müzesi 39
Şekil 3. 16 Guggenheim Bilbao Müzesi 39
Şekil 3. 17 Berlin Yahudi Müzesi 40
Şekil 3. 18 Mass MOCA 41
Şekil 3. 19 Müze Ludwig 41
Şekil 3. 20 Centre Pompidou ve Carré d'Art Nimes'in zemin kat ve meydan ilişkisi 42
Şekil 3. 21 İsviçre Güzel Sanatlar Müzesi ek bina 42
Şekil 4.1 İstanbul'daki müzeler haritası 50
Şekil 4.2 İstanbul Arkeoloji Müzesi konumu 53
Şekil 4.3 İstanbul Arkeoloji Müzesi 54
Şekil 4.4 Eski Şark Eserleri Müzesi ve Çinili Köşk 54
Şekil 4.5 İstanbul Arkeoloji Müzeleri Kuşbakışı görünüm 54
Şekil 4.6 Ağlayan Kadınlar Lahti 56
Şekil 4.7 İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin 1981 yılındaki hali 56
Şekil 4.8 İstanbul Arkeoloji Müzesi plan gelişimi 58
Şekil 4.9 İstanbul Arkeoloji Müzesi sergileme düzeni 59
Şekil 4.10 İstanbul Arkeoloji Müzesi ek bina sergileme düzeni 59
Şekil 4.11 İstanbul Arkeoloji Müzesi kütüphanesi 60

Şekil 4.12 İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin çevresindeki müzelere göre ziyaretçi sayısı. 61
Şekil 4.13 İstanbul Arkeoloji Müzesi ve Darphane Binası'na verilen yeni işlevler 61
Şekil 4.14 İstanbul Arkeoloji Müzesi için tasarlanan ziyaretçi güzergahı 62
Şekil 4.15 İstanbul Havacılık Müzesi konumu 65
Şekil 4.16 İstanbul Havacılık Müzesi 65
Şekil 4.17 İstanbul Havacılık Müzesi kuş bakışı görünüm 65
Şekil 4.18 İstanbul Havacılık Müzesi plan şeması 67
Şekil 4.19 İstanbul Havacılık Müzesi giriş holü ve danışma 67
Şekil 4.20 İstanbul Havacılık Müzesi uçak hangarı sergileme düzeni 68
Şekil 4.21 İstanbul Havacılık Müzesi iç mekan sergileme düzeni 68
Şekil 4.22 İstanbul Arkeoloji Müzesi bahçe sergileme düzeni 69
Şekil 4.23 İstanbul Havacılık Müzesi kafe ve mağazası 69
Şekil 4.24 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi konumu 70
Şekil 4.25 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi giriş cephesi 71
Şekil 4.26 Müze duvarlarında sergilenen nesneler 71
Şekil 4.27 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, Amerikan salonu 72
Şekil 4.28 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, Avrupa salonu 72
Şekil 4.29 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi kat planları 73
Şekil 4.30 Müze B blok bodrum kat sergi salonu 74
Şekil 4.31 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi sinevizyon gösterimi 75
Şekil 4.32 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi avlusu 75
Şekil 4.33 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi kesitler 76
Şekil 4.34 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi görünüşler 77
Şekil 4.35 Panorama 1453 Tarih Müzesi konumu 78
Şekil 4.36 Panorama 1453 Tarih Müzesi vaziyet yerleşim 78
Şekil 4.37 Panorama 1453 Tarih Müzesi binası 79
Şekil 4.38 Panorama 1453 Tarih Müzesi tasarım aşaması maket çalışmaları 79
Şekil 4.39 Panorama 1453 Tarih Müzesi bilgilendirme panoları 80
Şekil 4.40 Panorama 1453 Tarih Müzesi helikopter simülasyonu 80
Şekil 4.41 Panoramik salon seyir platformu 81
Şekil 4.42 Panoramik salon 81
Şekil 4.43 Panorama 1453 Tarih Müzesi kat planları eskizi 82
Şekil 4.44 Panorama 1453 Tarih Müzesi giriş koridoru ve giriş holündeki satış birimi 83
Şekil 4.45 Topkapı Kültür Parkı 83
Şekil 4.46 Panorama 1453 Tarih Müzesi giriş yapısı görseli 84
Şekil 4.47 Panorama 1453 Tarih Müzesi ve İstanbul Kent Müzesi konumu ve görseli 84
Şekil 4.48 Deniz Müzesi konumu 85
Şekil 4.49 Deniz Müzesi ve Dolmabahçe Sarayı yerleşim 85
Şekil 4.50 Barbaros Hayrettin Paşa Anıtı ve Türbesi 86
Şekil 4.51 İstanbul Deniz Müzesi 87
Şekil 4.52 İstanbul Deniz Müzesi 87
Şekil 4.53 İstanbul Deniz Müzesi vaziyet planı 88
Şekil 4.54 İstanbul Deniz Müzesi kat planları 89
Şekil 4.55 Kayıkhane binası giriş holü merdivenleri ve merdivenlerin kullanımı 90
Şekil 4.56 Kayıkhane binası alt kat sergileme alanı ve üst kata çıkış rampası 91
Şekil 4.57 Kayıkhane binası üç boyutlu kesit 91

Şekil 4.58 İstanbul Deniz Müzesi kesitleri 91
Şekil 4.59 Kayıkhane binası üst sergi mekanı 92
Şekil 4.60 Mevcut tarihi yapı ile yeni bina bağlantı köprüsü 92
Şekil 4.61 Mevcut tarihi bina sergi salonu 93
Şekil 4.62 Müze avlusu kullanımı 93
Şekil 4.63 Müze denize bakan ön cephe ve toplar 94

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 4. 1 Dünya şehirlerinin müze sayısı, nüfus ve coğrafik alan tablosu..... 45
Çizelge 4. 2 Dünya şehirlerinin müze sayısı grafiği..... 46
Çizelge 4. 3 İstanbul'daki müzelerin ilçelere göre dağılım grafiği 48
Çizelge 4. 4 İstanbul'daki müze tipilerine göre dağılım grafiği..... 48
Çizelge 4. 5 İstanbul'daki müzelerin tipolojilerine göre dağılım grafiği 49
Çizelge 4. 6 İstanbul'daki müzelerin kuruluş tarihlerine dağılım grafiği 49
Çizelge 4. 7 İstanbul'daki müzelerin hangi yapılardan dönüştürüldüğü 51
Çizelge 4. 8 2015 yılı İstanbul müzelerinin ziyaretçi sayıları 62
Çizelge 4. 9 Anket sonucu grafikleri 63
Çizelge 4.10 İstanbul'da müze olarak tasarlanan yapılar 99

ÖZET

İSTANBUL'DA MÜZE OLARAK TASARLANAN YAPILARIN MİMARİ KİMLİK BAĞLAMINDA İRDELENMESİ

Özlem YARIMAY

Mimarlık Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Yasemen SAY ÖZER

Kimlik, insanları ve diğer varlıkları niteleyen, onları tanımamızı ve diğerlerinden ayırt etmemizi sağlayan en önemli araçtır. Mimari kimlik ise, mimari yapının hangi amaç ve işlev için yapıldığını, hangi dönemdeki mimari üsluba ait olduğunu veya mimarın oluşturduğu sanatçı kimliğini barındırıp barındırmadığını bizlere ifade eden kavramdır. Mimari yapıların kullanıcıları olarak insanlar, mimari kimliğin oluşumunu etkiler ve katkıda bulunurlar. Kimliğin insan ile ilişkili olduğu ve sosyal bir kavram olduğu ileri sürülecek olursa, toplumların sosyal ve kültürel yaşam biçimi ve pek çok etkiyle, mimari kimliklerinin şekillendiği söylenebilir.

Müze yapıları, toplumların kültürel kimliklerini yansıtan en önemli yapılar arasındadır. Gerek geçmişte yaşamış olan toplulukların koleksiyonlarını sergileyen nitelikte olsun, gerek geçici sergileri topluma sunan nitelikte olsun toplumun geçmişteki bir dönemini veya süregelen dönemin kültürel yapısı ve kimliğini gözler önüne seren yapılardır. Ayrıca müze yapıları, toplumla beraber beslenen, toplumu eğiten ve yönlendiren yapılardır. Kent içindeki konumları ve duruşlarıyla da kente yön veren ve tanımlayan bir yapı olma özelliğine sahiptir. Müze yapılarında tasarımına yön veren kriterler sıralanacak olursa; kentin sosyo-kültürel, ekonomik, politik özellikleri, coğrafik ve topoğrafik özellikleri ve yapım teknolojisi; müze yapısının yapıldığı dönemdeki mimari akımlar ve mimaride meydana gelen değişimler; müze yapısının ihtiyaç programı, yerel, ulusal ve evrensel gereksinmeler denilebilir.

Anıtsal ve karakteristik mimari eserler, bulunduğu çevreyi etkileyen ve kent kimliğinin de şekillenmesini sağlayan faktörlerdir. Örneğin; İstanbul'un silueti hayal edildiğinde yüksek oranla akla İstanbul Boğazı, cami ve minareler gelmektedir. Bu karakteristik yapılar, gözümüzde canlanan kent siluetini etkilese de, önemli mimari eserler ve bu eserlerin mimari kimlikleri de kent algısını ve orada yaşayan toplumu etkilemektedir. Değişen ve gelişen müzecilik anlayışıyla birlikte müzeler artık yerel ve bölgesel imajın oluşumu için de kullanılmaktadır. İstanbul'da bulunan müze yapıları; hem koleksiyon bakımından zenginliğiyle halkı bilgilendirmekte, hem de tarihe ışık tutup canlandırarak, toplumu bilinçlendirmekte ve topluma yeni bakış açıları kazandırmaktadır. Toplumu besleyen ve toplumdan beslenen müze yapıları, her zaman için bizleri ileriye taşıyacak olan tarih, kültür ve sanat yapıları olarak kalacaklardır.

Çalışmada, İstanbul'daki müze yapıları incelendiğinde görülmüştür ki, İstanbul'da yüz kadar müze yapısının bulunmasına rağmen bunlardan sadece beş tanesi müze olarak tasarlanmış, uygulanmış ve inşa edilmiş yapılardır. Türkiye'de ilk müze binası olarak tasarlanmış ve uygulanmış müze yapısı bugün İstanbul Arkeoloji Müzeleri adı altında, üçlü müze kompleksinin içinde bulunan ve klasik bina olarak adlandırılan İstanbul Arkeoloji Müzesi'dir. İstanbul Arkeoloji Müzesi ile birlikte incelenen ve müze olarak tasarlanan diğer yapılar; İstanbul Havacılık Müzesi, Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, Panorama 1453 Tarih Müzesi ve İstanbul Deniz Müzesi'dir. İncelenen müze yapıları, kimliği oluşturan; tarihsel, sosyo-kültürel, çevresel ve işlevsel etmenler bakımından incelenip değerlendirilmiştir. Müze yapılarının konumu, plan tipolojisi, varsa ek yapıları, cephe kimliği üzerinde durulmuş ve yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mimari Kimlik, Müze, İstanbul Arkeoloji Müzesi, İstanbul Havacılık Müzesi, İstanbul Deniz Müzesi

ABSTRACT

EXAMINATION OF STRUCTURES DESIGNED AS A MUSEUM IN İSTANBUL IN THE CONTEXT OF ARCHITECTURAL IDENTITY

Özlem YARIMAY

Department of Architecture

MSc. Thesis

Adviser: Associated Prof. Dr. Yasemen SAY ÖZER

Identity is the greatest guiding instrument that qualifies people and other beings, and helps us know them and distinguish them from others. As for the architectural identity, it is a concept that tells us for what purpose and function the architectural structure has been built, to what period of architectural style it belongs or whether it embodies the artist's identity. People, as users of architectural structures, influence and contribute to the formation of architectural identity. If we argue that identity is related to human beings and that it is a social concept, we can say that the social and cultural lifestyle of the societies and their architectural identities are shaped by many influences.

Museum structures are among the structures that best reflect the cultural identities of societies. They are structures that display present or past cultural structure and identity of the society present period by exhibiting both collections of the communities that lived in the past and providing temporary exhibits. In addition, museum structures are the ones that live with the community and educate and direct it. With their positions and postures in the city, they have the characteristic of being structures that define and direct the city. The criteria that guide their design in museum constructions can be ranked as follows; the city's socio-cultural, economic, political, geographical and

topographical features and construction technology; the architectural movements and changes in the period when a museum was built; need program of the museum's structure; local, national and universal requirements.

Monumental and characteristic architectural artefacts are the factors that shape the urban identity and influence the environment where they are. For example; when the silhouette of Istanbul is imagined, what is remembered most probably are the sights of Istanbul Bosporus, mosques and minarets. Although these characteristic constructions affect the silhouette of the city, the important architectural works and the architectural identities of these works also affect the urban perception and the society living there. Along with the changing and developing understanding of museology, the museums are now used for the formation of local and regional images. Both by educating the people with their rich collections and reviving the history by clearing the past up, the museum buildings in Istanbul raise awareness of the society by influencing the culture, thus helping it collect new perspectives. The museum structures that nourish the community and are nourished by the community will always remain as historical, cultural and artistic structures that will carry us to the future.

When the museum structures in Istanbul were examined in this research, it was seen that, although there are about 100 museum buildings in İstanbul, only five of them were designed, implemented and built as museums. Turkey's first museum building designed as a museum structure and applied is Istanbul Archaeology Museum. It is the classical one of the three buildings in the museum complex built under the name of Istanbul Archaeology Museums. Other constructions that were examined together with the Istanbul Archaeology Museum as they were also designed as museums are Istanbul Aviation Museum, Ural Ataman Classic Car Museum, Panorama 1453 History Museum, Istanbul Maritime Museum. The museum buildings were examined in terms of historical, socio-cultural, environmental and functional factors that form identity. The location of the museum buildings, the plan typology, the additional buildings (if there are any) and the facade identity were analyzed and interpreted.

Keywords: Architectural Identity, Museum, Istanbul Archeology Museum, Istanbul Aviation Museum, Istanbul Naval Museum

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Koleksiyonerliğin ardından müzeciliğin gelişmesiyle birlikte müze yapıları ortaya çıkmıştır. Müze binaları, tarihsel süreçte saraylar ile başlayıp, tapınak ve anıtsal müzeler olarak sanayi devrimine kadar devam etmiştir. Sanayi devrimiyle birlikte şeffaf ve esnek mekânlı müzelere geçiş sağlanmıştır. 20.yy ortasında ise müzeler, eğitim, kültür ve eğlence amaçlı birçok mekânı bünyelerine alarak müze kompleksi haline gelmeye başlamışlardır. Aynı zamanda terk edilen otogar, fabrika, endüstri yapıları gibi yapılar, müzelere dönüştürülmeye başlanmıştır.

İstanbul metropolitan bir şehir olmasından kaynaklı çok kültürlü bir yaşam alanıdır. Türkiye'deki diğer şehirlere göre İstanbul'un, tarihi ve sosyal dokusunun yoğunluğu, sanayi ve ticaretin gelişmiş olması, liman şehri olması gibi bir çok etkenle aşırı göç almasına ve nüfus yoğunluğunun fazla olmasına sebep olmaktadır. Kentteki bu kültür çeşitliği kente renk katmasının yanında yozlaşmalara da sebep olmaktadır. Müze yapıları gibi kültür, sanat ve tarih mekanları burada yaşayan halkın aslında rahatlama, sosyalleşme ve bilinçlenme noktasıdır.

Bu tez, İstanbul'da bulunan müze yapılarının kimlik bağlamında incelenmesini esas alarak kurgulanmıştır. Çalışma kapsamında kimlik ve mimari kimliğin tanımı yapılmış, müzeciliğin dünyada ve ülkemizdeki gelişimi üzerinde durulmuştur. Müze tipolojileri araştırılıp incelenmiştir. İstanbul'da bulunan müzelerin listesi çıkarılmış, araştırılmış, çeşitli sonuçlar ortaya çıkarılmış ve bunlardan kaynaklı yorumlarda bulunulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre tez çalışması şekillenmiş ve tamamlanmıştır.

1.1 Literatür Özeti

Tez çalışması için araştırmaya öncelikle İstanbul'da bulunan müzelerin tespit edilmesiyle başlanmıştır. Tespit edilen müzeler kimlik bilgileriyle, tablo (Ek-A) haline getirilmiştir. Tabloda (Ek-A); müze yapısının konumu, müze kuruluş yılı, bina yapım yılı, mimari yapı tanımı, müze tipi, müze tipolojisi, binanın kimin tarafından yaptırıldığı, müzenin kimin tarafından kurulduğu, mimarı, hangi işletmeye bağlı olduğu, özel müzeler için denetleyen müze müdürlüğü, ziyaretçi sayısı ve müze hakkında gerekli açıklamalar tabloyu oluşturmuştur. Bu araştırmada yer alan müzeler öncelikle internet üzerinden taranmış, önemli kısmı ziyaret edilmiş, bulunamayan bilgiler için müzeler telefonla aranarak bilgi alınmıştır. Listelenen müze yapıları haritada işaretlenmiş ve İstanbul'daki müzeler için müze haritası çıkarılmıştır.

Tez çalışması için İstanbul müzelerinin listelenmesiyle birlikte, kütüphane araştırmalarına devam edilmiştir. Başlıca incelenen kütüphaneler, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Bahçeşehir Üniversitesi, İ.B.B. Atatürk Kitaplığı, Salt Galata kütüphaneleri olmuştur. Bu kütüphanelerde bulunan, kitap, ansiklopedi, konu ile yakın olan tezler, makaleler, bildiriler, internet ortamındaki site, kütüphane belgeleri, fotoğraflar detaylı olarak incelenmiş ve kaynaklar alınarak arşivlenmiştir. Kaynak taramasının yanında müzelerin alan gezileri sırasında gözlemler yapılmıştır.

T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı internet sitesinde İstanbul'da bulunan müzeler; İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na Bağlı Müzeler, TBMM Genel Sekreterliği'ne (Milli Saraylar) Bağlı Müzeler, Genelkurmay Başkanlığı'na Bağlı Müzeler, Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne Bağlı Müzeler, İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne bağlı müzeler, özel müzeler olarak sınıflandırılmıştır.

Müze ziyaretçi sayısı Kültür Bakalığı'nın sitesinde Türkiye'de bulunan sadece on dört müze için açıklanmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu ile görüşülmüş ancak bu bilgileri paylaşamayacaklarını bildirmişlerdir.

Tez çalışmasının ikinci bölümünde kimlik ve mimari kimliğin açıklaması yapılmış, müze yapıları mimari kimliği oluşturan etmenler bağlamında; tarihsel, sosyo-kültürel, çevresel ve işlevsel olmak üzere dört başlık altında incelenmiştir. Kimlik ve Kültür

kavramının araştırmasında özellikle Bozkurt Güvenç'in "İnsan ve Kültür", "Türk Kimliği - Kültür Tarihi'nin Kaynakları" ve "Kültür'ün ABC'si" kitaplarından yararlanılmıştır. Kimliği oluşturan etmenlerin seçiminde, Nuri Bilgin'in "Kollektif Kimlik" kitabı ve "Kültür Değişmeleri ve Kimlik Sorunları" makalesi, Rana Aslanoğlu'nun "Kent, Kimlik ve Küreselleşme" kitabı, Nermi Uygur'un "Kültür Kuramı" kitabı ve yine Bozkurt Güvenç'in kitaplarından faydalanılmıştır.

Tez çalışmasının üçüncü bölümünde ise, müzeciliğin dünyada ve ülkemizdeki gelişimi ve müze tipolojisi üzerinde durulmuştur. Müze kavramının mitolojik tanımı araştırılırken, Cevat Başaran'ın "Arkeoloji'ye Giriş I" kitabından, Ali Artun'un " Sanat Müzeleri 1: Müze ve Modernlik" kitabından faydalanılmıştır. Müzeciğin gelişimi incelenirken, Yıldız Teknik Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesinin ve Müzecilik bölümünün kurucusu, Prof. Dr. Tomur Atagök'ün, sempozyumlarda yayınladığı makaleler incelenmiş ve derlediği kitaplardan faydalanılmıştır. Bunların yanında; Tomur Atagök'ün derlediği kitapta bulunan Burçak Madran'ın "Müze Türleri" makalesi, Ali Artun'un "Sanat Müzeleri 2- Müze ve Eleştirel Düşünce" kitabı başvurulan kaynaklardan olmuşlardır.

Ülkemizdeki müzeciliğin gelişimi incelenirken, İstanbul'da ve Türkiye'de ilk olarak tasarlanan ve inşa edilen İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin yapılmasını sağlayan ve dönemin müze müdürü olan Osman Hamdi Bey'in hayatını anlatan "Kaplumbağa Terbiyecisi" adlı kitabı ile dönemde yaşanan sıkıntıları, Osmanlı dönemindeki durumu, çağdaşlaşma ve batılılaşma sürecinin anlaşılıp kavranması amacıyla yararlanılmıştır. Bu bölümde yararlanılan başlıca kaynaklar, Prof. Dr. Edhem Eldem'in "Osmanlı Döneminde Arkeoloji, Koruma ve Müzecilik: İlk Adımlar Konferansı" ve Prof. Dr. Halit Çal'ın "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Müzeler" adlı makalesi, Mustafa Cezar'ın Sanatta Batıya Açılış ve Osman Hamdi kitabı olmuştur.

Yine aynı bölümde, Prof. Dr. Tomur Atagök'ün, "Müze Mimarisi" makalesinde, müze binalarının tipolojisi için belirlediği başlıklara göre müzeler incelenerek sınıflandırılmıştır. Bu başlıklar; saray müze, tapınak müze, saydam müze, anıt yapıt müze ve fabrika müzedir. Bu başlıklar ilk başta oluşturulan İstanbul'daki müzeler

listesine eklenmiş, başlıklara uymayan müzeler, ki İstanbul'daki müzelerin büyük bir çoğunluğu bu başlıklara uymamaktadır, "diğer müzeler" sınıflandırmasına girmiştir.

Dördüncü bölümde ise, İstanbul'un diğer dünya şehirleri arasındaki konumu incelenmiş, diğer dünya şehirleriyle müze sayısı karşılaştırılmıştır. Oluşturulan İstanbul'daki müzeler listesine göre elde edilen sonuçlardan bahsedilmiş ve müze yapıları; mevcut yapıdan dönüştürülen ve müze olarak tasarlanan müzeler olarak sınıflandırılmıştır. Müze olarak tasarlanan yapılar ana başlıklar altında, inşa edilme tarihlerine göre kronolojik olarak sıralanmış ve incelenmiştir.

İlk önce, İstanbul'da tasarlanan ilk müze yapısı olan İstanbul Arkeoloji Müzesi, ele alınmıştır. Müze, 2011 yılından bu yana restorasyonda olduğu için sınırlı bir bölümü ziyaret edilebilmiştir. Müze Müdürlüğü'nden kapalı olan bölümleri gezebilmek için izin talebinde bulunulmuş ancak izin verilmemiştir. Rölöve ve Anıtlar Kurulu ile görüşülmüş müze planları hakkında bilgi alınmıştır. İstanbul Arkeoloji Müzesi hakkında bilgi edinirken başlıca incelenen kaynaklar, Alpay Pasinli'nin "İstanbul Arkeoloji Müzesi" kitabı, Wendy M. K. Shaw'ın Osmanlı Müzeciliği: Müzeler, Arkeoloji ve Tarihin Görselleştirilmesi" kitabı, Mustafa Cezar'ın "Sanatta Batıya Açılış ve Osman Hamdi" kitabı ve "Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi" olmuştur.

Bu tez çalışmasından üretilmiş "Mimari Kimlik Bağlamında İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin Değerlendirilmesi" adlı bildiri çalışması için anket çalışması yapılmış ve tez çalışmasına da eklenmiştir. Anket (Ek-B) çalışmasıyla birlikte, İstanbul'daki kişilerin İstanbul Arkeoloji Müzesi'nden haberdar olup olmadıkları, müzenin yerini bilip bilmedikleri ve müzeyi ziyaret edip etmedikleri hakkında bilgi elde edilmiştir.

İstanbul Havacılık Müzesi'ni incelerken yararlanılan kaynaklar; müzeden elde edilen tanıtım kitapçığı, bir zamanlar Hava Kuvvetleri Komutanlığı Havacılık Müzesi'nde müze uzmanı olan Veysel Tolun'un "Havacılık Müzesi ve Koleksiyonlarının Çağdaş Müzecilik Kapsamında Değerlendirilmesi ile Uçak Koleksiyonunun Kataloglanması" adlı tez çalışması ve Zeynep Gülten'in "Havacılık Müzesi Koleksiyonu Sergilenmesinin Çağdaş Müzecilik Anlayışı İçinde Yeniden Düzenlenmesi" adlı tez çalışmasıdır.

Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi çalışılırken müze mimarı Ayhan Geveli ile irtibata geçilmiştir. Ayhan Geveli ile ofisinde görüşülmüş, proje hakkında detaylı bilgi ve mimari çizim dosyaları alınmıştır.

Panorama 1453 Tarih Müzesi hakkında çok fazla bilgiye ulaşılamamıştır. İnternet üzerinde araştırma yapılmış ve müze ziyareti gerçekleştirilmiştir. Müzenin danışmanlığını yaptığı mimarlık ofisinden ve müze müdürlüğünden proje verileri talep edilmiş ancak olumsuz cevap alınmıştır.

İstanbul Deniz Müzesi araştırılırken, yarışma projesi olduğu için mimari çizimlere internet üzerinden ulaşılmıştır. Yaralanılan diğer başlıca kaynaklar ise, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi ve Faik Celep'in I. Müzecilik Sempozyumunda sunduğu, "Deniz Müzesinin Tanıtılması" adlı çalışmasıdır. Müze ziyaret edilmiş görevlilerden gerekli bilgiler alınmıştır.

1.2 Tezin Amacı

Bu tez çalışmasında İstanbul'da bulunan müzeler listelendikten sonra, mevcut yapıdan dönüştürülen ve tasarlanan müze yapılarının ayrımının yapılması; mevcut yapıdan dönüştürülen müzelerin, hangi yapıdan dönüştürüldüğü, hangi semtte bulunduğu, müze tipi, müze bina tipolojisinin analiz edilmesi; müze olarak tasarlanan yapıların, açık alan-bahçe kullanımı, giriş holünün konumu ve yeterliliği, sergileme düzenleri, kafeterya ve müze satış birimine sahip olup olmadığı araştırılıp, yani yeni müzecilik anlayışına uyum sağlayıp sağlamadıklarının sorgulanması amaçlanmıştır. Ayrıca bu inceleme ile birlikte yapıların mimari kimliği oluşturan etmenler; tarihsel, sosyo-kültürel, çevresel ve işlevsel bağlamda değerlendirmesi amaçlanmıştır.

1.3 Bulgular

Dünyadaki örnekleri gibi ülkemizdeki müzeler, zengin tarihimizi ve kültürel mirasımızı, koruma, saklama, belgeleme ve sergileme işlevleriyle yapılanmış bir kurum olarak ortaya çıkmıştır. Müzecilik anlayışı, 21. yüzyılın getirdiği teknoloji ile sergileme ve sunum tekniklerinde değişim ve dönüşüm yaşanmıştır. Günümüz müze anlayışıyla birlikte müze işlevlerine eğitim, eğlence, alışveriş, sosyalleşme, araştırma, yerel ve

bölgesel imaj oluşturma dinamikleri girmiştir. Ülkemizde de bu gelişmeler müze yapılarımızı etkilemektedir.

İstanbul müzeleri, tarihi ve kültürel değerleriyle birlikte İstanbul'u kültür ve sanat şehri haline getirdiğini söyleyebiliriz. İstanbul, müze yapısı açısından zengin olsa da müze yapılarının ezici çoğunluğu bir başka fonksiyondaki yapıdan müzeye çevrilerek kullanılmaktadır. Bu çalışmada müze olarak tasarlanan müze yapıları üzerinde durularak, aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

19. yüzyıla kadar müze yapılarını, saray-villa müzeleri oluşturmuştur. 19. yüzyıla gelindiğinde ise müze yapıları tapınak-anıt müzelerine geçiş başlamıştır. Avrupa'da 19. yüzyılda kurulan birçok müze yapısında Roma Panteon'un ve Antik Yunan mimarisinin özelliklerini görülmektedir. Dönemde yapılan müze yapılarındaki bu üslup değişikliği tasarlanan İstanbul Arkeoloji Müzesi'ni de etkilemiştir.

İstanbul Havacılık Müzesi'ne gelindiğindeyse, uçak koleksiyonunun varlığı müze binasının yapımını sağlamış ve uçakların korunması ve gerekli bakımının sağlanması için gerekli olan mekanlar oluşturulmuştur. Müze binası şu an için yeterli olmasa da, İstanbul Havacılık Müzesi, müzecilik tarihimizde önemli yer tutmaktadır.

Ural Ataman Otomobil Müzesi, inşa edildiği konum itibariyle konut yerleşimlerinin arasında kalmıştır. Sarıyer'de yaşayan ve başka semtlerden gelen insanların hem müzeyi ziyaret edebileceği hem de organizasyonlar için kiralayıp yararlanabileceği bir mekandır. Otomobil meraklılarını kendine çeken mekan olarak karşımıza çıkmaktadır.

Panorama 1453 Tarih Müzesi, İstanbul'un fethini canlandıran bir panoramik müze olarak karşımıza çıkmaktadır. Müzede sergilenecek koleksiyonun olmaması, taşıdığı müze ismine uygunluğunu sorgulamamıza neden olmaktadır.

İstanbul Deniz Müzesi, mevcutta var olan tarihi binayı çevreleyen yeni binayla karşımıza çıkmaktadır. Modern mimari ile tarihin uyumlu birleşimini bizlere sunan müze binası konumuyla da bulunduğu çevrede, gerek Beşiktaş Meydanı'ndan, gerek boğaz cephesinden kendini belli etmektedir.

BÖLÜM 2

KİMLİK VE MİMARİ KİMLİK

Kimlik, insanları ve diğer varlıkları niteleyen, onları tanımamızı ve diğerlerinden ayırt etmemizi sağlayan en büyük yol gösterici araçtır. Mimari kimlik ise, mimari yapının hangi amaç ve işlev için yapıldığını, hangi dönemdeki mimari üsluba ait olduğunu veya mimarın oluşturduğu sanatçı kimliğini barındırıp barındırmadığını ifade eden kavramdır.

Bu bölümde kimlik ve mimari kimliğin tanımları incelenip, kimliği oluşturan etmenler üzerinde durulacaktır.

2.1 Kimlik Kavramı

Kimlik, TDK'ya göre, toplumsal bir varlık olarak insanın nasıl bir kimse olduğunu gösteren belirti, nitelik ve özelliklerin bütünüdür [1]. Bozkurt Güvenç [2], kimlik kavramını "En yalın tanımıyla kimlik; kişilerin, grupların, toplum veya toplulukların "Kimsiniz, kimlerdensiniz?" sorusuna verdikleri yanıt ya da yanıtlardır" şeklinde açıklamıştır.

İnsanın kendini, kendi gözünde ve diğerlerinin aynasında nasıl gördüğünü ifade eden kimlik, kendini sosyal çevrede tanımlama ve konumlamayı içermektedir [3].

Balamir [4], kimlik kelimesinin "identite" kelimesinden gelip dilimize yerleştiğini, kavramın alt mesajında "ben kimim?" ifadesinin aslında "nereye aitim, ne olmak istiyorum" gibi soruları da beraberinde getirdiğini, Türkçe karşılığına bakıldığında ise,

kişilik kavramıyla böyle bir bağ olduğunun görüldüğünü ve mecazi anlamda da olsa çeşitli bağlamlarda kimlik kavramından söz edildiğini anlatmaktadır [4].

Yanar'a [5] göre kimlik, kişiliğin bir göstergesidir ve kişiliğin bize aktarılan mesajı ve bizde oluşan düşüncesidir. Yanar [5], Rapoport'un kimlik ile ilgili görüşlerini şöyle aktarmıştır: "Amos Rapoport [6] ise kimliğin iki belirgin tipinin birbirinden ayrılması gerektiğini ileri sürmüştür. Bunlardan biri "özel kimlik", diğeri ise "halk kimliği" olarak nitelendirmektedir". Kimlik bireysel olarak ele alındığında; kişiyi diğerlerinden ayırt etmeye yarayan araçtır. Ancak toplumsal kimliğe bakılacak olunursa, gerek aynı coğrafyada yaşamanın etkisiyle, gerek gelenek-göreneklerin ve yaşam biçiminin etkisiyle, tek tek ele alındığında farklı olan bireylerin bir araya geldiğinde aynı kimliği, diğer bir değişle bulundukları toplum kimliğini, oluşturduğunu görmekteyiz. Yani kimlik; hem farklı özellikleri, hem de benzer özellikleri içinde barındıran bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kılıçkıran'a [7] göre kimliği anlamak için bulunulan yere ve bu yerin sınırlarına bakmak gereklidir. Bu anlayışa göre kimlik ile yer arasında eş biçimli bir ilişki vardır. Kimliği belirleyici etken olarak coğrafi köken karşımıza çıkar. Bu da aslında kültür ile bağıntılıdır. Buradaki yer'in bize anlattığı, kökenlerimizin belli bir coğrafyaya ait olma durumudur. Bu sınırlandırılmış alanda, yaşanılan yerdeki canlıların kendine has özellikleri, kendi kültürümüzü ve kimliğimizi oluşturmaktadır [7]. Ancak bu kimliğin bir sınırda sabitlenmiş ve orada kalmış olduğunu anlatmaz. Gezen bir varlık olarak insan kimliğini yanında götürerek faklı mekanlarda farklı kimliklerle bir arada yaşamakta ve farklı özellikler elde etmektedir

Dışarıdan bakan insanların veya toplumun bizi algılama biçimi olarak nitelendirilen kimlik kavramı dinamik ve değişken bir kavramdır. Çünkü temelinde insan vardır. Belli bir toplumun üyesi olan insan, öğrendiği ve barındırdığı toplum kimliğini sonraki kuşaklara aktarır. Aktarırken, belli etmenlerin etkisiyle, insanla birlikte kimlik de değişir. Temelinde insan olan bir kavramın sabit kalması beklenemez.

Kimliğin oluşumu ve değişimi için süreklilik gereklidir. İnsan doğumundan itibaren kimliğini oluşturacak etmenlere maruz kalır ve sonunda kendi kimliğini oluşturur. Toplumsal kimlik de aynı şekilde bu sürekliliğin sonucunda meydana gelir ve eğer bir

değişim olacaksa aynı şekilde bazı etmenlerin ve değerlerin değişim ve devamlılığı sayesinde dönüşüm geçirir.

Bilgin [3], kimliği oluşturan kültürün toplumlar arası çizgilerinin net bir şekilde çizilmediğini şu ifadelerle belirtmiştir; "Kültürlerarası alışverişlerin çok büyük boyutlara ulaştığı günümüz dünyasında, kültürün saflığını korumaya çalışmak bir tür otizme, yani kendi üstüne kapanmaya götürebilir. Bu durum gruplar için olduğu kadar bireyler içinde geçerlidir. Diğerleriyle ilişkiden kaçınma veya kendini diğerlerinden koparma, paradoksal gibi görünse de total bireysellik savunmasına ve dolayısıyla kimlik bulamamaya götürebilir; çünkü kimlik, daha sonra da değineceğimiz gibi, kişiler arası ilişkide mümkündür". Bilgin, kültürün günümüzde melez bir kavram olarak karşımıza çıktığından bahsetmektedir, etrafından soyutlanmış bir kimlikten bahsetmenin hastalıklı bir kavramı oluşturacağından bahsetmektedir. Çünkü Bilgin'e göre geleneksel kültürleri koruyan mesafe ve coğrafya zırhı kalkmıştır [8]. Güvenç ise kültürel farklar tümüyle ortadan kalmadığını ama kültürlerin birbirine yaklaştığını ifade etmektedir [9]. Yani günümüz küreselleşme koşullarında kültür ve kimlik sınırları birbirine çok yaklaşmış ve toplumlar için kimlik sorunları ortaya çıkmaya başlamıştır.

Yukarıdaki bilgilerin ışığında kimlik kavramına bakıldığında, kimlik kavramı, bir kimsenin kendini ifade etme yöntemi, diğerlerinin gözünde nasıl gözüktüğü ve diğerleriyle arasındaki farklarla ilgilidir. Kimlik ayırt edici bir özellik olmasına rağmen, içinde benzerlik kavramını da içermektedir. Kimlik dinamik kavramdır, dolayısıyla değişimi de beraberinde getirir. Kimlik kavramının oluşması için belli bir süre ve süreklilik gerekmektedir. Birey veya toplum tarafından kabul edilen değerlerin dışa yansımasıdır. Kimlik, içinde birçok kavramı içermekte ve birçok alanda tanımlama aracı olarak kullanılmaktadır.

2.2 Mimari Kimlik Olgusu

Hasol, toplum ve mimarlık ilişkisini, "İnsanlar genelde farkında olmasalar da hep mimari ortamlarda yaşarlar. O ortamlar onların beğeni, bilinç, görgü, kültür düzeylerini hem belirler, hem yansıtır. Yapılar, meydanlar, halka açık alanlar, kentler orada yaşayanların katkılarıyla oluşarak biçimlenir ve o yörenin ortak kültürel düzeyinin de dışavurumu olur. Yapılaşmanın sonucu, o yörede yaşamış ya da yaşamakta olan

insanların kültürel gelişmişlik düzeyini yansıtır" diyerek ifade etmiştir [10]. Ayrıca Hasol [11], mimari yapıtları; bulunduğu yerin sesi ve rengi olarak tanımlamış, üzerinden ne kadar zaman geçerse geçsin o yerin tarihini, coğrafyasını, sosyal ve kültürel düzeyini ve insanlarını anlattığını söylemiştir. W. Churchill [12] "Biz binalarımızı şekillendiririz; sonra onlar bizi şekillendirir" diyerek, mimari yapıların toplumun kimliği ile şekillendiğini ve şekillenen yapıların da bizleri etkilediğini anlatmaktadır.

Mimari yapıların kullanıcıları, mimari kimliğin oluşumunu etkiler ve katkıda bulunurlar. Kimliğin insan ile ilişkili olduğunu ve sosyal bir kavram olduğunu ileri sürüldüğünde, toplumların sosyal ve kültürel yaşam biçimleri ve pek çok etkiyle, mimari kimlikleri şekillendiği söylenebilir.

Kortan, mimari eserlerin kimliğini açıklarken; yapıların hangi amaca hizmet ettikleri ve ne olduklarıyla alakalı bilgileri görsel mesajlarla bize anlattığından söz eder. Bu eserlere içinden ve dışından bakıldığında binanın ne olduğu ve hangi amaç için yapıldığını anlaşılması gerektiğini söyler. Ayrıca her yapının kendine özgü bir ifade kimliğinin olduğundan, bazı yapıların sakin ve sessizce kentin bir parçasını oluştururken, bazılarının operada başrolü oynayan oyuncu misali şarkı söyleyerek kenti tamamladığını aktarır. Özetle, birisi şarkı söyleyen, bir diğeri dinleyen olarak kendini var eder. Bu iki yapı türünün dengesini kurarak oluşan kentlerin, tarihteki başarılı kentler olarak ismini yazdırdığını belirtir [13].

Lynch ise; mimari yapıların kimlik algısını "İşlenebilir bir imge öncelikle bir nesnenin tanımlanmasını, böylelikle diğer şeylerden ayrıştırılmasını ve bir varlık olarak kabul edilmesini gerektirir. Bu da kimliğini ortaya koyar" sözleriyle ifade eder [14].

Balamir [4], mimaride kimliksizliği söyle ifade etmiştir: "Mimarlık tartışmalarında sözü çok sık edilen "kimliksiz çevreler" deyiminden, kimi zaman monoton, kendini biteviye yineleyen çevreleri, kimi zaman da hiçbir ortak böleni olmayan, her telden çalan kaotik çevreler anlıyoruz". Balamir bu ifadeyle aslında, kimlik kavramının tanımındaki iki farklı durumu ifade ettiğinden söz ederken, benzerlilikle farklılığı bir arada içeren kimlik kelimesinin, yabancı dildeki sıfat hali olan "identical" tıpa tıp eş olma durumunu, isim hali "identity" ise fark edilir özellikte olma halinden bahseder [4].

Kimliğin benzer ve farklı olma durumlarının beraberlik içerdiğini bir önceki bölümde söz edilmişti. Gürsel [15], mimari kimlikte de bu kavramlarının varlığını şu örnekle açıklamıştır: “Muğla evleri, Safranbolu evleri, Mardin evleri birbirinden farklı kimliklerdir ama hiçbir Muğla evi, kendi içinde birbirinin aynısı değildir. Her birinin kendi kimliği vardır. Ama bunun içinde bir tutarlılık söz konusudur.”

Balamir [4], Türkiye’deki mimari kimliği iki başlıkta ele alır. İlki, mimari eserin kültürel faktörle bağıntılı, “doğulu-batılı”, “ulusal-evrensel”, “geleneksel-çağdaş” gibi farklı noktalarda gezen tasarım yaklaşımını ve mimarlık yaklaşımının sorgulanmasıdır. Bu tarz yaklaşımlar, mimari kimliği yönlendirir ve hangi tarihe veya coğrafyaya ait olacağını belirler. İkincisi ise, mimari eseri diğerinden ayırt etmemizi sağlayan özellikler, mimari dil ve sonunda varılacak noktadır [4].

Sonuç olarak; mimari kimlik, mimari esere bakıldığında o yerin coğrafyası, tarihi ve sosyokültürel düzeyi hakkında bilgi veren, hangi amaç ve işlev için yapıldığı içinden ve dışından anlaşılan, hem diğer yapılardan belli özellikleriyle ayırt etmemizi sağlayan hem de kendi içinde tutarlı ve yakın coğrafyadaki yapılarla benzerlik gösteren kavram veya kavramlar bütünü olarak tanımlanabilir. Mimari kimlik; yapının bulunduğu yer ile ilişkili, yapıyı oluşturan kütle-boşluk, etkilenen mimari akım-üslup, biçim, yapım teknolojisi, işlev ve benzeri özellikleriyle diğerlerinden ayırt etmemizi sağlayan olgudur.

2.3 Mimari Kimliği Oluşturan Etmenler

Mimari kimlik, içinde bulunduğu topluma ve gelecek kuşaklara, yapıların kendini ifade etme biçimidir. Kimliği oluşturan etmenler mimari kimliği de etkilemekte, bu da tasarlanan yapılara yansımaktadır. Daha önce yapılan çalışmalarda mimari kimliğin oluşumunda pek çok etmen üzerinde durulmuştur.

Gürsel [15], kimliğin bir ön seçim ve biçim sorunu olmadığını belirtmiş, mimari kimliğin oluşumu için bazı koşulların sürekliliğinin olması gerektiğini vurgulamıştır. Bu koşulları; kültürel miras ve gelenekler, toplumun ihtiyaçlarının niteliği ve karakteri, coğrafya, topoğrafya, iklim ve doğadan meydana gelen faktörler, teknolojik gelişim, değişen şartlara uyabilme yeteneği olarak belirtmiştir [15]. Mimari kimliği oluşturan bu

etmenler yapı tasarımına yön veren kriterlerdir ve yapının biçimlenişini de önemli ölçüde etkilemektedir.

Bu çalışmada, mimari kimliği oluşturan etmenler; tarihsel, sosyokültürel, çevresel ve işlevsel olmak üzere dört başlık altında incelenmiştir.

2.3.1 Tarihsel Etmenler

Mimari kimliği oluşturan tarihsel etmen, dönemin mimari kimliğini bizlere açıklayan, dönemi anlayıp, tanımamızı sağlayan en önemli faktörlerden birisidir. İnsanoğlu geçmişten günümüze her zaman gelişim içerisindedir. İnsanın ve toplumların gelişimi devam ettikçe, yaşanılan alan, mekanlar da etkilenerek değişip, gelişmektedir. Tarihsel süreç içersinde toplumlar, değişen kültürel ve teknolojik yapısıyla birlikte içinde yaşadığı mimari yapıları da etkilemektedir. Tarihsel etmenler; zaman ve mekan ile bağdaştırılmış, bir başka değişle sürecin mekana yansımasıyla ilişkilendirilmiştir.

Aslanoğlu [16], zaman ve mekanın insan varlığı için temel kategorilerden olduğunu belirtmiştir. Zaman ve mekan, yaşanan süreçlerle ilintilidir. Örneğin 20. yüzyılın son dönemlerinde yaşanan iletişim ve bilim teknolojisindeki değişimler ve gelişmeler yirmi dört saatin daha uzun hale gelmesini sağlamıştır. Bunlar zaman sıkışmasına neden olmuş, bireyin tanımladığı zaman mekan koordinatlarının kaymasına neden olmuştur. Zaman ve mekan tanımı bireysel ve toplu kimlik ifadelendirilmesinde önemli rol oynamaktadır [16].

Bilgin'e göre kimlik, zaman ve mekan kavramından ayrı düşünülemez. Bir grubun veya toplumun kimliğini anlayabilmek için onların geçmişlerine bakmamız gereklidir. Ayrıca, kolektif kimliğin belli bir durumu değil bir süreci yansıttığını ifade etmiştir. Bir topluluğun kimliği, diğer topluluklarla ilişki çerçevesinde zamanla değişmektedir. Hiçbir topluluğun tek başına ve zaman-mekan dışı bir tözel kimliğe sahip olmadığını ifade etmiştir [3]. Kimlik, zaman ve mekan kavramıyla iç içe olarak, belli bir süreç içinde oluşmakta, etkileşim halinde bulunmakta ve değişime uğramaktadır.

Mimari yapılar toplumların kimliklerinin etkisiyle, içinde bulunduğu dönemin izlerini taşımaktadır. Toplumun kimliğinin yanı sıra yapının yapıldığı dönemdeki mimari

akımlar, mimaride meydana gelen değişimler, yapım teknolojisinde meydana gelen gelişmeler, mimari eserin tasarımını, biçimlenişini ve mimari kimliğini etkilemektedir.

2.3.2 Sosyokültürel Etmenler

Kimlik, insanın kişiliğine ilişkin özelliklerinin tümü olarak tanımlanmaktadır. Sosyal bir varlık olan insanın kimliğinin oluşturan en önemli etmen ise sosyokültürel etmendir. Bilgin [3], kimlik duygusunu oluşturanın, kendi farklılığını orataya koymak için ortak geçmiş oluşturma çabasından doğduğunu ifade etmiştir. Buradaki ortak geçmiş, miras olarak bize geçen çoğu şey olarak tanımlamış ve kültür kavramı üzerinde durmuştur [3].

Uygur [17], kültürü şu şekilde tanımlamıştır; "Kültür; insanın ortaya koyduğu, içinde insanın var olduğu tüm gerçeklik demektir. İnsan varoluşunun nasıl ve ne olduğudur kültür. İnsanın nasıl düşündüğü, duyduğu, yaptığı, istediği; insanın kendisine nasıl baktığı, özünü nasıl gördüğü; değerlerini ülkülerini isteklerini nasıl düzenlediği, bütün bunlar hep kültürün ögeleridir. İnsanın ne tür bir yaşama biçemi, ne tür bir var olma programı, ne tür bir eylem kalıbı benimsediği kültürdür hep. Teknoloji, ekonomi, hukuk, estetik, bilim, devlet, yöntem- insanın meydana getirdiği her şey kültüre girer. İnsanlar arasındaki her çeşit karşılıklı etkileşmelere, her türlü yapıp yaratma alışkanlıklarına, bütün manevi ve maddesel yapıt ve ürünlere kültür denir" [17].

Güvenç ise kültürü, "Kültür, toplumu oluşturan kişileri, onları bir arada tutan dil ve haberleşme süreçlerini, sanatlarını, inançlarını, törelerini, hukuk ve yönetim kurumlarını, üretim ve tüketim düzenlerini içine alır" şeklinde ifade etmiştir [9]. Bir toplumda yaşayan insanların gerek aynı çevrede, coğrafyada yaşıyor olmaları, birbirleriyle iletişim ve etkileşim halinde olmaları, gerek aynı tarihi geçmişe sahip olmaları onların ortak bir kültürel kimliğe sahip olmalarına sebeptir.

Güvenç, kültür kavramını İngiliz Tylor'ın (1971) şöyle tanımladığını belirtmiştir; kültür ya da uygarlık, toplumun üyesi olarak, insan türünün öğrendiği, edindiği, bilgi, sanat, gelenek-görenek, ve benzeri yetenek, beceri ve alışkanlıkları içine alan karmaşık bir bütündür [9]. Bilgin, bir topluluğun kültürü, onu karakterize eden önemli boyutlardan biri olduğuna göre, bu topluluğun kimliğinin de temel yanı olduğunu öne sürmüştür [8].

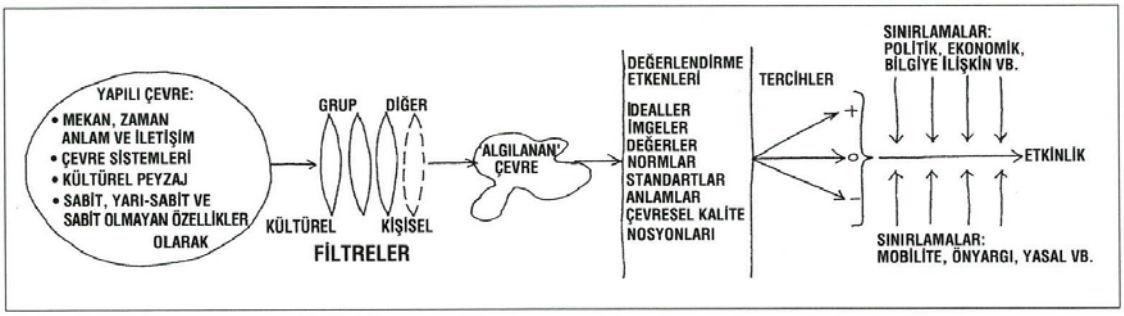

Şekil 2.1 Rapoport'un değerlendirme süreci modeli [18]

Kültür, kültürler arası etkileşim, mimari ve tasarım üzerine çalışmaları olan mimar Rapoport [18], kültürel kimliği incelerken çevre faktörünün de dahil edilmesi gerektiğini ve din, dil, müzik, edebiyat, yemek gibi alanlara da bakılması gerektiğini vurgulamıştır. Bir yerde pek çok grup bulunur, bu gruplar farklı isteklere, ideallere, imgelere, standartlara ve anlamlara sahiptir. Bu sebeple birbirinden farklı çevre-kalite profillerini ve düşüncelerini elde etmişlerdir. Algılanan çevre belli normlar, standartlar ve fikirlerle değerlendirilmektedir. Kültürün bileşeni olan değerlendirme etkenlerinin değişimi, yapılı çevrenin değişmesine de neden olmaktadır [18].

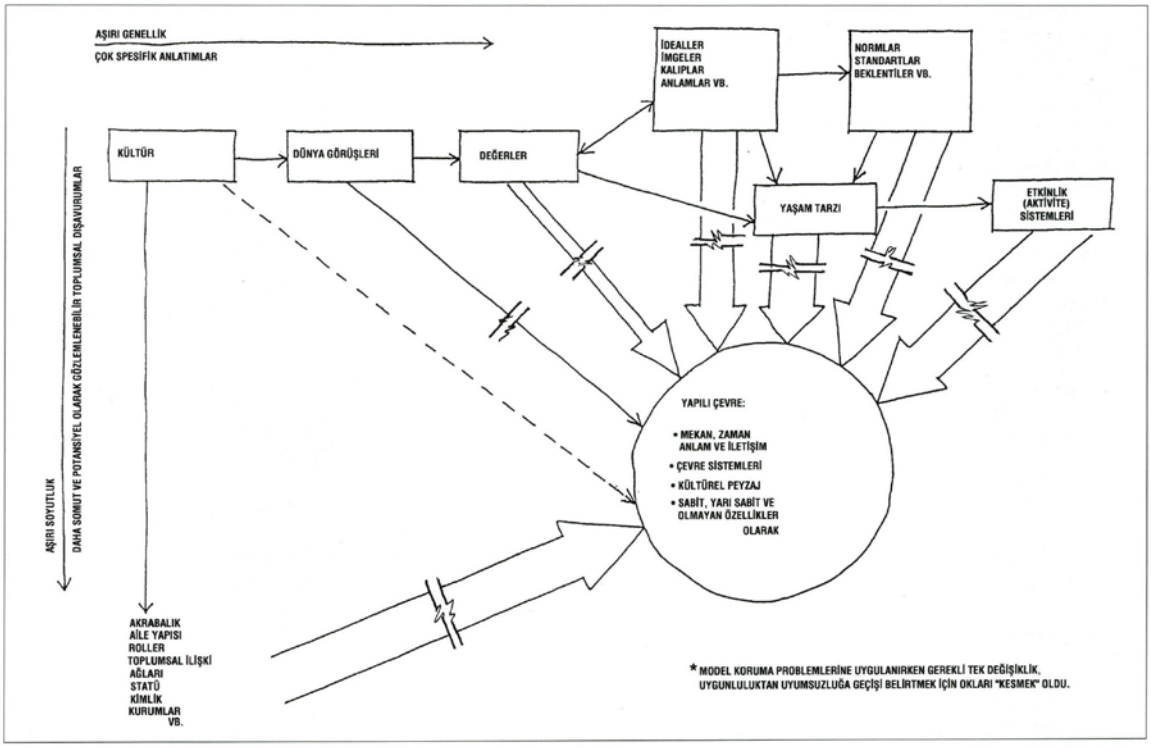

Şekil 2.2 Kültürün yapılı çevre ile ilişkili dışavurumlarının çözümlenmesi [18].

Kültür bileşenleri ve kültür dışavurumu ele alındığında her bireyin değişim geçirdiği söylenmektedir. Bu değişim bireyin mevcut çevreyle olan uyumunu bozmakta, yani

geleneksel çevrenin nitelikleriyle uyumsuz hale getirmektedir. Bu da bireyin modern çevreyle uyumlu hale gelmesine neden olmaktadır.

Şekil 2.2'deki düşey eksende bulunan; akrabalık, aile yapısı, roller, toplumsal ilişkiler, statü, kimlik ve çeşitli durumların değişimi büyük bir etken olarak çevreyi etkilemektedir. Mevcut çevrenin niteliklerinden olan, mekan organizasyonu, geçişler, mahremiyet, standartlar, malzemeler ve formlar yapılı çevreyi etkilemektedir. Şekil 2.2'deki yatay eksene bakıldığında ise; idealler, imgeler, yaşam tarzı, standartlar, normlar ve beklentilerin değişimleri yine yapılı çevrenin dönüşümüne ve değişimine neden olmaktadır.

Atagök; kültürü, doğada bulunanlara karşılık insanoğlunun oluşturduğu her şey olarak tanımlamış, insanlığın ilk günlerinden bu yana sürekli değişerek yaşanılan ana kadar geldiğini ve geleceğe doğru yönlendiğini ifade etmiştir. Ayrıca, bilimsel, teknolojik, biyolojik, beşeri ve estetik alanlardaki kültür varlıklarıyla birlikte toplumun yaşam biçimini ve yaratıcılığını nesilden nesile aktardığını da eklemiştir [19].

Kortan [13]**,** yapıların içinde yaşayan insanların kültürel kimliklerini yansıtabileceğinden bahsetmiştir. O'na göre, her insan kendi kültürüne uygun yapılar ve çevreler düzenler ve oluşturulmasını talep eder. Bu durumda yapılara içinden ve dışından bakıldığında içinde yaşayanların, bilgi ve kültür yapısını bizlere anlatabilir [13].

Toplumun kültürel kimliğinin yansıması sanattan, siyasete tüm alanları etkilemektedir. İşte toplumun oluşturduğu kültürel miras ve gelenekler mimari yapılarındaki kimlik oluşumunu da önemli ölçüde etkilemiştir. Toplumun istekleri, süreç içinde oluşmuş olan gelenek ve görenekleriyle birlikte var olan kültürel kimlik, mimari yapıların da şekillenmesine ve kendine özgü mimari kimlik oluşturmasına yol açmaktadır. Ancak kültürel kimliğin sınırlarının birbirine yaklaşması mimari yapıları da etkilemiştir. Aynı dönemde inşa edilen mimari yapılar, tamamen aynı kimliklere sahip olmasalar da birbirlerinden etkilenerek, ufak farklılıklarla, benzer biçimlenmeler ve kimliklerle karşımıza çıkmaktadırlar.

2.3.3 Çevresel Etmenler

İnsanların yaşamlarını sürdürdükleri yerler fiziksel çevreleridir. Coğrafya, topoğrafya, iklim ve doğadan meydana gelen faktörler mimari yapıları büyük ölçüde etkilemektedir. Örneğin; bir yerleşimin coğrafi ve topoğrafik nitelikleri; arazinin kullanma biçimini, yapılaşma arasındaki mesafeyi, yapım tekniklerini etkiler. Bu etmenler mimari biçimlenmeyi belirler ve sınırlandırmasına sebep olur. Bütün bu faktörler o çevrenin etkisiyle yapılaşmayı etkileyerek mimari yapıya bir kimlik kazandırır. Yapılarda kat yüksekliği, çatı karakteri, pencere açıklıkları, avlu-bahçe varlığı iklim koşullarına göre şekillenmesine neden olmaktadır. Bunun en önemli sonuçlarından biri yöresel mimari kimliğin oluşumudur.

Lynch'e göre çevresel imgeler yapılarının kimlik algısını oluşturmasında büyük önem taşımaktadır. Kent imgesini, örnek kentler üzerinde çalıştığı kitabında, çevresel etmenlerin kent oluşumunu, tasarımını nasıl etkilediğini ve tanımlanabilir alanlar oluşturmak için binaların kendi aralarındaki ilişkinin önemine değinmiş, yapı kimliğini oluşturan imgelerin özellikleri dikkate alınmıştır [14]. Ayrıca Kılıçkıran'ın dediği gibi kimliği anlamak için bulunduğu yere ve yerin sınırlarına bakmak gereklidir. İçinde bulunulan coğrafya orada yaşayan canlıların veya insanların kendine has özellikleriyle kimlik oluşumuna ön ayak olmaktadır [7].

Doğal çevrenin yapılaşmayı etkilediği kadar, yapma çevre de mimari biçimlenmeyi etkiler. Yeni tasarlanacak olan bir binanın; çevresinde bulunan binalar, o binalarla etkileşim halinde bulunup bulunmadığı, çevredeki yapıların karakteri, yaya-araç yolları, kenarlar-sınırlar vb. etkenler yeni binayı etkileyecektir. Yapılı çevreyle uyum sağlaması için bu etkenler göz önüne alınmalıdır. Yeni yapılacak mimari yapının yapı karakterini etkileyecektir.

Lynch; çevresel imgelerin, gözlemci ve çevresi arasında oluşan karşılıklı bir süreç olarak karşımıza çıktığını söylemiştir. Çevre, farklılıkları ve ilişkileri ortaya koyarken, gözlemci ise uyum kabiliyeti ve kendi amaçları doğrultusunda gördüklerini seçip, düzenleyerek anlamlandırmaktadır. Kendini öne çıkaran fiziksel özellik ve biçimlenmelere sahip bir nesne veya mimari eser, güçlü bir yapı olarak şekillenmekte ve kimliğini de bu yolla kazanmaktadır [14].

Çevresel etmenler bir yapıyı etkilediği gibi bir kenti de etkiler. Kentin coğrafi ve fiziki yapısı, kentin silüetini aynı zamanda kent kimliğini de etkilemektedir. Kent kimliğini oluşturan mimari yapılar, çevresel etmenlerden direkt olarak etkilenmektedir. Bu durumda; mimari yapının, bileşeni olan mimari kimliğin bulunduğu yer ile doğrudan bağlantılı olduğu söylenebilir.

2.3.4 İşlevsel Etmenler

Mimari yapılar, toplumun talep ve gereksinimlerine göre oluşan işlevsel-fonksiyonel özelliklerinden yola çıkılarak tasarlanmaktadır. Bir mimari yapıyı dışarıdan baktığımızda tanımamızı sağlayan en büyük unsur işlevsel etmendir.

Hasol [11], işlevsel kelimesinin tanımını, "Kullanış ve işleyiş bakımından maksada uygun olan, fonksiyonel. Bir evin, bir okulun, bir hastanenin iç bölümleri gerek kendi aralarında gerekse birbirleri ile olan ilişkileri bakımından, içlerinde yaşayan insanların bütün eylemlerini kusursuz ve kolayca yapabilecekleri tarzda düzenlenmişlerse yapının fonksiyonel olduğu söylenebilir." olarak ifade etmiştir.

Pierre von Meiss, mimarın mekanın fonksiyonel olması, konstrüksiyonu ve kimliği gibi üç ana ilkeyi göz önüne alarak tasarımı gerçekleştirmesi gerektiğini söylemiştir. Yapı tipine veya işlevine göre, daha önce uygulanmış yapılar incelenerek veya yapının hizmet edeceği insan gruplarının davranış, değerlerine bakılarak, yapının kimliği için büyük önem taşıyan mimari elemanlar - mekanlar kullanılmaktadır. Buna örnek olarak Le Corbusier'in tasarladığı, Ronchamp Şapeli'ni vermiştir. Le Corbusier koyu bir Katolik olmamasına rağmen mekanın önemli karakteristik mekanlarını anlamış ve tasarladığı yapısında uygulamıştır [5]. Burada her yapının hizmet edeceği amaca ve işlevine göre belli mekanlara veya biçimlenmelere sahip olma gereksiniminden bahsedilmektedir. Bu amaç, işlev göz önüne alınarak tasarım yapılmakta ve uygulanmakta ve yapının kimliğinin oluşmasına ön ayak olmaktadır.

Vitruvius [20], başarılı bir mimari tasarım için "dayanlıklık, uygunluk ve güzellik" kavramlarına gereken önemin verilmesi gerektiğini ileri sürmüştür. Uygunluk kavramını ise, mekan bölümlerinin kusursuz olması ve kullanımda hiçbir engel çıkmaması ve her yapının türüne göre uygun doğru cepheler açılması şeklinde yorumlamıştır [20]. Yani

Vitruvius'un ifade ettiği uygunluk kavramını işlevsellik olarak düşünürsek, yapıya yüklenen fonksiyonlar yapının görünümünü ve kimliğini oluşturan bileşenlerdir.

Yapının hangi amaç ile yapıldığı, hangi işleve hizmet ettiği, yapı büyüklüğünü ve biçimlenişini etkilemektedir. Örneğin; konut yapısı mı okul yapısı mı dışarıdan baktığımızda anlayabiliyorsak yapı kimliği tanımlı demektir. Ya da belli mekanların varlığı yapı kimliği hakkında tahminlerde bulunmamıza yol açar. Örneğin; konferans salonunun varlığı, yapının dışında da anlaşılıyorsa, yapıya baktığımızda hangi amaca ve işleve hizmet ettiğini, tahmin etmemizi sağlayabilir.

Mimari yapılarda işlevin beraberinde getirdiği biçimlenmeler mimari kimliğin oluşumunu büyük ölçüde etkilemektedir ve yapı kimliğini yansıtmaktadır.

BÖLÜM 3

MÜZECİLİK VE MÜZE YAPILARI

Müzecilik, toplama ve biriktirme eylemiyle birlikte başlayan koleksiyonerlikten dönüşmüş bir kavramdır. Koleksiyonların sergilenme talebiyle müzecilik oluşmuş ve müze yapılarına gereksinim duyulmuştur. Müze yapıları, toplumların kültürel kimliklerini en iyi yansıtan yapılar arasındadır. Gerek geçmişte yaşamış olan toplulukların koleksiyonlarını sergileyen nitelikte olsun, gerek de geçici sergileri topluma sunan nitelikte olsun toplumun geçmişteki bir dönemini veya şimdiki döneminin kültürel yapısını ve kimliğini gözler önüne seren yapılardır.

Atasoy [21], müzelerin kültür kurumu olduklarını belirtmiş, toplumdaki çok kültürlülüğü tanıyıp, öğrenip, sergileme yoluyla halka anlatması gerektiğinden bahsetmiştir. Etkinlikler aracılığıyla, halkla müzeyi birleştirip bütünleştirmek, herkesin kendi kültürünün yanında öteki kültürleri anlayıp saygı duymasının gerekmektedir. Çok kültürlülük bir zenginlik olarak düşünüldüğünde, müzeler bu zenginliği halka açarak öğreten kültür kurumu olduğunu söyleyebiliriz [21].

Bu bölümde müzeciliğin ve müze yapılarının tarihsel gelişimi incelenecek ve müze binalarının tipolojisi üzerinde durulacaktır.

3.1 Müzeciliğin Gelişimi

Müze, TDK'ya göre sanat ve bilim eserlerinin veya sanat ve bilime yarayan nesnelerin saklandığı, halka gösterilmek için sergilendiği yer veya yapıdır [22]. Uluslararası Müzeler Komitesi ICOM ise müzeyi şu şekilde tanımlamaktadır: "Müze, insanoğlunun ve çevresinin kesin kanıtlarını, eğitim, çalışma ve insanlığın estetik hazzı için toplayan,

koruyan, araştıran, ileten ve sergileyen, halka açık, toplumun ve toplumun gelişiminin hizmetinde olan kâr amacı gütmeyen kalıcı bir kuruluştur.” [23].

Müze sözcüğü, Yunan mitolojisindeki her biri güzel sanat dallarının koruyucusu olan, tanrı Zeus’un dokuz kızının ortak adı olan *Muse* kelimesinden gelmektedir [24]. Clio, Euterpe, Thalia, Melpomeni, Terpsichore, Erato, Polymnia, Ourania and Calliope, Grek panteonunda müzik, tarih, komedi, lirik şiir, aşk şiiri, tarım, dans, trajedi, geometri, grammer, astronomi ve mimarlığın ilham perileridir [24], [25], [26]. Atina’da *Muse*’ler için bir tepe ayrılmış ve burada bir bina yapılmıştır. Muse’lere adanan bu binaya “Müze” ismi verilmiştir. Kökeni buraya uzanan kelimenin aslı Yunanca olup “Mousa=yaratıcılık, akıl ve düşünce”yi içeren “Men”den gelir ve “Bilimler Tapınağı” anlamını taşır [24].

Antik dönemde sanat, zihinden çok el becerisi gerektiren bir uğraş olarak değerlendirildiğinden itibar görmemiş ve müzlerin katına kabul edilmemiştir. Resim ve heykelin müzleri yoktur. Çünkü, şiir, müzik, felsefeyle kıyaslanamaz görülmüştür. Zanaat ve sanayi anlamına gelen techne -Latince ars- sözcüğüyle ifade edilmiş ve heykeltıraşlık kadar at nallamak da techne sayılmıştır. Sanat, ancak 18. yüzyıla gelindiğinde müzlerin mekanına girecektir [27].

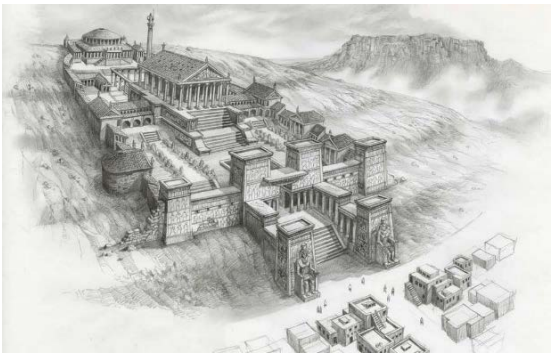
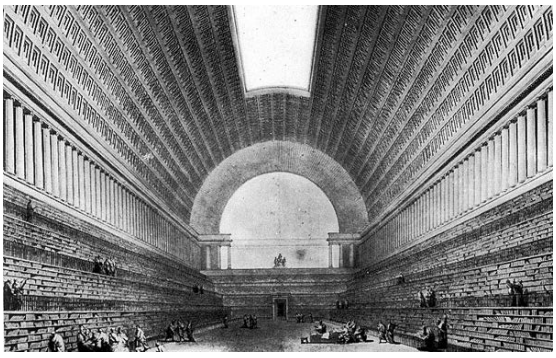

Şekil 3. 1 İskenderiye Kütüphanesi [28], [29]

Müzeciliğin yani toplama ve biriktirme eyleminin başlangıcı, antik dönemlere dayandırılmaktadır. “Bilgi biriktirme işinin” antik dönemlerin felsefe ve edebiyat okullarında yapılmakta olduğu bilinmektedir. M.Ö. 300’lü yıllarında, bu okullarda ilham perileri (muses) kültürünü arayan bilim adamlarının yetiştirildiğinden bahsedilmektedir. Bu okulların en ünlüsü içinde binlerce yazma eser bulunduğundan bahsedilen İskenderiye Kütüphanesi’dir. Bu kütüphane bilim adamlarının araştırma

yaptığı, bilim ve sanat merkezi olarak anılmaktadır. Bilgilerin toplandığı, kaydedildiği ve saklandığı bir merkez olarak geçmektedir [30]. İskenderiye Kütüphanesi ile rekabet halinde olan bir diğer kütüphane ise Bergama Kütüphanesi'dir. Kısa sürede 200 bin adet kitaba ulaşan Bergama Kütüphanesi'nde kütüphaneyi süslemek için pek çok heykel bulunduğu söylenmektedir. Ayrıca kütüphanede, ozan, filozof, tarihçi, müzisyen ve bilginlerin heykel ve büstleri bulunmaktaydı. Bergama Kütüphanesi, Anadolu'da antik dönemin en eski kütüphanesi olarak karşımıza çıkmaktadır [31].

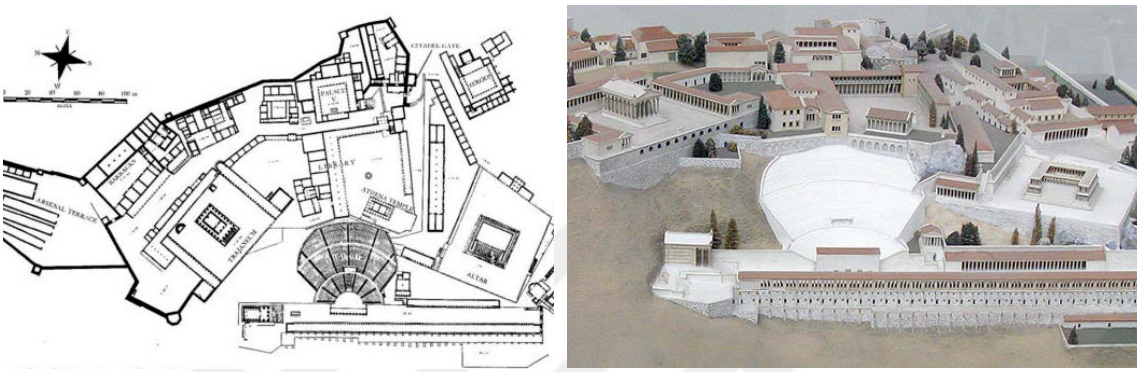

Şekil 3. 2 Bergama Kütüphanesi [32], [33]

İlk koleksiyonlar eski Yunan tapınaklarında tanrılara sunulan adaklardan oluşmuştur. Romalılar da ele geçirdikleri heykel, resim ve diğer sanat eseri ganimetleri çeşitli tapınaklarda sunmuşlardır. Zamanla bu gelenekten sıyrılan kumandanların, ganimetlerinden bir kısmını kendileri için ayırmaya başladıkları gözlenmiş, böylece Roma'da ilk özel koleksiyonlar oluşmuştur. O dönemde koleksiyonlar toplumsal statünün sembolüne ve yatırım aracına dönüşmüştür [27].

Müzecilikle ilişkili bilgi biriktirme kavramı, Ortadoğu'da, 11. yüzyılda özellikle bilimsel ve edebi eserlerin koleksiyonlar halinde bir araya toplanması olarak devam etmiştir. Batı'da ise ortaçağdan Rönesans aydınlanmasına kadar, eski tapınakların "hazineleri" prenslerin kalelerinde, manastır ve kiliselerde, prestij unsuru olarak saklanmışlardır [30].

Ortaçağ'ın saray ve kilise koleksiyonlarını izleyen zamanlarda müzecilik, gizemli, büyülü bir havaya bürünmüştür. Yeni Dünya'nın keşfiyle beraber uzak diyarlardan Avrupa'ya gelen değişik hayvan, bitki ve zanaat örnekleri koleksiyonlara eklenmiştir. Koleksiyonlar servet ve güç gösterisinin veya kiliselerin kutsal ikonografisinin çok ötesinde bir anlam

kazanmış ve nadire kabinesini oluşturmuştur. Kabine veya nadire kabineleri denilen bu oluşumlarda, her türlü değişik ve ilginç gelen nesneye yer verilmiştir. Nadire kabinelerini; kurutulmuş bitkiler, dondurulmuş veya kavanozlanmış hayvanlar, sanat ürünleri, denizcilikle kullanılan aletler, kitaplar ve benzeri nesneler oluşturmuştur [27]. İlk bakışta müzelerden çok aktarları anımsatan nadire kabineleri, tıka basa dolu raflar, çekmeceler, dolap ve vitrinlerle kapalı nişlerde bölmelerde saklanmışlardır [34]. Bu kabineler kişisel koleksiyonlar olduğu için ziyaret edilmeyen kapalı kutular olmuşlardır [27].

Şekil 3. 3 Kopenhag, Ole Worm'un ünlü Nadire Kabinesi, 1655 [34]

Rönesans ile birlikte sanatın ve zamanın hakikatinin ölçüldüğü en saygın kurumlardan biri müze olmuştur. Rönesans alemi müzlere adanmış müze haline gelmiştir [27]. Rönesans ile birlikte müzecilik gelişmiş ve müzelerin halka açılmasıyla birlikte müzecilik toplumun her kesimine hitap eden kültür kurumu haline gelmiştir.

17. yüzyıl koleksiyoncuktan müzeciliğe geçiş açısından önemli bir dönemdir. 1682 yılında zengin ve bilimle ilgilenen Elias Ashmole koleksiyonunu, Oxford Üniversitesi'ne bağışlamıştır. Bu bağış yeni bir anlayışa yol açmış, toplumsal bir mekan olarak üniversitede, özel bir koleksiyon halka açılmıştır. 18. yüzyılda koleksiyonlar özelliklerine göre değerlendirilerek arşivlenmiş ve halka sunulmasına başlanmıştır. 1789 Fransız Devrimi ile gelen toplumsal değişiklikler müzecilikte de değişime yol açmış, müzecilik halka hitap eden kurum haline gelmeye başlamıştır [30]. Müzelerin kamuya açılması İngiltere'de başlamasına rağmen, ilk kamusal müze ünvanını Louvre almıştır. Çünkü Louvre devrimin eseri olarak, Fransa'da 1792'de monarşiye son verilmesinin ardından

halkın kraliyet sarayına ve hazinelerine el koyması üzerine kurulmuştur. Louvre, modern devletin, toplumun, bilginin, sanatın, tarihin ifadesi olan bir mekan haline gelmiştir [34].

19. yüzyıl müzelerin ve müzeciliğin altın çağı olarak adlandırılır. Doğu'dan Avrupa'ya getirilen antik eserler, müzeleri birer kültür ve sanat kurumu haline getirmiştir. Bu dönemde müzeler gerçek anlamda kurumsallaşmışlardır. Endüstri devrimi, müzeciliğe yeni bir tür kazandırmış, teknolojik ve endüstriyel değişim ve gelişim, endüstri müzelerinin oluşumuna yol açmıştır. 19. yy sonu 20. yy başında sanat konusunda özelleşmiş müzeler artmıştır [30].

Altunbaş ve Özdemir [35], müzelerin 20. yüzyıldaki gelişimini şöyle anlatmaktadırlar:"Geçmişin aydınlanmasına ev sahipliği yapan müzeler, 20 inci yüzyılın ilk yarısına kadar, eski eserlerin toplanmasına, muhafaza edilmesine ve sergilenmesine hizmet ederken, bu dönemden sonra yeni bir yaklaşımla ele alınmaya başlanmıştır. Topluma uzaktan bakan klasik müzeciliğin durağan mekan anlayışından, kültür ünitesi olarak kurgulanan yaşayan çağdaş müzecilik anlayışına doğru geçiş, müzeciliğin çehresini değiştirmiştir. Kültürel çeşitliliğin ve toplumsal belleğin izleyicisine daha iyi aktarabilmesine olanak sağlayan yeni sunum ve anlatım yöntemlerinin kullanılmasıyla müzelere olan ilgi de artmaya başlamıştır." [35].

Atagök [36], Londra Bilim Müzesi'nin 20. yüzyıldaki sergileme düzeninin değişimini örnek verirken şöyle aktarmaktadır. Müze, 1960'larda vitrin içi malzemeleriyle bir depo ya da kütüphaneyi andıran düzenlemeye sahipken, 1990'ların sonunda etkileşimli bir sergileme alanına sahip olmuş ve izleyici algısı esas alınarak düzenlenmiştir. Müzedeki ziyaretçiler pasif izleyicilikten, aktif, katılımcı izleyiciye dönüşmüştür [36]. Bu örnekten de anlaşılıyor ki müzeler artık ziyaretçiyi esas alan ve ziyaretçiye yönelik düzenlemeler yaparak ziyaretçiyi müzede daha uzun süre tutmayı hedefleyen kurum haline gelmiştir.

Okan, 21. yüzyılla birlikte müzelerin, ne yapmaları gerektiği konusuna daha fazla kafa yorarak, toplumla aktif bir şekilde iletişim kurmaya konsantre olduklarını ifade etmiştir [37].

Keleş [38], günümüz modern müzeciliğinde dört önemli yaklaşım olduğunu dile getirir. Bunların; sanal müze, dokunulabilir müze, mobil müze ve vakıf müzeciliği olduğunu

ifade eder [38]. Sanal müze veya e-müze, fiziksel mekana ihtiyaç duyulmadan, dünyanın her yerinden ulaşım sağlanabilen müzelerdir [39]. İnternet ortamında bazı uygulamalar ile düzenlenmiş ziyaretçileri dünyanın her köşesinden ağırlayan müzelerdir. Dokunulabilir müze, ziyaretçileri ile etkileşim halinde olan diğer müzelerin aksine sergilenen eserlere dokunulması istenilen ve eserin hissettirdiklerini ziyaretçiye aktaran müzelerdir. Burada müzenin daha cazip hale getirilmeye çalışıldığını söyleyebiliriz. Mobil müzeler, taşınabilir veya hareketli müze olarak ele alındığında, sergilenen koleksiyonların ziyaretçilerinin ayağına kadar ulaştırılması esastır. Bu durumu geçici sergilerin farklı müzelerde veya mekanlarda sergilenmesi olarak ifade edebiliriz. Vakıf müzeleri ise gerek koleksiyonlarıyla ve gerek müzede yapılan etkinliklerle birlikte günümüz müzeciliğinde önemli rol oynamaktadırlar.

Modern müzeciliğin görevi sadece biriktirip, koruyup, sergilemek değil, geçmişi sunmak, toplumu eğitmek ve eğitirken eğlendirerek geleceğe ışık tutmak olarak söylenebilir. Modern müzecilikte müzeler, sadece sergileme alanlarına sahip değil, kütüphane, toplantı salonları, laboratuvar, atölyeler ve müze satış birimlerini bünyelerinde bulundurarak kültür, sanat, eğitim ve eğlence merkezleri haline dönüşmüşlerdir.

Müzeler, insanların bir araya gelerek boş zamanlarını değerlendirdikleri, aynı zamanda dinlenerek, eğlenerek, alışveriş ederek bilgilendikleri sosyal merkezler haline dönüşmüşlerdir. Müzelerin kültürel katkılarının yanında, kendi kendine yaşayan ve gelir getiren işletmeler olarak hizmet etmesi halinde, üretken ve başarılı olacağı düşünülmektedir [40].

3.2 Türkiye'de Müzeciliğin Gelişimi

18. yüzyıl sonlarında Avrupa'da Rönesans döneminden daha fazla eski eserlere merak ve toplayıp biriktirme gibi bir kaygı mevcuttur. Osmanlı'da ise ata yadigarı görülmeyen eski eserlere ilgi duyulmayan bir dönemdir. Hatta o dönemde eski eserleri Avrupa'nın alıp götürmesi için izin verdiğine yönelik fermanlara ulaşılmaktadır. Osmanlı, 1840'lara kadar eski eserleri ne araştırılıp bulmuştur, ne de bu eserlerin ülkeden gittiğini düşünerek üzülmüştür. Osmanlı'yı müze kurmaya teşvik eden ise Avrupalı'ların 1841, 1843, 1845 yıllarında yaptığı kazılar dizisidir. 1846 yılında Aya İrini'de kurulan müze, bu

kazılar serisinin yan ürünüdür. Avrupalı'ların talep ettği eserleri kendi sınırları içinde tutmak ve güç gösterisi için müzenin kurulduğu söylenebilir. Bu sebepten, müzenin, bilim ve arkeolojiye bağlı olarak değil, daha çok siyasi nedenlerle ortaya çıktığı kabul edilir. [41].

Müze girişiminin ilk kez, Harbiye Nazırı Ahmet Paşa tarafından 1846 yılında Aya İrini'de oluşturulan koleksiyonlar olduğu kabul edilmektedir. İlk toplanan eserler yapının avlusunda iki bölüm halinde sergilenmiştir [42]. İç avlunun sağında sergilenen eserler "Mecmua-i Esliha-ı Atika" yani eski silah koleksiyonu, karşı tarafında ise "Mecuma-i Asar-ı Atika" yani eski eser koleksiyonu olarak ayrılmışlardır [43]. O tarihlerde Aya İrini'nin depo olarak kullanılması nedeniyle müze, Aya İrini'nin avlusunda kurulmuştur. Harbiye Ambarı olarak geçen Aya İrini silah deposu olarak kullanılmakta ve az da olsa eski eserler de bulunmaktaydı [41]. Müze için ilk envanter çalışması resmi bir çalışma olmasa da açılışından 22 sene sonra, 1868 yılında Fransız arkeolog Albert Dumont tarafından yapılmıştır [43].

1850 yılında turistlerin İstanbul'da ziyaret ettiği yerlere bakılacak olursa, en çok ziyaret edilen yerler Ayasofya ve Saray-ı Hümayun yani Topkapı Sarayı'dır. Turistlerin Ayasofya'yı Bizans mabedi olarak gördüğü için, Topkapı Sarayı'nı ise kütüphanesini ve saray hazinesini görmek için ziyaret ettiği belirtilmiştir. Turistlerin ziyaret ettiği diğer yerler ise sırasıyla, Elbise-i Atika ve Cebehane müzesidir. Elbise-i Atika'nın daha çok ziyaretçisinin olmasının sebebi ise ahşap heykeller üzerinde eski yeniçeri kıyafetlerinin sergileniyor olmasıdır. Avrupalı turistlerin ilgisini çeken ve görmek istedikleri, oryantalist ve egzotik kıyafetler, yani doğu kültürünün izleridir. Cebehane'de ise daha çok rağbet gören nesneler ise, büyük kılıçlar, özellikle II. Mehmet'in kılıcı gibi objelerdir. Avrupalı turistler, müzede bulunan birkaç antika için Osmanlı'nın ne olduğunu bilmediğinden bahsetmişlerdir. Bizim arkeoloji müzesi olarak bahsettiğimiz yerin, Avrupalı'nın gözünde olmadığını görmekteyiz [41].

1846'da müzenin kuruluşundan sonra tüm valilere emir gönderilmiş ve eski eserlerin kazılıp bulunmasını ve İstanbul'a gönderilmesi istenmiştir. Ancak kaydı tutulmadığından, bulunulan eserlerin ne olduğu, nereden ve nasıl geldiğiyle alakalı bilgi bulunmamaktadır [41].

1847'de İngiltere ve Osmanlı arasında ülkemizde bulunan eserlerle ilgili bir anlaşma yapılmıştır. Anlaşmaya göre kazılardan bulunulan eserler Osmanlı'ya aittir, ancak bir eserden iki tane varsa, biri İngiltere'ye verilecek ve ederi alınacaktır. Bu kanunun nasıl olup da tersine döndüğü anlaşılamamıştır. Uygulamada, bulunan eserler yabancı devletlere, eğer iki tane bulunduysa biri Osmanlı'ya kalmıştır [41]. Mumcu ise, 1869'da yürülüğe girecek olan ilk nizamnamenin girişinde bulunan sözlerden, 1869 yılına kadar kazı yapanların yani genellikle yabancıların, aynı eserden iki tane bulurlarsa devlete verdiklerinden bahsetmiştir [44].

1869 yılında, Müze-i Hümayun (İmparatorluk Müzesi) adı altında toplanan eserler tekrar düzenlenmiştir. Müzenin başına Edward Goold atanmış, Goold İstanbul çevresinde araştırmalara girişmiş ve bir hayli eseri müzeye kazandırmıştır [42]. İlk Asar-ı Atika Nizamnamesi 1869 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu nizamname ile birlikte yurt dışındaki müzelere eser verme işi bir kurala bağlanmaya çalışılmıştır. Yasanın giriş kısmındaki sözlerden anlaşıldığı kadarıyla Osmanlı aydınlarının eski eser konusunda henüz yeterli bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Bu nizamname basit bir yasadan ibaret olsa bile, kazılardan çıkan eserlerin yurt dışı çıkışına izin verilmemesi önemlidir. Taşınır taşınmaz eski eserlerin tümünü kapsamayan yasa, o zamana kadar varolan yasayı bir derece ileri götürmüştür [45].

1872 yılında ise müze müdürlüğüne klasik dönem uzmanı Philipp Anton Dethier getirilmiştir. Dethier müze müdürlüğüne geldiği yıl müze kataloğunun oluşturulması için harekete geçmiş, koleksiyondaki nesnelerin tanımlamasını yapmıştır [43]. Dethier ile dinamik bir döneme giren Müze-i Hümayun koleksiyonları mevcut binaya sığamayacak şekilde zenginleşmiştir [42]. Dethier'in müze müdürlüğü döneminde, daha kapsamlı bir ikinci nizamname 1874 yılında yürürlüğe girmiştir [41]. Bu yasayla izin alınmasıyla birlikte, eski eser bulanlar, üçte birini almaya hak kazanmıştır [44].

1875 yılında müze koleksiyonu Aya İrini'den Çinili Köşke taşınmış, müze olarak tekrar hizmete açılması 1880 yılını bulmuştur [42]. Gelişigüzel de olsa müzede sergileme düzeni ve müze envanteri oluşturulmuştur [41].

Dethier'in ölümünden sonra, Osman Hamdi Bey'in 1881 yılında müze müdürlüğüne gelmesi müzecilikte yeni bir dönemi başlatmıştır. Osman Hamdi Bey, müzeyi

Avrupa'daki arkeoloji haritasına yerleştirmek amacıyla harekete geçmiştir [41]. İlk olarak Çinili Köşk'ün içinde ve çatısında gerekli tadilatları yaptırmış ve daha önce sıva ile kapatılan çinileri temizletmiştir. Aynı zamanda koleksiyonları bilimsel yöntemlerle düzenleyerek, yabancı arkeologlar getirtmiş ve müzedeki eserlerin kataloğunu hazırlatmıştır [46]. Osman Hamdi Bey, 1884 yılında üçüncü bir nizamnameyi hayata geçirmiş, kazılardan çıkarılan eserlerin yurt dışına çıkışı yasaklanmıştır [45]. Bu nizamname ile bugüne kadar süren eski eser hukukunun temelleri atılmıştır. Bu yasaya göre bulunan eserler kayıtsız şartsız devlete aittir [44].

Osman Hamdi Bey, 1883-1895 yılları arasında bir çok yerde kazılar yaparak müze koleksiyonunu zenginleştirmiştir [46]. Nemrut Dağı ve Sayda Nekropolü kazılarından elde ettiği başarı ve eserler yeni müze binasının temellerini atmıştır [41]. Türkiye'nin ilk müze binası olan İstanbul Arkeoloji Müzesi yani Müze-i Hümayun 1891 yılında açılmıştır. Daha sonra devam eden kazılar ile birlikte müze binası yeterli gelmemiş 1903'te ve 1907'de ek binalar yapılmıştır.

Bu arada, 1902'de Konya'da, 1904'de Bursa'da yeni müzeler kurularak, Anadolu kentlerinde müze kurma çalışmaları başlamıştır. Müze koleksiyonlarının kayıt, katalog ve sergi düzenleri, yabancı arkeolog ve uzmanlardan yararlanılarak geliştirilmiştir [47].

Osman Hamdi Bey vefat ettikten sonra, müdür yadımcısı olan kardeşi Halil Edhem Bey müze müdürlüğüne atanmıştır (1909). Halil Edhem Bey, müzenin iç düzeninde değişiklikler yapmış, eserleri kronolojik olarak sergilemiştir. Müzeye sığmayacak derecede büyük eserler bahçede ziyaretçiye sunulmuştur. Bu düzenlemeler devam ederken koleksiyondaki eserlerin artmaya devam etmesi sonucunda, 1917 senesinde Sanayi-i Nefise Mektebi Eski Şark Eserleri Müzesi olarak hizmete açılmıştır. Aynı yıl, Aya irini Kilisesi'nde bulunan Askeri Müze tam faaliyete geçmiştir. Halil Bey müze müdürlüğünde, savaşlarla geçen süre içinde müzeyi ayakta tutmaya çalışmıştır. Savaş esnasında ve sonrasında gerektiğinde personel eksikliğinden ötürü temizliğini ve bekçiliğini kendisi yapmak durumunda kalmıştır [46].

Müzeciliğimizin başlangıcında ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında, çoğunlukla arkeolojik, tarihi, etnografik, el sanatları ve İslam sanatlarına ait eserlerden oluşan koleksiyonlara sahip müzelerimiz gelişmiştir [48].

Ankara Etnografya Müzesi Türk Milli karakterini, tarihini ve kültürünü yansıtan, Cumhuriyet döneminde müze olarak planlanıp yapılan ilk devlet müzesidir. Mimar Arif Hikmet Koyunoğlu tarafından tasarlanan müze binasının temelleri 1925 yılında atılmıştır. Müze olarak tasarlanıp inşa edilen müze yapısı, Selçuklu ve Osmanlı mimarisinin izlerini taşımaktadır. 1926 yılında inşaatı tamamamlanan müze yapısı 1927 yılında etnografya müzesi olarak düzenlenmiştir. 1928 yılında Gazi Mustafa Kemal Paşa müze hakkında bilgi almış ve müzenin hizmete açılmasını istemiştir. Müze ancak 1930 yılında halka açılmıştır. 1938 yılına gelindiğinde müzenin iç avlusu geçici kabir olarak kullanılmış, Atatürk'ün naaşı 1953 yılında Anıtkabire taşınmıştır. Bu avluda halen Atatürk'ün anısına ithafen sembolik bir kabir bulunmaktadır [49].

Dönemde Anadolu'da açılan diğer müzeler, 1923'te Ankara Arkeoloji, Antalya, Bursa, Edirne müzeleri; 1924'te Adana, Bergama müzeleri; 1927'de İzmir, Sivas Müzeleri; 1934'de Efes, Diyarbakır müzeleri; 1936'da Niğde, Kütahya, Kırşehir müzeleri olmuştur [50]. 19. yüzyıl sonlarında Güzel Sanatlar Okulu'ndaki öğrencilerin eğitimini desteklemek, görgü ve bilgilerini artırmak amacıyla ülkemizde bir sanat müzesi kurma girişimlerinde bulunulmuş ancak gerçekleştirilemiştir. Sanat müzesinin kuruluşu, Cumhuriyet'in ilanından sonra 1937 yılında, Atatürk'ün emriyle İstanbul Resim Heykel ve Sanat Müzesi olarak hayata geçmiştir [47].

Türk müzecilik tarihinde önemli yer tutan müzelerimizden birisi de Askeri Müze'dir. Temeli 1846 yılında atılan ve bu tarih Türk müzeciliğinin ve Askerî Müzenin gerçek anlamda ilk kuruluşu olan müze; kütüphanesi, sineması, atış poligonu, yayınları, kıyafethanesi ve mehteri ile birlikte döneminde, günümüz çağdaş müzecilik anlayışına uygun bir müze olarak karşımıza çıkmaktadır. 1949, 1959 yıllarında yer değiştiren müze, 1966 yılına gelindiğinde eski Harbiye binasının kullanılmasına karar verilmiştir. Restorasyon çalışmalarının tamamlanmasıyla 1993 yılında ziyarete açılmıştır [51].

1950 yılına gelindiğinde, müzeler ve müzecilik mesleğinde bulunan üyeler arası iş birliği geliştirmek, uluslararası kurumlarla iş birliği yaparak bilgi alış verişi sağlamak, halkı eğitmek amacıyla, Uluslararası Müzeler Konseyi'nin (ICOM) Türkiye Milli Komitesi kurulmuştur. 1960'lı yıllara kadar Türk müzeciliği yavaşlama evresine girmiştir. Ekonomik sıkıntınlar nedeniyle yeni müze binalarının yapılması mümkün olmayınca,

müze olarak, eski kilise, cami, medrese gibi yapılardan faydalanılmıştır. Ödenek olmadığı için bu müzelerde, araç-gereç, yeni vitrin ve sergileme yoktur. Yani eski yapıların içinde eserleyip toplayıp depolama anlaşı devam etmiştir [52].

1960lı yıllarda birden müze binalarının yapımı hızlanmıştır [52]. Türkiye'de pek çok sayıda müze kurulmuş, bu müze binalarından bazıları Millli Eğitim Bakalnlığı tarafından hazırlatılmış "müze projesi"'ne göre inşa edilmiş yapılardır. Türkiye müzeciliğinde bir dönemi oluşturan bu yapılar tip proje olarak tarihe geçmiştir. İstanbul Arkeoloji Müzesi ve Ankara Etnografya Müzesi haricinde, 1960'lı yıllarda inşa edilen müze yapıları, bulunduğu kentin iklimi, coğrafyası ve özellikle koleksiyonlarının ihtiyaçları gözetilmeden inşa edilmiştir. Bu müzelerle birlikte müze politikamızı oluşturan, tarihi mekanların müzeye uyarlanması anlayışı Türk müzeciliğinin neredeyse omurgasını oluşturmuştur [48].

Türkiye'de, çağdaş sergileme tekniklerinin ilk düzenlenip kullanıldığı ilk müze Eski Şark Eserleri Müzesi, kurulan ilk özel müze ise Sadberk Hanım Müzesi'dir [35]. 1963 ve 1974 yılları arasında gerekli onarımlar yapılan Eski Şark Eserleri Müzesi'nin sergileme alanları Nezih Eldem tarafından tasarlanmıştır [50]. Sadberk Hanım Müzesi ise, 1980 yılında Vehbi Koç'un eşi Sadberk Hanım'ın anısına Azaryan yalısında İstanbul'da açılmıştır. Azaryan yalısı Sedat Hakkı Eldem tarafından 1978-1980 yılları arasında restore edilerek müzeye dönüştürülmüştür [53]. Sadberk Hanım Müzesi ile başlayan Türkiye'deki özel müzecilik hareketi, devletin elinde olan müze tek düzeliğinin kırılması açısından önemli rol oynamıştır [50].

1980'li yıllardan sonra müze sayısında artış olmuş, özel müze ve sanat müzeleri kurulmuştur. Önemli özel müzelerimizden birisi de 1994 yılında ziyarete açılan Rahmi M. Koç Müzesi'dir. Müzede ulaşım, endüstri ve iletişim tarihinde önemli yeri olan objeler, çağdaş müzeciliğine uygun anlayışla sergilenmektedir. Müzede anasınıfı, ilkokul ve lise öğrencilerine yönelik eğitim faaliyetlerinin yanında, gezici müze projesi olan "müzebüs" ile kısıtlı imkanları olan çocuklara müzecilik faaliyetleri ulaştırılmaktadır [54].

Ülkemizde müzecilik, batılılaşma sürecinin bir parçası olarak siyasi nedenlerle ortaya çıkmış, devletin çabaları ve imkanlarıyla kurulmuştur. 1846 yılında başlayan bu süreç

1980'lere kadar devlete bağlı olarak devam etmiştir. Sadberk Hanım Müzesi ile kırılan bu zincir özel müzelerin önünü açmıştır. Bu nedenle Altunbaş ve Özdemir [35], ilk dönemlerde müzelerin toplum tarafından benimsenmeyen kamu kurumları olduğunu ifade etmişlerdir. Halkın eğitim seviyesinin artmasıyla birlikte bu bakış değişime uğramış, modern müzeciğin de etkisiyle daha interaktif ve benimsenen kültür kurumları haline gelmiştir. Çağdaş müzecilik anlayışındaki işlevlere göre düzenlenmiş ve örnek teşkil eden müzelerimizin olmasıyla birlikte, ülkemizde henüz tam anlamıyla istenilen düzeye ulaşılamamıştır [35].

3.3 Müze Tipolojisi

Müze yapıları, toplumun bilgi, kültür ve sanat birikiminin sergilendiği, hem bulunduğu toplumu besleyen hem de bulunduğu toplumdan beslenen mekanlardır.

Günümüzde müzeler sadece geçmişi korumakla kalmayıp, tüm zamanların değerlerinin oluşmasına neden olurken kültür korumacılığından kültür üretmeye geçmiştir. Müzeler, korumacı, araştırma merkezi, kültür merkezi, açık üniversite, laboratuar hatta kültür üreten özel bir fabrika olarak; işlevi, işletmesi kadar mimarisi ile de değişmiş ve müzelerde tüm kullanımlara olanak sağlayacak alanların geliştirilmesi zorunlu olmuştur [55].

Esin perilerinin tapınaklarından günümüz müzelerine kadar müzecilik ve müzeler pek çok değişim ve gelişim yaşamıştır. Müze binalarının tasarımında, sergileme ve iç mekan değişimi, eğitim ve iletişimin ön plana çıkmasıyla günümüz yaşayan müzelerine ulaşılmıştır [36].

Müzeler, çoğu çalışmada kronolojik olarak sınıflandırılmış ve yüzyıllar boyunca gelişimi incelenmiştir. Bu çalışmada Atagök'ün sınıflandırmasına göre müze yapıları incelenmiştir. Atagök, müzelerin tipolojisini şu şekilde tanımlanmıştır: Saray Müze, Tapınak Müze, Saydam Müze, Anıt-Yapıt Müze ve Fabrika Müze [55].

3.3.1 Saray Müze

İlk müzelere ev sahipliği yapan saray müze veya villa müzeler müzecilik tarihinde ve gelişiminde büyük önem taşımaktadırlar. Sonraki dönemlerde inşa edilen ve tasarlanan

müzelerin biçimlenişini etkilemiş, sergi alanları örnek alınarak tasarımlar oluşturulmuştur.

Floransa'da 1581'de yönetim binası olarak inşa edilen ve 1584'de ilk sergileme mekanı olarak kullanılan Uffizi galerilerinin etkisiyle, Louvre'un salonları ve uzun koridorları, sergilemeler için uygun mekanlar olarak kabul edilmiştir [55].

Uffizi Galerisi, Medici ailesinin isteği üzerine ofisler binası olarak, Vasari tarafından tasarlanmıştır. Medici Sarayı'nın bitişiğinde inşa edilen bina, Mediciler'in biriktirdiği koleksiyonları sergilemeye başlamıştır [56]. Uffizi Galerisi, U şeklindeki galerileri ile daha sonra yapılacak olan müze binalarında örnek olarak kabul edilmiştir.

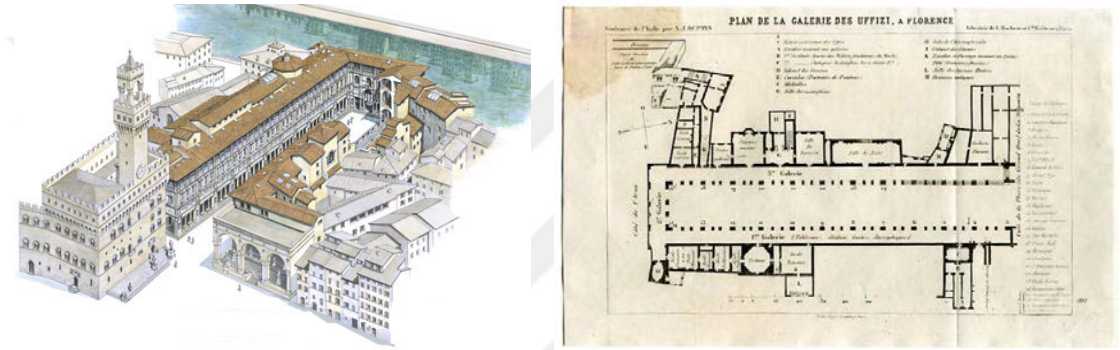

Şekil 3. 4 Uffizi Müzesi ve planı [57], [58]

Fransız Devrimi'nin simgelerinden olan Louvre, evrensel müzelerin en büyüğü ve en etkilisi, pek çok ulusal müze ile belediye müzesinin prototipi olarak kabul edilmiştir. Artun'a göre, Avrupa ve Amerika'daki rakiplerine rağmen, hala türünün en büyük ve en iyi örneği olan bu müze, pek çok kez değiştirilmesine ve yeniden düzenlenmesine rağmen, ilk evrensel müze değer ve inançları cisimleştirmeye devam etmektedir [59].

Louvre Müzesi, ilk olarak savunma amaçlı kale yapısı olarak inşa edilmiş, daha sonra zaman içerisinde eklemlenerek bugünkü haline ulaşmıştır. Fransız Devrimi sonrasında 1793 yılında müze halka açılmıştır. 1871 yılında çıkan yangınla büyük hasar uğramış bugünkü haline 1932 yılında ulaşmıştır [60].

Şekil 3. 5 Louvre Müzesi [61], [62]

Atagök [35], ünlü müzelerin başında Floransa'da Uffizi, Paris'te Louvre ile birlikte Madrid'de Prado, St. Petersburg'da Emirtaj, Londra'da Victoria ve Albert Müzesi'ni ve Ulusal Galeri'yi saymıştır. Değerli nesne ve sanat yapıtlarının bu ihtişamlı saraylarda sergilenmesiyle, bu tür yapılar uzun süre müze binaları olarak kabul görmüş ve müze binası tipolojisinin oluşmasına ön ayak olmuşlardır. Atagök, bu binaların yeni bir müze binası gelişiminin ertelenmesine sebep olduğunu da dile getirmiştir [55].

3.3.2 Tapınak Müze

Fransız Devrimiyle birlikte müzeler halka açılıp, toplum için kurulmaya başlandıkça koleksiyonların en uygun ortamlarda sergilenmesi için araştırmalar yapılmıştır. Jean Nicolas Louis Durand'ın 1802'de yayınladığı projeyle birlikte, yeni müze tipolojisine geçiş başlamıştır. Durand'ın projesi bir rotunda çevresinde birbirinden koridorlarla ayrılan dört kare alanı içermekteydi [55].

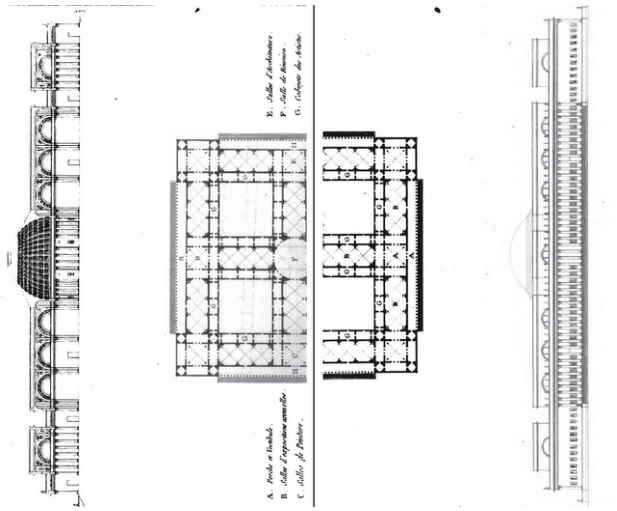

Şekil 3. 6 Durand'ın müze tasarımı [63]

Durand'ın ideal müze tasarımı kitap haline getirilerek, 1802-1805 yılları arasında Royal Academy'deki derslerinde kullanılmıştır. 18. yüzyılda üretilen tasarımların özetini sunan ders kitabı, 19. Yüzyılda Fransa'da ve yurtdışında müze mimarisi üzerinde büyük etkiye sahip olmuştur. Seleflerinin çoğu gibi aydınlatmayı üst düzeye çıkarmak için, dört avlu oluşacak şekilde bir kareyi Yunan haçıyla bölerek oluşturmuştur. Çaprazın ortasında, dışarıdan görülebilen oldukça geniş bir kubbe olan rotunda yerleştirilmiş, binanın dört tarafını kapsayan uzun sütunlarla toplanma merkezi olarak düşünülmüştür. Durand, tek bir giriş olmasından kaçınmış, binanın tüm bölümlerine kolayca erişilmesi için birçok giriş tasarlamıştır [63].

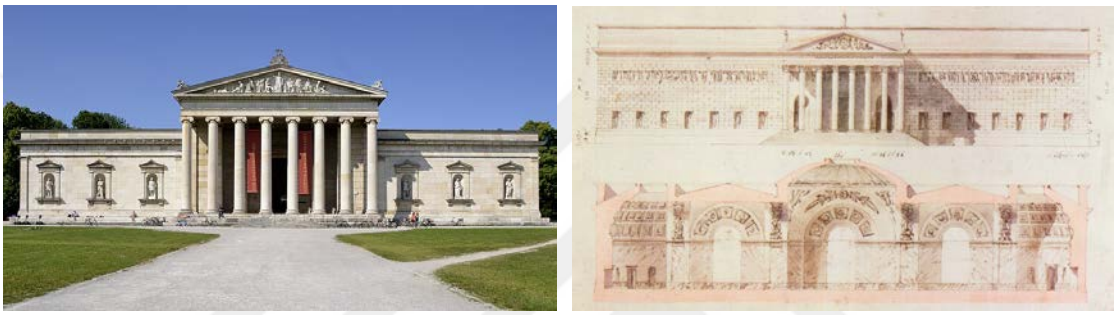

Şekil 3. 7 Glyptothek [64]

Durand'ın arkasından Klenze 1816'da tasarladığı proje ile müzeler farklı aşamalardan geçerek yeni tipolojinin oluşumuna katkıda bulunmuşlardır. Bu müze tasarımlarıyla birlikte neoklasik mimari, kamu yapılarında olduğu gibi müzecilik alanında da benimsenmiştir. Klenze'nin Glyptothek'i (1816), Schinkel'in Altes Müzesi(1823-1930) gibi örneklerde görüldüğü gibi müze yapılarında, Yunan tapınaklarının kolonlu girişleri ve alınlıkları ile daire "rotunda" biçiminde tapınak alanları ve girişi ikinci kata bağlayan anıtsal merdivenleriyle görkemli tapınakları çağrıştıran müze tipolojisine yönenilmiştir [55].

Şekil 3. 8 Altes Müzesi [65], [66]

19. yüzyıldaki bu neoklasik yaklaşım ile birlikte mimarlık da müzenin sergilediği tarih şeması haline gelmiştir. Müze mimarlığında bu klasizm canlandırma hareketinden yararlanılırken, antik Yunan ve Roma'da kullanılan panteon formunun temsil ettiği uygarlık mirasıyla bütünleşmektedir [27].

Artun, 19. Yüzyıldaki müze mimarlarının uygun stili bulma sorunu olarak belirtmiş ve bu tarzın yeni bir tip ritüel mekanı olarak örgütlenmesi olarak tanımlamıştır. Müze mekanlarında sıklıkla görülen panteon ve benzeri merkezi bir rotunda, bir atrium ya da klasik prototipi oluşturan başka bir anıtsal mekanın etrafında düzenlendiğini ifade etmiştir. Bu merkezi mekan, tanımlanan ritüel için başlangıç veya bitiş noktası olarak konuşlanmıştır [59].

Müze binaları, Yunan-Roma tapınaklarının cephesi, panteonun kubbesi gibi mimari formları kullanarak, kökeninin imparatorluk Roması'nın ideolojik, tarihsel, ve siyasi gerçekliğine dayandığını göstermektedir [59]. Neoklasik müze mimarisinin temellerini oluşturan bu tarz birkaç istisna dışında 1950'lerin sonuna kadar egemen olmuştur [36].

3.3.3 Saydam Müze

Sanayi Devrimiyle birlikte yapım teknolojilerinin değişmesi müze yapılarının tasarımlarını da etkilemiştir. 19. yüzyılın ortalarında müze mimarisindeki bu değişimin en önemli örneği, Londra'da üretim malları ve makineleri sergilemek için inşa edilen Paxton'un Kristal Sarayı'dır. Çelik ve cam malzeme kullanımıyla değişime ön ayak olmuştur. Daha sonra inşa edilecek müze yapılarında da etkileri görülmüştür [55].

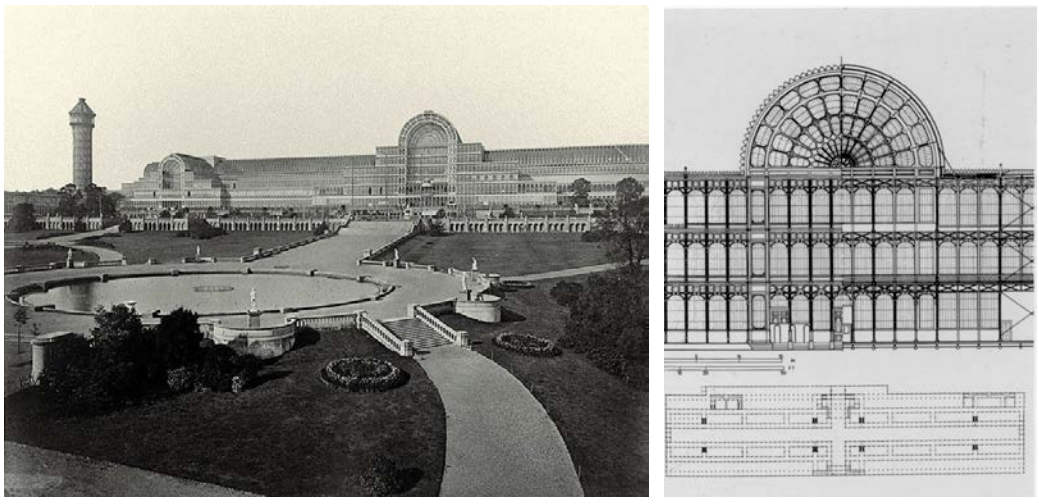

Şekil 3. 9 Kristal Saray [67]

20. yüzyıl ortalarında şeffaf yapılar ilgi görmüştür ve II. Dünya Savaşı sonrasında müze yapıları farklı görüşler ve yeniliklerle tasarlanmaya başlanmıştır. Ziyaretçiyi ürkütmemeyi esas alan, ilgi çekici, çok pencereli, tepeden aydınlatmalı yapılar benimsenmiş; müze-yapı-eser bu üçlü ilişki önem kazanmıştır [68].

İkinci dünya savaşı sırasında ve sonrasında neoklasik mimarinin görkeminden uzak halka daha çekici hale gelen müzeler ve müzecilik anlayışına gidilmiştir. Müzeler, gezerken eğlendiren, yaygın eğitim, açık üniversite, kültür ve eğlence merkezi haline dönüşmüşlerdir. Müzeyi daha cazip hale getiren sergiler ve sergileme anlayışları, esnek mimari gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Hem toplumu eğitmek hem de zenginleşen değerli koleksiyonları uygun şartlarda korumak amacıyla, tarihi binalar müze olarak kullanılmaya başlanmış, mevcut müze binalarına eklemeler yapılmış ve yeni müze binaları inşa edilmiştir [55].

Atagök "saydam müze"lerin, toplumu müzelere çekmek, ürkütücü tapınak görüntüsünün yerini, dışarısı ile içerisini bütünleştiren şeffaf, ilgi uyandıran müzeler oluşturmak için ortaya çıktıklarını ifade etmiştir.Buna örnek olarak da Centre George Pompidou (1972-1976) göstermiştir [36].

Centre George Pompidou, payanda sistemi, parlak renkli tesisat borularının cepheden görüldüğü fütüristik tasarımıyla geleneksel müzeden oldukça farklıdır. Ulusal modern sanat koleksiyonunun sergi alanlarıyla beraber, halk kütüphanesi ve endüstriyel tasarım merkezi, sinema ve müzik merkezini bünyesinde barındırmaktadır. Modern sanat müzesinin değişen bilincinin yansıması olarak ifade edilen Pompidou, sanat ve kültür merkezi olarak tanınmaktadır [59].

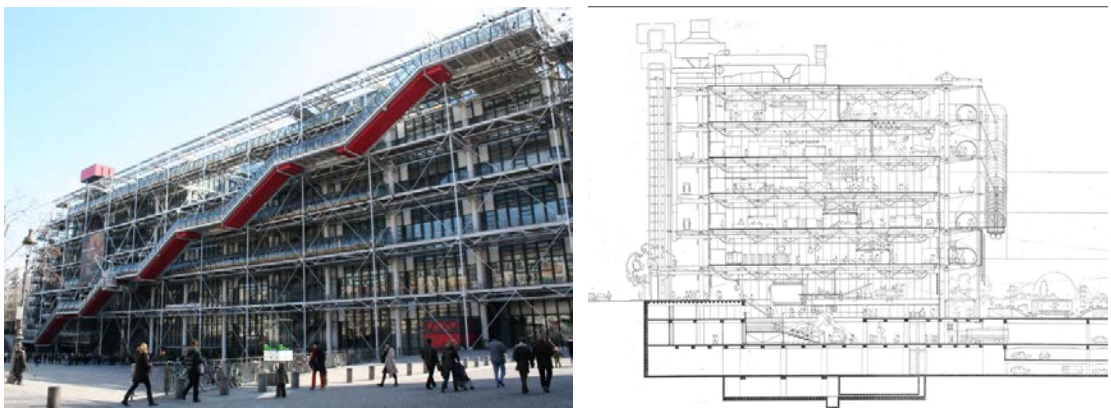

Şekil 3. 10 Centre Pompidou [69], [70]

NewYork'daki Museum of Modern Art(MoMA) ile Guggenheim Museum müze tasarımının farklı yaklaşımlarının başlangıcını oluşturmuşlardır. Museum of Modern Art binası incelendiğinde görülmektedir ki kentteki diğer iş merkezleriyle benzer bir cepheye sahiptir. Basit bir dikdörtgen prizmadan oluşmaktadır. Guggenheim Museum binası ise organik bir biçimlenmeye sahiptir. Modern müzecilik ve sergileme anlayışına sahip olan bina klasik yapılardan farklılaşmış gibi gözükse de bazıları klasik "rotunda"nın modern yorumu olarak görmektedir [55].

Şekil 3. 11 MoMA [71]

Museum of Modern Art'ın mimarı George Howe ve William Lascaze'nin ticari yapıya benzer tasarımı, klasik müze anlayışıyla örtüşmediği görülmektedir. Frank Lloyd Wright'ın Solomon Guggenheim Müzesi ise sanat için özel bir mekan olarak tasarlanmıştır. Farklı dönemlerde inşa edilen bu yapılar, müze mimarisinde dönüm noktası olmuştur [55].

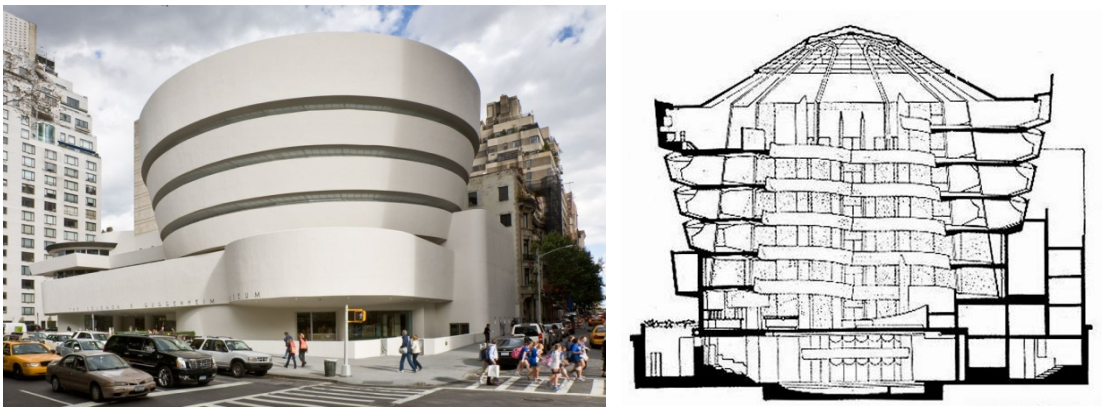

Şekil 3. 12 Solomon Guggenheim Müzesi [72], [73]

Guggenheim Museum binası oldukça anıtsal ve özgün bir mimariye sahip olsa da, işlevsellik yönünden eksik kaldığı noktaların olduğu söylenmektedir. Müzenin kıvrımlı olması sebebiyle, resimlerin duvara asılıp sergilenmesinde sıkıntılar olduğu belirtilmiştir. 1992 yılında Gwathmey Siegel & Associates Architects mimarlık ofisinin tasarladığı, Wright'ın original tasarımında bulunan ek bina inşa edilmiş, dikdörtgen mimariye sahip olan bu kule sayesinde eserler daha kolay sergilenmiştir. [72].

Müze mimarisinin, Neue Nationalgalerie ile başlayan değişimi, Bauhaus Archiv, Neue Pinakothek gibi müzelerle birçok kentte farklılaşarak devam etmiştir [55].

Atagök'ün müzelerin değişimini ifade eden süreci anlattğı müzelere bakacak olursak; saydam müze örneklerinden olan Mies Van der Rohe'un tasarladığı Berlin'de bulunan Neue Nationalgalerie 1968 yılında açılmıştır. Çelik ve cam malzeme kullanılarak tasarlanan müze yapısı, 20. yüzyıl modernizminin güçlü bir temsilcisi olarak görülmektedir [74].

Şekil 3. 13 Neue Nationalgalerie ve Bauhaus Archiv [75], [76]

Bauhaus Archiv Museum, 20. yüzyılın en önemli mimarlık, tasarım ve sanat ekolü olan Bauhaus'un tarihini araştırıp sunmaktadır. WalterGropius tarafından tasarlanan bina 1976-1979 yıllarında inşa edilmiştir [77]. Koruma altına alınan anıt-bina olarak listelenen yapı, günümüzde Berlin'in simgelerinden birisidir [78].

Alexander Freiherrvon Branca tarafından tasarlanan Neue Pinakothek Müzesi, 1981 yılında açılmıştır. Yeni müze dalgasının bir parçası olarak ortaya çıkan Neue Pinakothek müzesi post modern bir tarza sahiptir [79].

Şekil 3. 14 Neue Pinakothek Müzesi [80], [81]

Atagök'ün söylediği değişim incelendiğinde görülmüştür ki, saydam müze tasarımları, önceleri tamamen saydam yani cam ve çelik malzeme kullanımı olarak başlayıp daha sonra kapalı alanları olan, yine cam ve çelik malzemenin kullanıldığı post modern, daha anıtsal müze tasarımlarına doğru yönelmiştir.

3.3.4 Anıt - Yapıt Müze

Müzeye karşı olan psikolojik çekingenliğin giderilmesinde kullanılan saydamlık, 20. yüzyılın ikinci döneminde o denli rağbet görmemiştir. Yeni araştırmalar ile birlikte olumsuz çevre koşullarından korunmak için dışarıya kapalı binaların gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Ancak yine de giriş kısmı, hizmet mekanları, sergileme ortamlarının bazı dinlenme alanları bu kapalılık saydamlığa dönüşmektedir. Müzelerde her ne kadar kapalılığa dönüş varsa da formun ve saydamlığın bilinçli olarak kullanımıyla yeni bina tipolojilerinin oluşmasını sağlamıştır. 20. yüzyılın sonlarında, mimari formun bütünlüğüyle çevre içinde imge oluşturan ve merak uyandıran "anıt-yapıt müze"ler ortaya çıkmıştır [55].

Frankfurt Sanat Müzesi bu tip müzelere örnek olarak verilmiştir. Mimari Tasarım Yarışması sonucunda seçilen müze yapısı HansHollein tarafından post modern bir tarzda tasarlanmış ikonik bir yapı olarak karşımıza çıkmaktadır. Üçgen biçimi nedeniyle "pasta dilimi (piece of cake)" olarak anılmaktadır. Hollein yarışmayı 1983 yılında kazansa da yapı 1991 yılında inşa edilmiştir [82].

Şekil 3. 15 Frankfurt Sanat Müzesi [83], [84]

Frank Gehry tarafından tasarlanan, 1997 yılında tamamlanan, Guggenheim Bilbao Müzesi Anıt-Yapıt müzeye örnektir. Dekonstrüktivist mimarinin öncü tasarımlarından biri olan müze yapısı, modern mimarinin önemli tasarımlarından biri olarak görülmektedir. Teknolojinin imkanlarından yararlanılarak inşa edilen müze yapısı üç boyutlu tasarım programıyla tüm yüzeyler hesaplanarak inşa edilmiştir. Cephede titanium, cam, kireçtaşı kullanılarak oluşturulan eğimli yüzeyler, yapının kimliğini oluşturmuştur [85]. Müze, endüstri kenti olan Bilbao'ya turistik bir kimlik kazanmasında etkili olmuştur. Kente turist çekerek, ekonomik katkı sağlayan müze yapısının oluşturduğu bu etkiye "Bilbao etkisi" adı verilmiştir [86]. Gehry'nin tasarladığı müzenin anıtsal değer taşıması, kente turist çekmesini sağlamış, kente sosyo ekonomik yarar sağlamıştır.

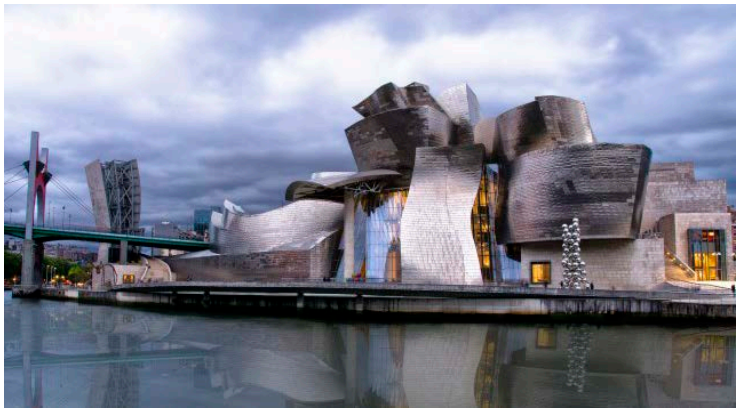

Şekil 3. 16 Guggenheim Bilbao Müzesi [85]

Anıt-Yapıt müzeler için diğer bir örnek olarak, Berlin Yahudi Müzesi verilebilir. Yarışma ile seçilen müze yapısı, Daniel Libeskind tarafından tasarlanmış, inşaatı 1999 yılında tamamlanmış, 2001 yılında ziyarete açılmıştır. Libeskind "çizgilerin arasında (betweenthelines)" tasarımıyla, Yahudi soykırımını ve Yahudi'lerin yaşadığı sıkıntıları,

duyguları mimariyi kullanarak ziyaretçilere anlatmaya çalışmıştır. Yeni binanın zigzag planı ile kaybolma duygusunu somutlaştırılmıştır. Betonarme olarak tasarlanan yapı ince ışıklarla aydınlatılmıştır. Libeskind, müze içinde gezilirken korkudan umuda kadar bir çok duyguyu hissettirmeyi amaçlayan, ikonik ve dekonstrüktivist tarzda bir bina inşa etmiştir [87]. Diğer müze örneklerine nazaran farklı yapıda olan müze yapısı işlevin ve formu takip ettiği yapılardan uzaktır. Farklı bir algıya sahip olan Yahudi Müzesi, anıtsal bir özellik taşımaktadır.

Şekil 3. 17 Berlin Yahudi Müzesi [88]

3.3.5 Fabrika Müze

Müze yapılarında, 20. yüzyılda başlayan ve günümüzde devam eden diğer bir değişim ise geniş alanlara sahip, boş ve kullanılmayan binalar, mimarların yeni tasarımlarıyla müze yapılarına dönüştürülmesidir. Genellikle terk edilen otogar, fabrika, endüstri yapıları müze haline getirilmiştir. Bu yapıların geniş alanlara sahip olmaları, kolaylıkla bölümlenerek sergi alanlarının sağlanması, seçimlerinde büyük etken oluşturmaktadır [55].

Atagök, ABD'de MassMOCA'yı, Almanya'da Museum Ludwig'i, biri eski bina diğeri yeni bina uygulamasına dayanan müzeleri, fabrika müze tipolojisine örnek olarak göstermiştir.

Massachusetts Museum of Contemporary Art (Mass MOCA), Bruner/Cott mimarlık firması tarafından, fabrika kompleksinden dönüştürülmüş bir müzedir. Müze üç aşamalı olarak tamamlanmış, ilk aşama 1999 yılında,İkinci aşama 2008 yılında, son

aşama ise 2017 yılında tamamlanarak, geniş sanat kompleksi haline gelmiştir [89]. Hem binalarda hem de komplekste birbirine geçen avlu, köprü, yürüyüş yollarıyla birlikte, açık alanlar, strüktürel elemanlar ve bağlantılar oluşturulmuştur. Mevcut yapılar yeni yaşamına müze olarak devam etse de, orijinal yapının, ölçek, durum ve tarih anlamında izleri devam etmektedir [90].

Şekil 3. 18 Mass MOCA [91], [92]

Müze Ludwig, Peter Busmann ve GotfridHaberer tarafından tasarlanmış, 1986 yılında açılmıştır. İlk başta iki müze için tasarlanan binada Wallraf-Richartz Müzesi kendi binasına taşındığında, sadece Müze Ludwig olarak kullanılmaya başlanmıştır [93]. Sanat ve müzik için tasarlanan bina, muazzam bir hacim kaplamasına rağmen, ürkütücü ve baskıcı olarak algılanmayacak şekilde düzenlenmiştir. Çatı ve cephe malzemesi çinko kaplı olan müze binası şehir manzarasında ayırt edici özelliğe sahiptir. Binanın korkutucu gözükmesinden kaçınan mimarlar bunun yanı sıra kompleksin gün ışığına ihtiyacı olmayan kısımlarını yeraltına yerleştirmişlerdir [94].

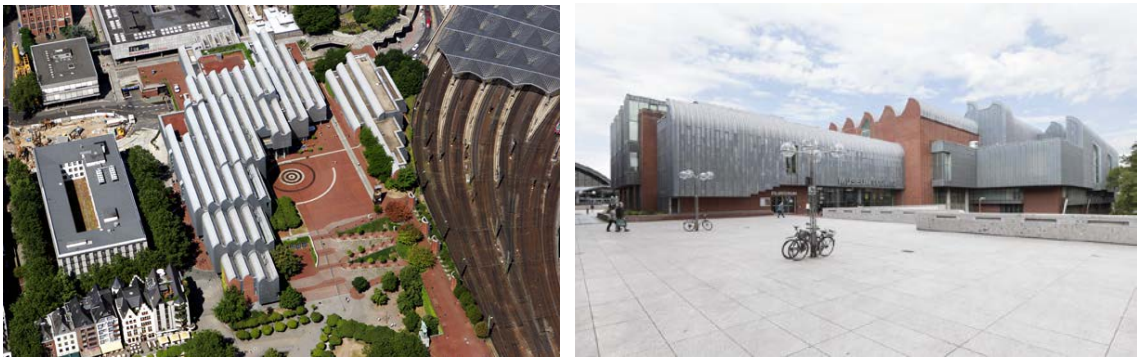

Şekil 3. 19 Müze Ludwig [95], [96]

Müzelerin biçimlenmelerinin yanında malzeme seçimi de önem kazanmış, müzenin koleksiyonlarının en iyi şekilde korunması için dış etkenlerin en aza indirildiği ortamlar oluşturulmaya başlanmıştır [55].

Müzeler üzerine araştırmaları bulunan İtalyan mimar Basso Peressut 'a [97] göre çağdaş müzelerde üç olgunun gözlendiğini, Tzortzi [98] şöyle aktarmaktadır. Birinci olguyu, orijinal, tekrarı olmayan ve kentsel ve bölgesel imaj oluşturan müze yapıları oluşturmaktadır. Anıtsal müzeler olarak nitelendirdiğimiz müze tipleri bu tanıma girmektedir. Peressut bu yaklaşıma örnek olarak Pompidou'yu göstermştir. İkinci olgu, müze kavramını sosyal olarak vurgulanmasını esas alır. Şeffaf yüzeyle iç ve dış mekanın ilişkisinin kurulmasını, kamusal mekanların müzeyle ilişkilendirilmesini ve müzenin kentsel alana açılmasını esas alır. Centre Pompidou ve Carré d'Art Nimes'in zemin katında şeffaf alanlar, müzenin kent mekanına açılarak, dışardaki meydanın devamı gibi algılanması, buna örnek olarak gösterilmektedir. Üçüncü olgu ise, müzedeki koleksiyonların düzenli olarak yeniden düzenlenerek sergilenmesidir. Bu, açık alanlı ve esnek mekanlı müze binalarına ihtiyaç duyan bir olgudur. Müze olarak yeniden işlevlendirilen endüstriyel binalarının veya yeniden işlevlendirilmiş yapılara benzeyecek şekilde tasarlanmış yeni müze binalarının artmasını açıklayan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna örnek olarak İsviçre Güzel Sanatlar Müzesi'nin ek binası verilmiştir [98].

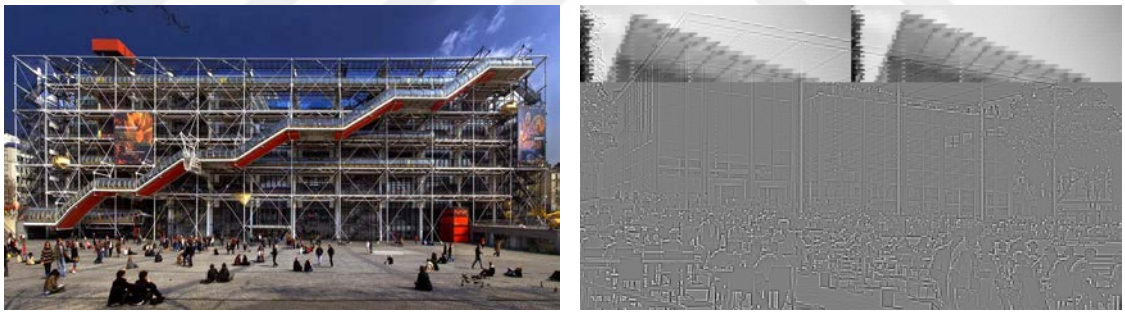

Şekil 3. 20 Centre Pompidou ve Carré d'Art Nimes'in zemin kat ve meydan ilişkisi [99] [100]

Şekil 3. 21 İsviçre Güzel Sanatlar Müzesi ek bina [101]

Peresut'un çağdaş müze binaları için ifade ettiği olgulara baktığımızda, Atagök'ün yaptığı müze tipolojilerinden, saydam müze, anıt-yapıt müze, fabrika müze tipolojileriyle çakıştığını görmekteyiz. Aslında bu müze tipleri kronolojik olarak ortaya çıkmış olsa da çağdaş müze tasarımında kullanılmaya devam edilmektedir.

Peresut, Centre Pompidou'yu hem ikonik müze yapısı olarak hem de şeffaf mekanlı meydanla ilişkili bir yapı olarak ele almış ve örnek göstermiştir. Atagök bu müze yapısını anıt yapıt müze olarak değil, şefaf müzeler tipolojisinde örnek olarak göstermişti. Anlaşılacağı üzere müzeler için çizilen sınırlar aslında net keskin çizgilerde olmadığı, belli başlı nitelikler çerçevesinde bir sınıflandırma ile müzelerin ifade edilmeye çalışıldığını görmekteyiz. Tipolojilerin aslında birbiri içine geçtiğini ve kesin bir ayrımın yapılmasının mümkün olmadığını çıkartabiliriz.

Erbay'ın oluşturduğu müze yönetim fonksiyon şemasındaki müze tasarımının planlanmasında, ilk olarak beklenti ve ihtiyaçları sonrasında gelişimi kriter olarak belirlemiş ve sıralamıştır [102]. Beklenti ve ihtiyaçlar, zamanla güncellenmekte, bunlara yenileri eklenmektedir. Diğer bir kriter olan gelişim ise müzenin ilerde büyümesi veya gelişmesine olanak sağlayacak şekilde tasarlanması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Müzeler günümüzde eğitim, araştırma ve kültür merkezlerine dönüştürülmüşlerdir. Müzelerde, sergi alanlarında sanat yapıtları ön planda tutulmakta, depo ve bakım atölyeleri ile yapıtlar korunmakta, araştırmacılar için yapıt ve sanatçılar hakkında geniş belge ve kitaplar bulunmakta, çocuklar ve gençler eğlenerek öğrenmektedir. Böyle bir merkeze gelen ziyaretçiler, dinlenme ve yeme-içme alanlarında her türlü ihtiyaçlarını karşılamakta, sergilerle birlikte gösteri ve konserlerle tüm günü geçirebilmektedir. Sayılan tüm bu özelliklerle birlikte müzeler, günümüzde sanat ve kültür merkezleri haline gelmişlerdir [55].

BÖLÜM 4

İSTANBUL MÜZELERİ

2012 yılında 8 şehirle Londra'da kurulan Dünya Şehirleri Kültür Forumu'nun ilk zirvesi, 2013 yılında İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün ev sahipliğinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Dünya Şehirleri Kültür Forumu Raporu'na [103] göre dünya şehirleri, finans ve ticarette olduğu kadar kültürde de önemlidir. Kültür, dünya şehirlerinin kamu politikalarının merkezinde bulunmalıdır. Küreselleşen dünya ile birlikte kültür, bu şehirlere ayırt edici bir özellik kazandırarak, çekiciliğini artırmaktadır. Kültür raporunda bulunan altı tematik başlık; kültürel miras, edebi kültür, sahne sanatları, film ve oyunlar, insanlar ve yetenek, kültürel canlılık ve çeşitliliktir. Müzeler ve galeriler, kültürel miras başlığı altında yer alarak, şehrin kültürel kimliğine ilişkin veriler vermekte, ulusun hazine hizmetlerine ev sahipliği yapan mekanlar olarak tanımlanmaktadır. Şehrin kültürel mirası olan bu yapılar, kalıcı olarak kente yarar sağlamaktadır [103].

İstanbul'un mimari yapılarında, tarihinin ve kültürünün izleri görülmektedir. Batı ve Doğu'yu bir araya getiren mimarisiyle İstanbul, Türkiye'nin toplam nüfusunun yüzde 20'sine ev sahipliği yapmaktadır. Türkiye'deki müze ziyaretlerinin neredeyse yarısı (yüzde 49) İstanbul'da gerçekleştirilmektedir. Ancak Dünya Şehirleri Kültür Forumu'nun 2012 yılı raporuna göre, İstanbul'da kültürel tüketimin düşük seviyede olduğu ifade edilmektedir. Yani İstanbul'da müzeleri ziyaret etmek ya da kültürel etkinliklere katılmak birçok kişi için bir alışkanlık değildir. Buna rağmen, sanat ve kültüre karşı artan ilgi, geç ve dinamik nüfusu, İstanbul'u küresel bir şehir olarak konumlandırmaktadır [103].

Çizelge 4. 1 Dünya şehirlerinin müze sayısı, nüfus ve coğrafik alan tablosu[1] (Ö.Yarımay, 2018)

	Şehir	Ülke	Müze Sayısı	Nüfus	Coğrafik Alan	
1	Amsterdam	Hollanda	144	2,388,463	2,580	km²
2	Bogota	Kolombiya	77	7,674,366	345	km²
3	Berlin	Almanya	158	3,578,000	1,347	km²
4	Brüksel	Belçika	93	1,175,173	161	km²
5	Dubai	Birleşik Arap Emirlikleri	24	2,327,350	4,357	km²
6	Hong kong	Çin	40	7,266,500	2,755	km²
7	İstanbul	Türkiye	71	14,337,018	5,461	km²
8	Londra	İngiltere	215	8,416,535	1,572	km²
9	Los Angeles	Amerika Birleşik Devletleri	231	10,116,705	10,510	km²
10	Melbourne	Avustralya	41	4,440,300	9,990	km²
11	Montreal	Kanada	66	1,886,481	624	km²
12	New York	Amerika Birleşik Devletleri	142	8,405,837	1,214	km²
13	Paris (Fransa adası)	Fransa	313	12,005,077	12,012	km²
14	Rio de Janeiro	Brezilya	124	12,981,000	1,917	km²
15	Roma	İtalya	32	2,872,021	1,287	km²
16	San Francisco	Amerika Birleşik Devletleri	159	805,235	121	km²
17	Seul	Güney Kore	206	10,103,233	605	km²
18	Şanghay	Çin	120	24,256,800	6,340	km²
19	Shenzhen	Çin	37	10,778,900	1,997	km²
20	Singapur	Singapur	61	5,469,724	718	km²
21	Stockholm	İsveç	99	2,163,042	6,526	km²
22	Sidney	Avustralya	83	4,840,600	12,144	km²
23	Taipei	Tayvan	96	2,702,315	36,192	km²
24	Tokyo	Japonya	163	13,159,388	2,130	km²
25	Toronto	Kanada	63	2,615,060	630	km²
26	Viyana	Avusturya	56	1,766,746	415	km²

[1] Tablo, Dünya Şehirler Kültür Forumu, internet sitesi [104] ve 2015 raporudaki [105] veriler doğrultusunda oluşturulmuştur.

Çizelge 4. 2 Dünya şehirlerinin müze sayısı grafiği[1] (Ö.Yarımay, 2018)

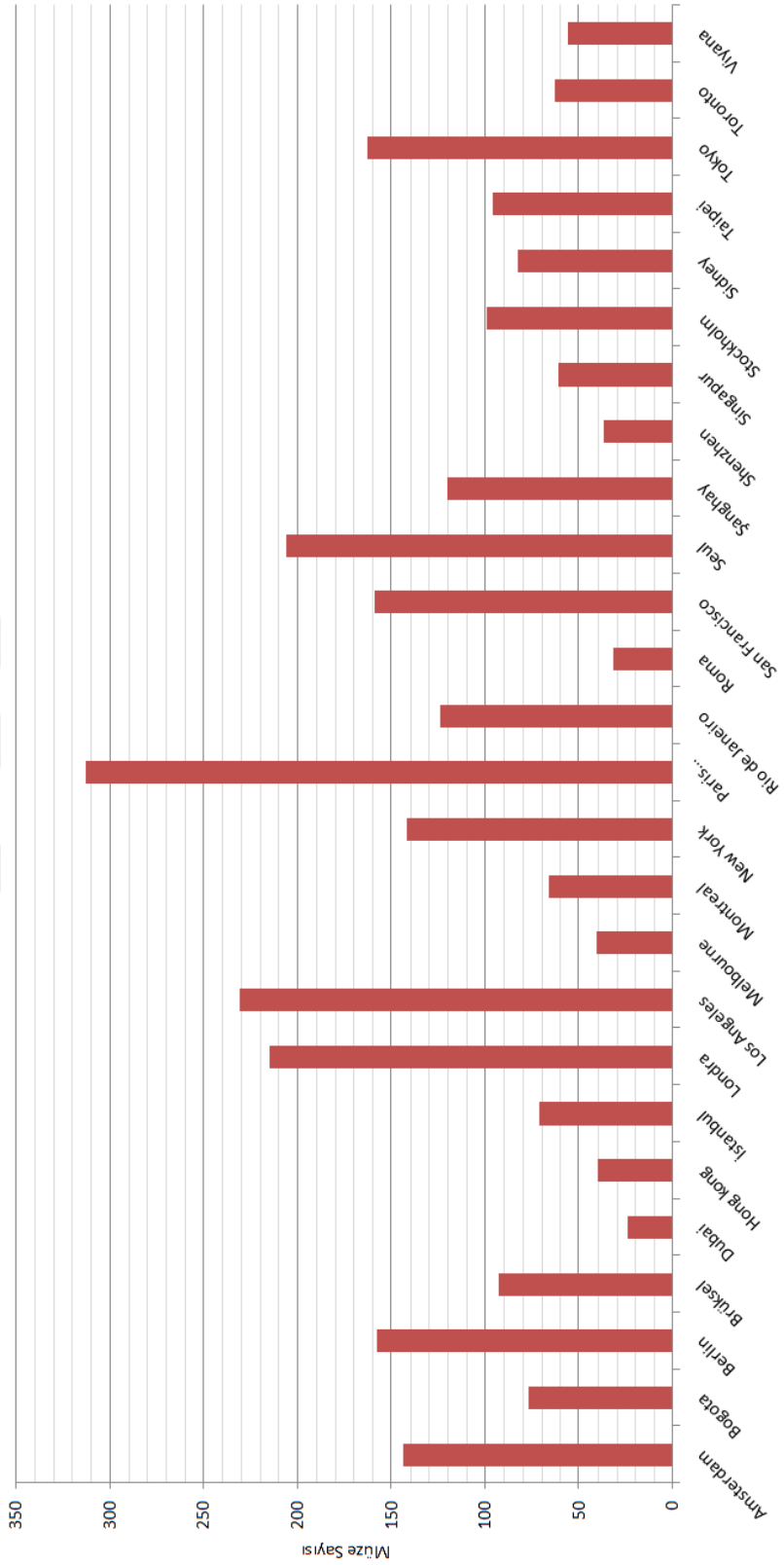

[1] Grafik, Dünya Şehirler Kültür Forumu, internet sitesi [104] ve 2015 raporudaki [105] veriler doğrultusunda oluşturulmuştur.

Dünya şehirlerindeki müze sayılarına bakıldığında, 26 şehir arasında 313 müzeyle Paris ilk sırada yer almaktadır. Ancak tabloda Paris'in sınırları, Fransa adası (Ile-de-France) olarak geçen bölgeyi de kapsadığı için hem yüzölçümü açısından, hem de nüfusu açısından yüksek veriler elde edilmesine neden olmuştur. Paris'ten sonra gelen şehirler, 231 müzeyle Los Angeles, 215 müzeyle Londra, 206 müzeyle Seul, 163 müzeyle Tokyo'dur. İstanbul ise 71[1] müze sayısıyla 16. sırada yer almaktadır. En az müze sayısında 2. sırada yer alan Roma, İstanbul gibi açık hava müzesi niteliğinde bir kenttir. Dubai ise 24 müze sayısıyla en düşük rakama sahiptir.

Şehirlerdeki nüfus sayısına baktığımızda en yüksek nüfusa 24 milyon 256 bin kişiyle Şangay sahiptir. İkinci sırada ise, 14 milyon 337 bin kişiyle İstanbul yer almaktadır. Daha sonra gelen şehirler ise; 13 milyon 159 bin nüfus ile Tokyo, 12 milyon 981 bin nüfus ile Rio de Janeiro, 12 milyon 5 bin nüfus ile Paris ve 10 milyon 779 bin nüfus ile Shenzhen gelmektedir. En düşük nüfus sayısına ise 805 bin kişiyle San Francisco sahiptir, buna rağmen müze sayısı ile 6. Sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin en kalabalık kenti olan İstanbul, gerek tarihi, gerek sosyokültürel yapısı açısından en değerli şehridir. Tarihi yapılar açısından oldukça zengin olan İstanbul'da, bu tarihi yapıların çoğunluğu müzeye dönüştürülerek kullanılmaya devam edilmektedir.

İstanbul'daki müzelerden oluşturulan tabloya (Ek-A) göre elde edilen veriler, grafik haline getirilerek yorumlanmıştır. Bu grafikler; müzelerin hangi ilçelerde bulunduğu ve hangi ilçelerde müzelerin yoğun olduğu, müzelerin kuruluş tarihleri ve zaman içinde müze sayısının nasıl bir ivmeyle arttığı, İstanbul'da hangi müze tiplerinin bulunduğu, İstanbul'daki müze binalarının hangi tipolojide olduğu ile ilgili değerlendirme yapmamızı sağlamıştır.

İstanbul'daki müzelerin içlere göre dağılımına bakıldığında en yüksek müze sayısı, Fatih'te ardından Beyoğlun'dadır. Müze sayısı yüksek çıkan diğer semtler ise Beşiktaş ve Sarıyer olarak karşımıza çıkmıştır (Çizelge 4.3).

[1] Dünya Şehirler Kültür Forumu'nun 2015 yılı raporunda İstanbul'daki müze sayısı 71 olarak gözükmektedir.

Çizelge 4. 3 İstanbul'daki müzelerin ilçelere göre dağılım grafiği (Ö.Yarımay, 2018)

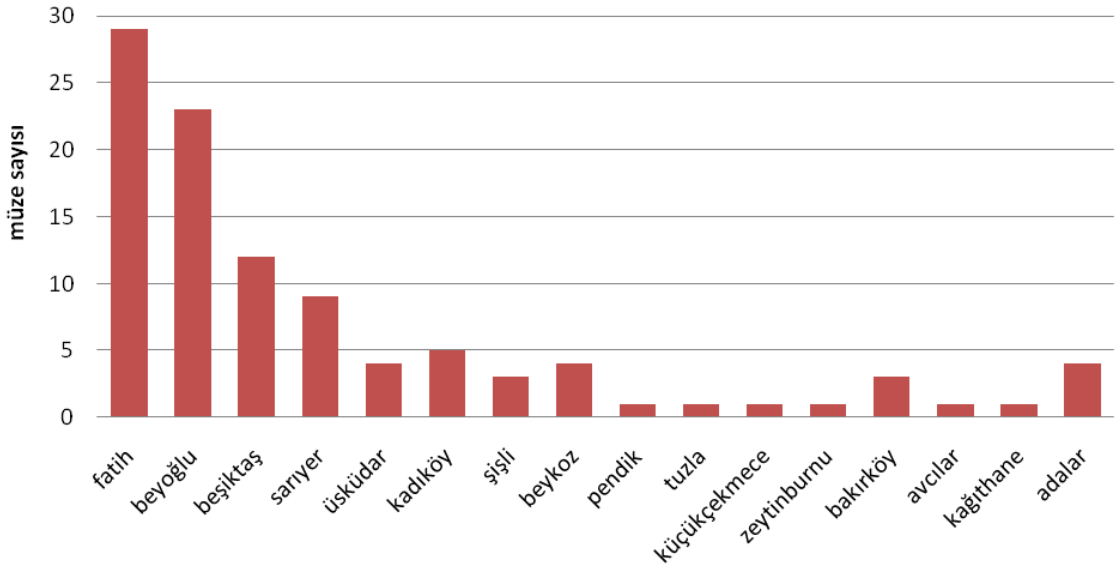

Müze tiplerine bakıldığında, çoğunluğun saray müzelerin ve tarih müzelerinin oluşturduğunu görüyoruz (Çizelge 4.4). Bu tarih müzelerinin içinde; spor, basın, tıp, eğitim, postane, eczacılık tarihi müzeleri yer almaktadır. İkinci sırada ise müze-ev yapıları ve sanat müzeleri gelmektedir. Müze-ev'ler, kişilerin bir süre yaşamış olduğu konut yapılarının müzeye çevrilmesiyle oluşmuşlardır. Diğer başlıca müze tiplerini sıralayacak olursak, arkeoloji müzeleri, çağdaş sanat müzesi, hisar müze, edebiyat müzeleri, deniz müzesi, fotoğraf müzesi, ibadethane müze ve otomobil müzeleridir.

Çizelge 4. 4 İstanbul'daki müze tipilerine göre dağılım grafiği (Ö.Yarımay, 2018)

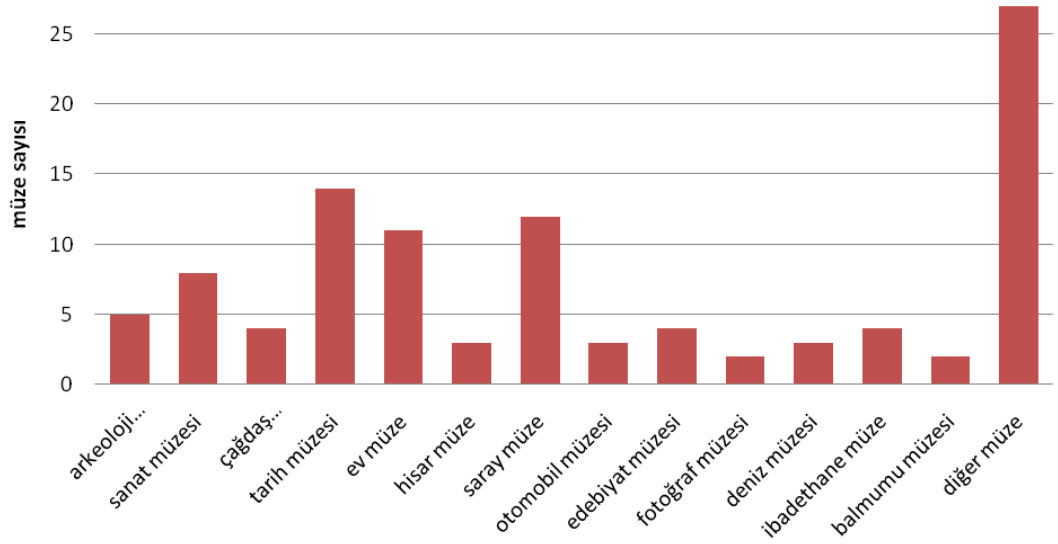

Tomur Atagök'ün belirlediği müze tipolojisine göre İstanbul'da bulunan müzeler değerlendirildiğinde, yüzde yirmisinin bu başlıklara girmediğini, yani diğer

kategorisinde olduğunu görmekteyiz (Çizelge 4.5). Bu belirlenen tipolojilere uyan müzelerin büyük bir çoğunluğu saray müze tipolojisine girmektedir. Bunu takip eden yapılar ise fabrika müze yapılarıdır. Tapınak müze tipolojisine ise sadece İstanbul Arkeoloji Müzesi girmiştir. Saydam müze örnekleri ise, İstanbul Deniz Müzesi ve Elgiz Müzesi olarak belirlenmiştir. Anıt-yapıt müze tanımına İstanbul'da bulunan müzelerden hiçbirisinin girmediği söylenebilir.

Çizelge 4. 5 İstanbul'daki müzelerin tipolojilerine göre dağılım grafiği (Ö.Yarımay, 2018)

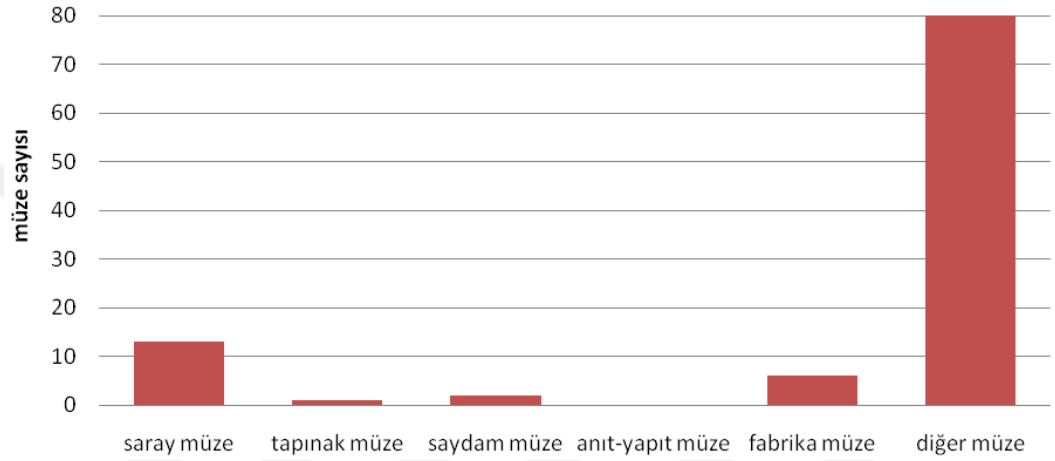

Müzelerin, kuruluş tarihlerine bakıldığındayda Cumhuriyet'in kurulmasının ardından kurulan müzelerin sayısının iki katına çıkmıştır. Bu artış daha sonraki yıllarda devam etmiştir. 2000'li yıllara gelindiğindeyse kurulan müze sayısında yine iki katı kadar artış olduğunu görmekteyiz (Çizelge 4.6).

Çizelge 4. 6 İstanbul'daki müzelerin kuruluş tarihlerine dağılım grafiği (Ö.Yarımay, 2018)

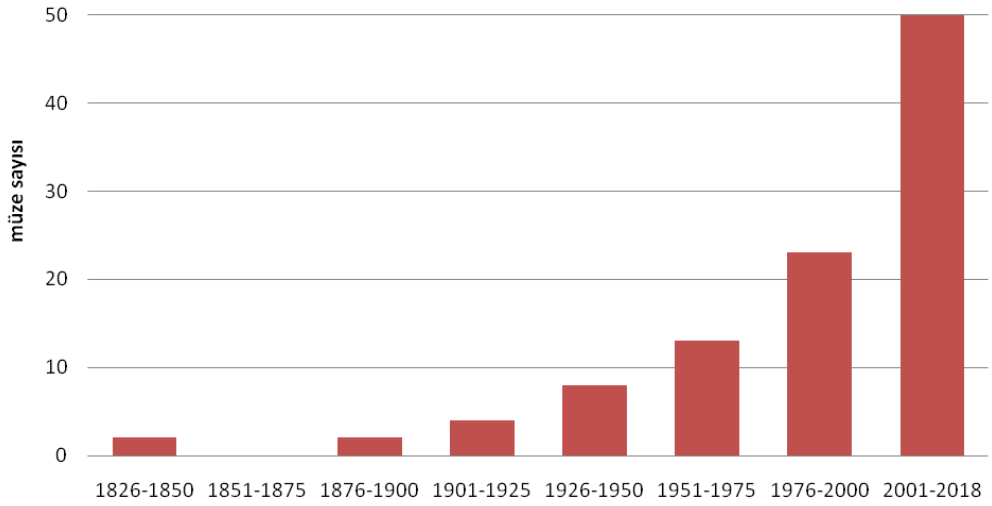

Şekil 4. 1 İstanbul'daki müzeler haritası (Ö.Yarımay, 2018)

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na ait 2018 verilerine göre, Türkiye'de bakanlığa bağlı müze sayısı 202, bakanlığın denetiminde bulunan özel müze sayısı 240 olmak üzere, toplamda 442 müze mevcuttur. İstanbul'da ise, bakanlığa bağlı müze sayısı 18, bakanlığın denetiminde bulunan özel müze sayısı 56 olmak üzere, 74 müze bulunmaktadır [106]. Yani istanbul'daki müze sayısı Türkiye'de bulunan müzelerin yaklaşık %17sini oluşturmaktadır. Bakanlığın verilerine göre İstanbul'daki müze sayısı 74 olmasına rağmen, bu çalışmada oluşturulan tabloda (Ek-A) müze sayısı 102'dir. Bunun sebebi ise bakanlığın denetiminde olmayan özel müzelerin var olmasıdır.

Bu bölümde İstanbul'da bulunan müze yapıları, tespit edilerek, tablo (Ek-A) haline getirilmiş; mevcut yapıdan müzeye çevrilenler ve müze olarak tasarlanan yapılar olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir.

4.1 Mevcut Yapıdan Müzeye Dönüştürülenler

Osmanlı'nın son dönemleri ve Cumhuriyetin ilk yıllarında mevcut yapıların restorasyonuyla birlikte müzeye çevirme yaklaşımı ortaya çıkmıştır. Ekonomik şartların getirdiği bir durum olarak karşımıza çıkan bu durum, zamanla tarihi mekanların korunması yaklaşımına dönüşmüştür. Günümüzde de bu yaklaşımın devam etmesine neden olmuştur [48].

Çizelge 4. 7 İstanbul'daki müzelerin hangi yapılardan dönüştürüldüğü (Ö.Yarımay, 2018)

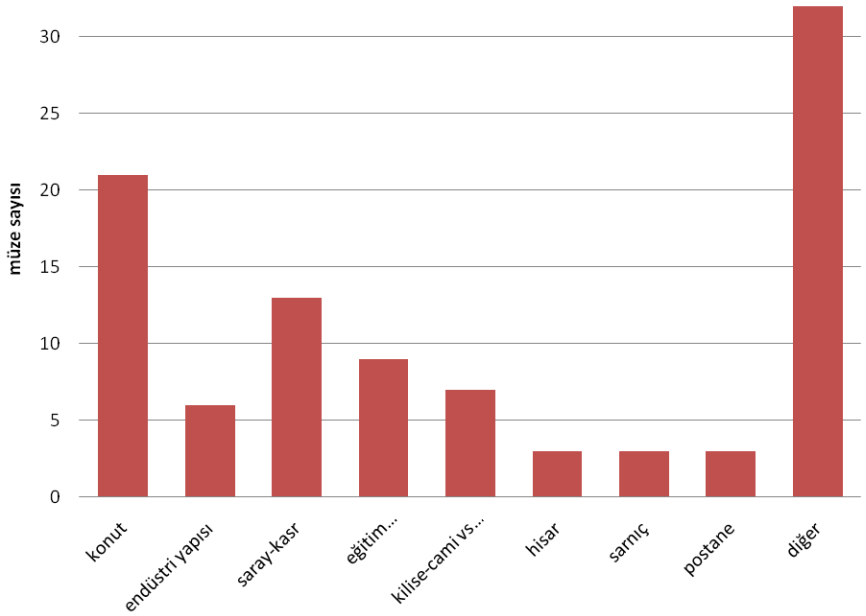

Tablodaki (Ek-A) müzelere bakıldığında en çok konut, saray-kasr yapılarından müzeye dönüştürüldüklerini görmekteyiz (Çizelge 4.7). Bunları takiben en çok cami, kilise gibi ibadethane binaları, endüstri yapıları ve eğitim binalarından müzeye dönüşüm gerçekleştirilmiştir. Müzeye dönüştürülen diğer yapılar ise, hisar, sarnıç, postane, hamam, yangın kulesi, kılıçhane binası, külliye, kışla, saray ahırları, cami deposu, imaret, gar yapısı gibi tarihi binalardır. Bunların yanında genel müdürlük, plaza, kültür, merkezi ve avm binalarında mekan oluşturularak müzeler kurulmuştur.

İstanbul'daki müzelerin sayıca çok olması olumlu olsa da, müze işlevi verilen binalarda müze fonksiyonunun tam olarak uyması mümkün değildir. Gökhan, bu durumu şöyle ifade etmiştir: "Müze yapılarının herhangi bir yapıda gerçekleştirilebileceği gibi bir düşünce hakimdir. Yapıdan hareketle başlanan düşünce yaklaşımı, sonuçta işlevini tam olarak tam olarak göremeyen, farklı bir amaç ile planlanmış mekanın, sergilenen eserin etkisini azalttığı müze depolara bizi götürmektedir." [40]. Yani bu yapılara müze fonksiyonu yüklenmesi onları tamamıyla müze haline getirmeyip, bir nevi depolaştırarak sıkıcı ve talep görmeyen mekanlar haline getirmektedir.

4.2 Müze Olarak Tasarlanan Yapılar

Bu bölümde, İstanbul'da müze binası olarak tasarlanmış ve uygulanmış müze yapılarının üzerinde durulmuştur. Müze yapısı olarak tasarlanmış olan bu yapılar, İstanbul Arkeoloji Müzesi, İstanbul Havacılık Müzesi, Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, Panorama 1453 Tarih Müzesi, İstanbul Deniz Müzesi'dir. Bu bölümde bu yapılar incelenmiş; kimliği oluşturan; tarihsel, sosyo-kültürel, çevresel ve işlevsel etmenler bakımından incelenip değerlendirilmiştir. Müze yapılarının konumu, plan tipolojisi, varsa ek yapıları, cephe kimliği üzerinde durulmuş ve değerlendirilmiştir.

4.2.1 İstanbul Arkeoloji Müzesi

Şekil 4. 2 İstanbul Arkeoloji Müzesi konumu (Ö.Yarımay, 2018)

Arkeoloji Müzesi; Sultanahmet'te Topkapı sarayının dış avlusunda sarayın kuzey batısında, Topkapı Sarayı ve Gülhane parkının bağlantısını sağlayan ara yol olan Osman Hamdi Bey Yokuşu üzerinde sol tarafında yer almaktadır. Müze binasının bulunduğu konum ele alındığında, imparatorluk müzesi olarak kurulması nedeniyle Topkapı Sarayı'nın yakınında olduğu görülmektedir. İlk olarak Aya İrini'nin müze olarak kullanılması, daha sonra Çinili Köşk'ün müzeye çevrilmesi, ülkemizde müzeciliğin gelişmesi, koleksiyonların ve eserlerin öneminin anlaşılması ve kazıların hız kazanıp yer ihtiyacının artmasıyla, müze ihtiyacı doğmuş ve İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin temelleri atılmasına sebep olmuştur.

Arkeoloji Müzesi, aslında İstanbul Arkeoloji Müzeleri'nin içinde bulunan üç ayrı yapıdan birisidir. İstanbul Arkeoloji Müzeleri binalarını; Çinili Köşk Müzesi, Eski Şark Eserleri Müzesi ve Arkeoloji Müzesi oluşturmaktadır.

Şekil 4. 3 İstanbul Arkeoloji Müzesi (Ö.Yarımay, 2018)

Şekil 4. 4 Eski Şark Eserleri Müzesi ve Çinili Köşk (Ö.Yarımay, 2018)

İstanbul Arkeoloji Müzesi, 19. yüzyıl sonlarında, dünyada müze olarak tasarlanarak inşa edilen sekiz-on müze arasında yer aldığı için büyük öneme sahiptir [108].

Şekil 4. 5 İstanbul Arkeoloji Müzeleri Kuşbakışı görünüm [107]

Osmanlı döneminde ortaya çıkan kazılardaki eserleri sergilemek amacıyla ilk olarak İmparatorluk Müzesi adı altında, eserler Aya İrini Kilisesi'nde toplanmıştır. Daha sonra Aya İrini Kilisesi'nin yetersiz gelmesi sonucunda Çinili Köşk müzeye dönüştürülmüştür. Osman Hamdi Bey'in müze müdürlüğüne gelmesiyle birlikte arkeolojik kazılar hız kazanmıştır. Eski Şark Eserleri'nin bugün içinde bulunduğu bina, Osman Hamdi Bey tarafından Sanayi-i Nefise Mektebi yani Güzel Sanatlar Akademisi olarak inşa ettirilmiştir. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Fakültesi'nin temellerini Sanay-i Nefise Mektebi oluşturmuştur. İleriki yıllarda okulun başka bir binaya taşınmasıyla bu yapı Eski Şark Eserleri Müzesi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Hız kazanan arkeolojik kazılarda bulunan eserlerin sergilenmesi amacıyla yeni bir binaya ihtiyaç duyulmuştur. Arkeoloji Müzesi, Sanayi Nefise mektebinin mimarı ve aynı zamanda hocası olan Alexandre Vallaury tarafından tasarlanmış ve 1891 yılında inşaatı tamamlanmıştır [109].

İlk tasarlandığında tek katlı plana sahip olan müze binası, Osman Hamdi Bey'in çabaları ve II. Abdulhamit'in onayıyla iki katlı olarak tamamlanmıştır [42]. Önce tek katlı olarak yapımına başlanan müze binasının, yapımı sırasında bir kat daha eklenerek ve iki katlı olarak inşa edildiğini hem Mustafa Cezar [110], hem Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi [77] belirtmiştir. Mimar Vallaury ve Osman Hamdi Bey'in ortaklaşa tasarladığı bu ilk tasarımda iki ana salon ve giriş bölümünden oluşmaktadır [109]. Tasarımdan sonra iki katlı olarak inşa edilen binanın giriş kısmındaki üçgen alınlık dört sütun üzerinde taşıtılarak antik bir tapınak cephesine benzetilmiştir. Müzenin ilk bölümünün ölçülerini, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi [108] 61x13 metre olarak belirtirken, Pasinli [109] 65x14 metre olarak ifade etmektedir. Müze binası iki katıyla birlikte 1800 m² olduğu belirtilmiştir [110],[109]. Müzenin cephe mimarisi, Sidon Nekropolünde ele geçirilen Ağlayan Kadınlar Lahiti'nin mimari konsepti etkilediği pek çok yazar tarafından ileri sürülmüştür [108]. Sidon nekropolünden getirilen lahitlerin sergilendiği müze binası "Lahitler Müzesi" olarak anılmıştır [109]. Anlaşılıyor ki tek kat olarak tasarlanan müze binası artan ihtiyaç gereği iki kat olarak düzenlenmiş ve yapı bu şekilde uygulanmıştır. Müze binasının tasarımında etkili olan önemli etkenlerden birisi de, arkeolojik kazılarda çıkan önemli eserlerin niteliği ve niceliğidir. Müze salonlarının ebatları kazılarda toplanan eserlere göre şekillenmiş ve müze binası tasarlanmıştır.

Şekil 4. 6 Ağlayan Kadınlar Lahti [109]

Müzenin inşası tamamlandıktan sonra aynı sene içerisinde mevcut binaya, kütüphane ve mülaj (modelhane) atölyesi kurulmuştur [109]. Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi'nde ise; kütüphanenin, müzelerin bir eğitim ve araştırma merkezi olduğunu bilen Osman Hamdi Bey tarafından kurulduğundan bahsedilmektedir [108]. Kütüphane, müzenin altı adet olan salonlarından birinde, tarih ve eski eserlere ait kitapları içine alacak şekilde düzenlenmiştir ve bu kütüphanenin, ilk müzenin üst katında bulunduğu sanılmaktadır [109]. Avrupa'daki diğer müze örneklerinde de kütüphane bulunmaktadır, Arkeoloji Müzesi'nde de bu ihtiyaç müze açıldıktan hemen sonra karşılanmıştır.

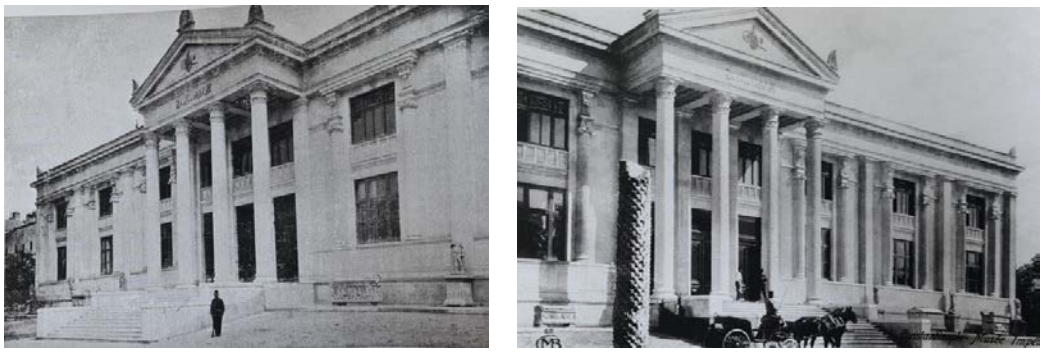

Şekil 4. 7 İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin 1981 yılındaki hali [42]

Osman Hamdi Bey'in hız kazanan çalışmalarıyla birlikte müze yetersiz hale gelmiş ve çekirdek binaya ek bina yapılması kararlaştırılmıştır. İnşa edilen ana binaya, 1903 yılında kuzey kanadı eklenmiştir. Kuzey kanadının planları mimar Vallaury tarafından çizilmiştir. Giriş katında müdürlük dairesi, muhasebe ve depolar bulunan bu bina, 1750

m²lik alana sahiptir. Bugünkü müzede, kütüphane eklenen bu kanatta ikinci katta bulunmaktadır [109]. Müze kütüphanesi 500 m²lik alan kaplamaktadır [108].

Güney kanadının 1907 yılında eklenmesiyle, İstanbul Arkeoloji Müzesi bugünkü müze binasının avlu cephesinden baktığımız görünümüne ulaşmıştır. Üçüncü ek binanın tasarımı yine Vallaury tarafından tasarlanmıştır. İlk inşa edilen binada bulunan dört sütunlu anıtsal giriş bu üçüncü eklenen binada da görülmektedir. Üçüncü bölümün yapımında Vallaury ile birlikte Osman Hamdi Bey'in oğlu mimar H.Edhem Bey de çalışmıştır [108]. Üçüncü etapta eklenen bu yapının alanı 1976 m² olarak belirtilmiştir [110]. Üçüncü binanın da eklenmesiyle müze yapısı iki büyük giriş ile girilen, simetrik tarzda inşa edilmiş bir yapı haline ulaşmıştır. Müzeye ilave edilen bölümler gerek iç mekan gerek dış cephe tutumu ile ilk inşa edilen bina ile uyum içinde bütünleşmiştir.

U şekline ulaşan planı, Alpay Pasinli 190 metre, Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi [108] ve Mustafa Cezar [110] 192 metre olarak belirtmiştir [109]. Bu haliyle müze yapısının zemin katı 4547m², tamamı 9000 m²'ye ulaştığı belirtilmiştir [108]. Çinili Köşkün girişi ile İstanbul Arkeoloji binasının girişi aynı aks üzerine oturtulmuştur. Aynı zamanda müze binası Çinili Köşkü U şeklinde sarmış, Eski Şark Eserleri Müzesi ile de bütünleşen bir duruma gelmiştir. Eski Şark Eserleri Müzesi dönemde Sanayi-i Nefise Mektebi olarak kullanıldığı için, mektep-müze kompleksinin avlusuyla bağlanan duruma gelmiştir[108]. Üst ölçekten bakıldığında Klasik Bina, Çinili Köşk ve Eski Şark Eserleri Müze binalarıyla birlikte bütünleşmiş müze kompleksinden söz etmek mümkün hale gelmiştir.

Müze, imparatorluğun Avrupa için taşıdığı değeri ve Avrupa'yla kardeşliğini kanıtlamaya yarayan bir araç olarak düşünülmüştür. Avrupa'daki müzeler örnek alınarak, müze binası geliştirilmiştir [80]. İstanbul Arkeoloji Müzesi, Osmanlı dünyasında Helen-Bizans tarihi kültürlerini ziyaretçilerine sunarken, karşısında bulunan Çinili Köşk'ten farklı olarak, neoklasik mimarisiyle ziyaretçilerini Avrupalı bir mekana taşımıştır [43].

Binanın alt katında 20 üst katında ise 16 olmak üzere toplam 36 teşhir salonu vardır. Osman Hamdi Bey zamanında yapılmış olan teşhirde bazı değişiklikler olmakla birlikte müze teşhiri 1991 yılına kadar aynen kalmıştır [109].

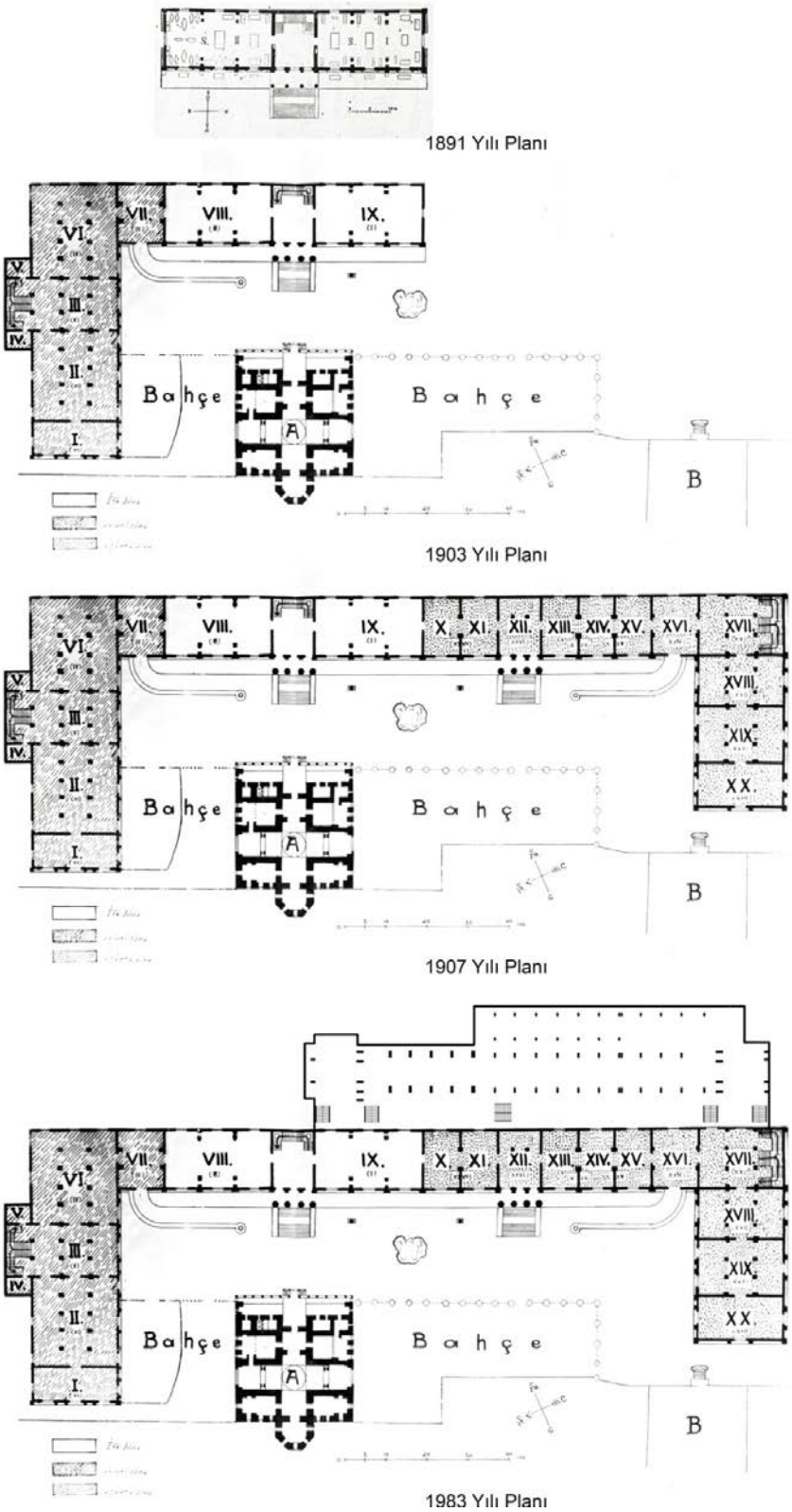

Şekil 4. 8 İstanbul Arkeoloji Müzesi plan gelişimi[1] [111],[112]

[1] 1891 yılı planı [111]den alınmıştır. 1907 yılındaki plan [112]'ten alınarak, 1903-1983 yılındaki planlar Ö. Yarımay tarafından düzenlenmiştir.

Yer ihtiyacının artmasıyla, Arkeoloji Müzesinin ana binasının arka cephesine ek bir bina daha yapılmış ve 1969-1983 yılları arasında tamamlanmıştır. Restorasyon ve yenilenmeye ihtiyaç duyan binanın açılışı ancak 1991 yılında yapılmıştır [27]. Ek bina zemin üstüde dört, zemin altında iki kat bulunmaktadır. Zemin üstündeki her kat 1000 m² alana sahiptir. Zemin altındaki katlar ise müze depolarını oluşturmaktadır [109].

Şekil 4. 9 İstanbul Arkeoloji Müzesi sergileme düzeni (Ö.Yarımay, 2018)

İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin şu anda, ana yapısının kuzey kanadı açık durumdadır. Açık kanadın giriş holüne bakıldığındaysa, ne bir karşılama ne de bir giriş holü algısını görebilmekteyiz. Sergileme düzenine bakıldığındaysa çoğu lahitin duvara yaslanmış vaziyette ve çok sıkı yerleştirilerek sıralandığını görüyoruz. Dört tarafının sergilenmesi gereken bu eserlerin restorasyondan sonra daha uygun sergileme düzenine geçmesi gerekmektedir. Ana yapının arka tarafındaki ek binanın sergileme düzeni ziyaretçinin kolayca algılayabileceği şekilde tasarlanmıştır.

Müzenin bahçe alanı yeterince geniş ve avlu şeklindedir. Üç müze yapısı bu avluya açılmaktadır. Şu an için ziyaretçilerin gezerken dinlenebileceği, sosyalleşeceği bir alan veya kafeterya alanı bulunmamaktadır. Ancak müze satış alanı için yer ayrılmış ve bahçede çelik cam bir mekan oluşturulmuştur. Müze işletmesine ek gelir olacak bu alışveriş mekanı yeni müzecilik anlayışında önemli yer tutmaktadır.

Şekil 4. 10 İstanbul Arkeoloji Müzesi ek bina sergileme düzeni (Ö.Yarımay, 2018)

Müzede konferans için kütüphane alanı kullanılmaktadır. Kütüphane ziyarete açık değildir, ancak özel izinlerle kullanılmaktadır. Ayrıca belli tarihlerde açık olan kuzey kanadında müzikal konserler verilmektedir.

Şekil 4. 11 İstanbul Arkeoloji Müzesi kütüphanesi (Ö.Yarımay, 2018)

2014 yılına gelindiğinde ise Boris Micka Associates (BMA) firması tarafından bu alan için master plan hazırlanmıştır. Master planda, çevresinde bulunan Topkapı Sarayı ve Ayasofya Müzesi'nin ziyaretçi sayısı 3,5 milyon iken İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin ziyaretçi sayısı yarım milyon olarak ifade edilmiştir. Bu durumun sebebi ise ziyaretçilerin burada Arkeoloji Müzeleri'nin varlığından haberdar olmaması olarak ifade edilmiştir. Bunun nedenini yönlendirme tabelalarının yetersizliği olarak belirtmişlerdir [113].

Topkapı Sarayı, İstanbul Arkeoloji Müzeleri ve Darphane binalarının oluşturduğu alan birlikte ele alınarak ziyaretçi güzergahı oluşturulmuştur. Bu güzergahlarda Topkapı Sarayı'nın 1. Avlu Kapısı'ndan veya Gülhane Parkı'ndan giriş yapılması tasarlanmıştır. İstanbul Arkeoloji Müzeleri Darphane alanıyla birleştirilerek, proje kapsamında 34 bin metrekare alanın, 15 bin metrekaresi sergileme alanına ayrılarak büyük bir kompleks haline dönüştürülmesi ve dünyanın en büyük arkeoloji alanlarından biri haline getirilmesi hedeflenmektedir. Darphane alanıyla birlikte ele alınacak olan müze alanında; etkinlik ve konferans salonu; fotoğraf stüdyosu, fotoğraf arşivi ve geçici seri hazırlık alanı; çocuk müzesi, konservasyon alanı ve laboratuvar; müze deposu ve gezilebilir depo alanı; sergi alanları, ofisler ve arşiv; kafe; ticari müze mağazaları tasarlandığını bu master planlardan çıkarmaktayız [113].

Şekil 4. 12 İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin çevresindeki müzelere göre ziyaretçi sayısı [113]

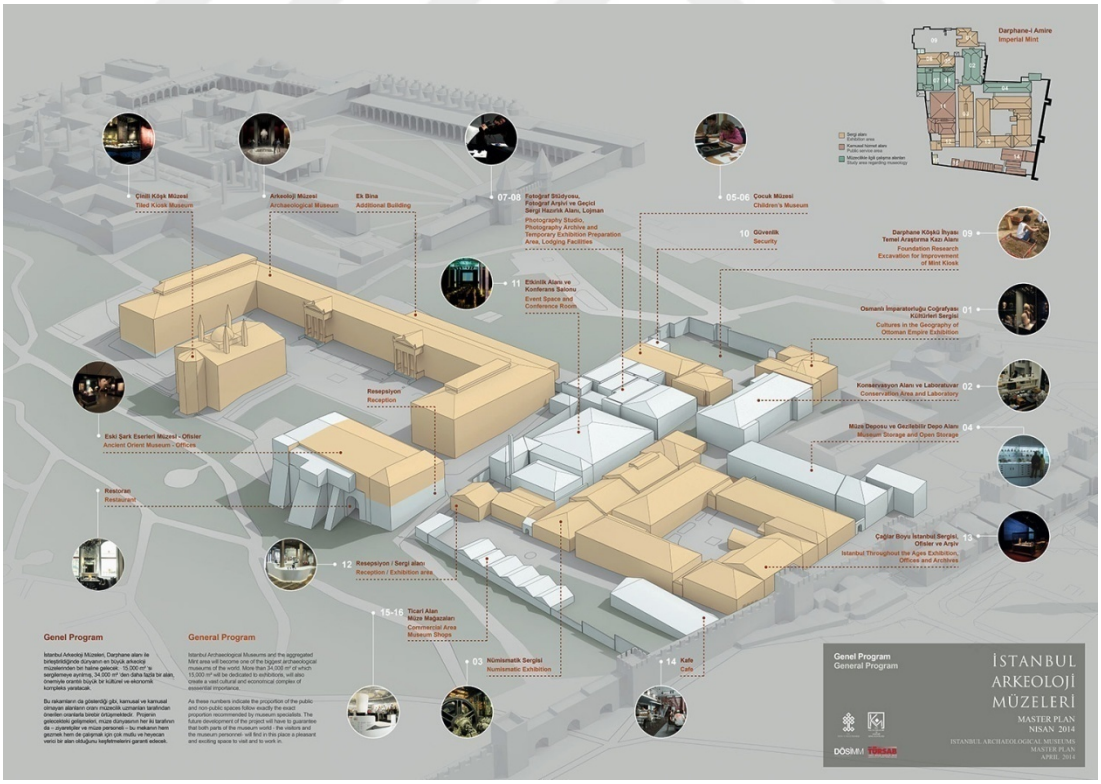

Şekil 4. 13 İstanbul Arkeoloji Müzesi ve Darphane Binası'na verilen yeni işlevler [113]

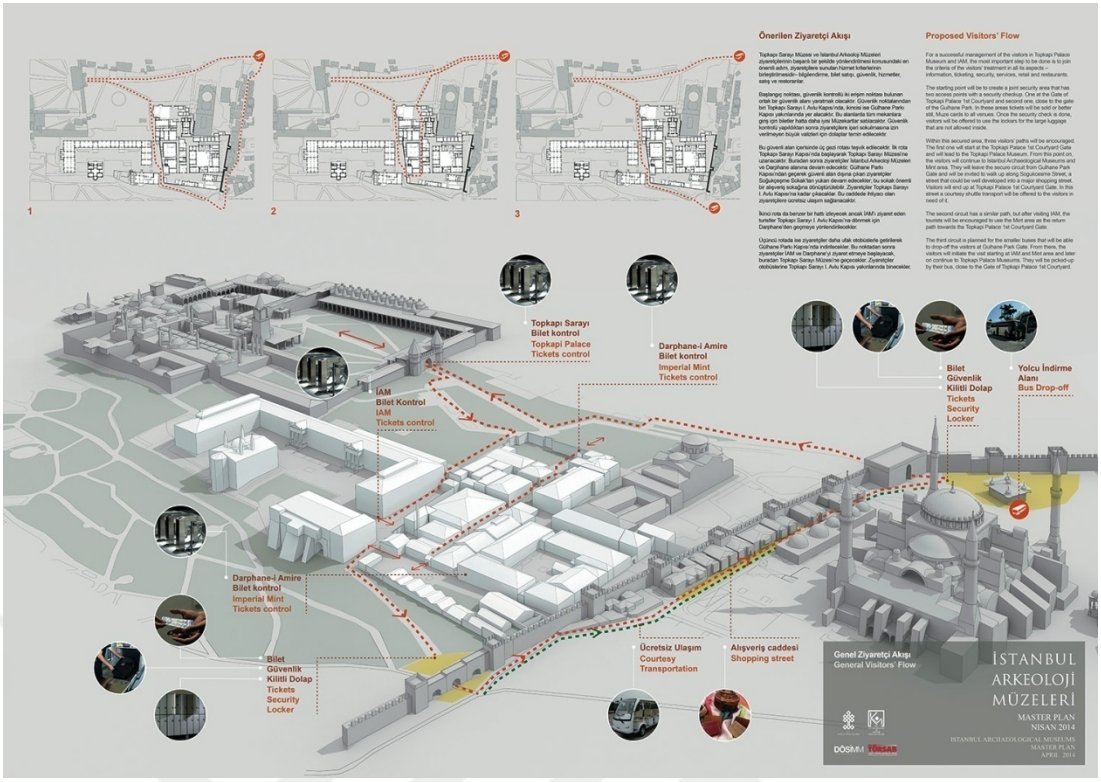

Şekil 4. 14 İstanbul Arkeoloji Müzesi için tasarlanan ziyaretçi güzergahı [113]

2015 yılına gelindiğimizde en çok ziyaret edilen müzelerin ziyaretçi sayılarına bakacak olursak, Ayasofya ve Topkapı Sarayı'nı yaklaşık 3 buçuk milyon [114] insan ziyaret ederken, İstanbul Arkeoloji Müzesi'ni ise 411 bin [114] kişi ziyaret etmiştir. Yani yaklaşık sekizde biri kadar ziyaretçisi vardır. Panorama Müzesi'ni ise neredeyse Arkeoloji Müzesi'nin iki katı, 715 bin [115] kişi ziyaret etmiştir.

Çizelge 4. 8 2015 yılı İstanbul müzelerinin ziyaretçi sayıları (Ö. Yarımay, 2018)

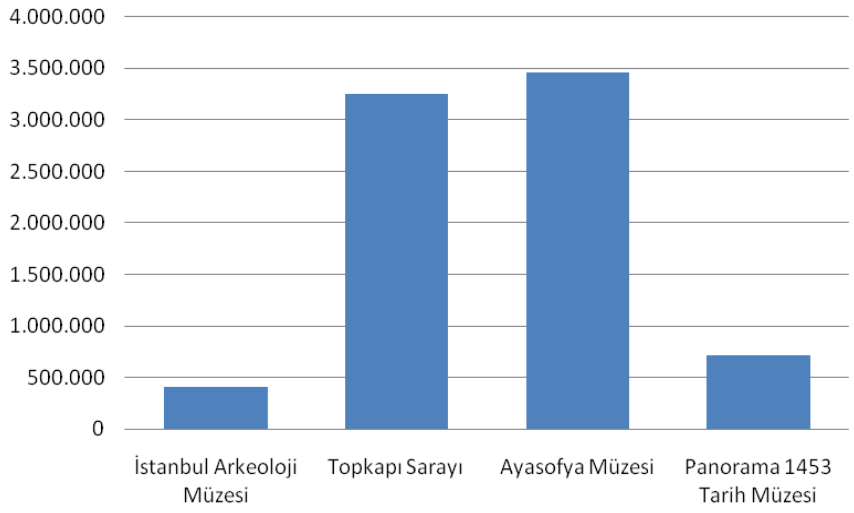

Eldem'e göre İstanbul'daki tek gerçek müze İstanbul Arkeoloji Müzesi'dir. Ancak ziyaretçi sayılarına bakıldığında durum hiç de istenildiği gibi değildir. Yerli halkın ziyaret etmemesinin sebebi müze mirasını sahiplenmemesi, 1453'ten önceki tarihi kendi tarihi saymayıp ilgilenmemesidir. Avrupalı turistin ziyaret etmemesinin sebebi ise Louvre, British Müzesi varken burayı gezmeye gerek duymaması, oryantalizm görmeye hevesli olması, eğer Türkiye'de arkeoloji görmek isterse bunu yerinde görmeyi tercih ederek, Efes, Nemrut veya Kapadokya'ya gitmeyi tercih etmesidir [41].

Çizelge 4. 9 Anket sonucu garfikleri (Ö. Yarımay, 2018)

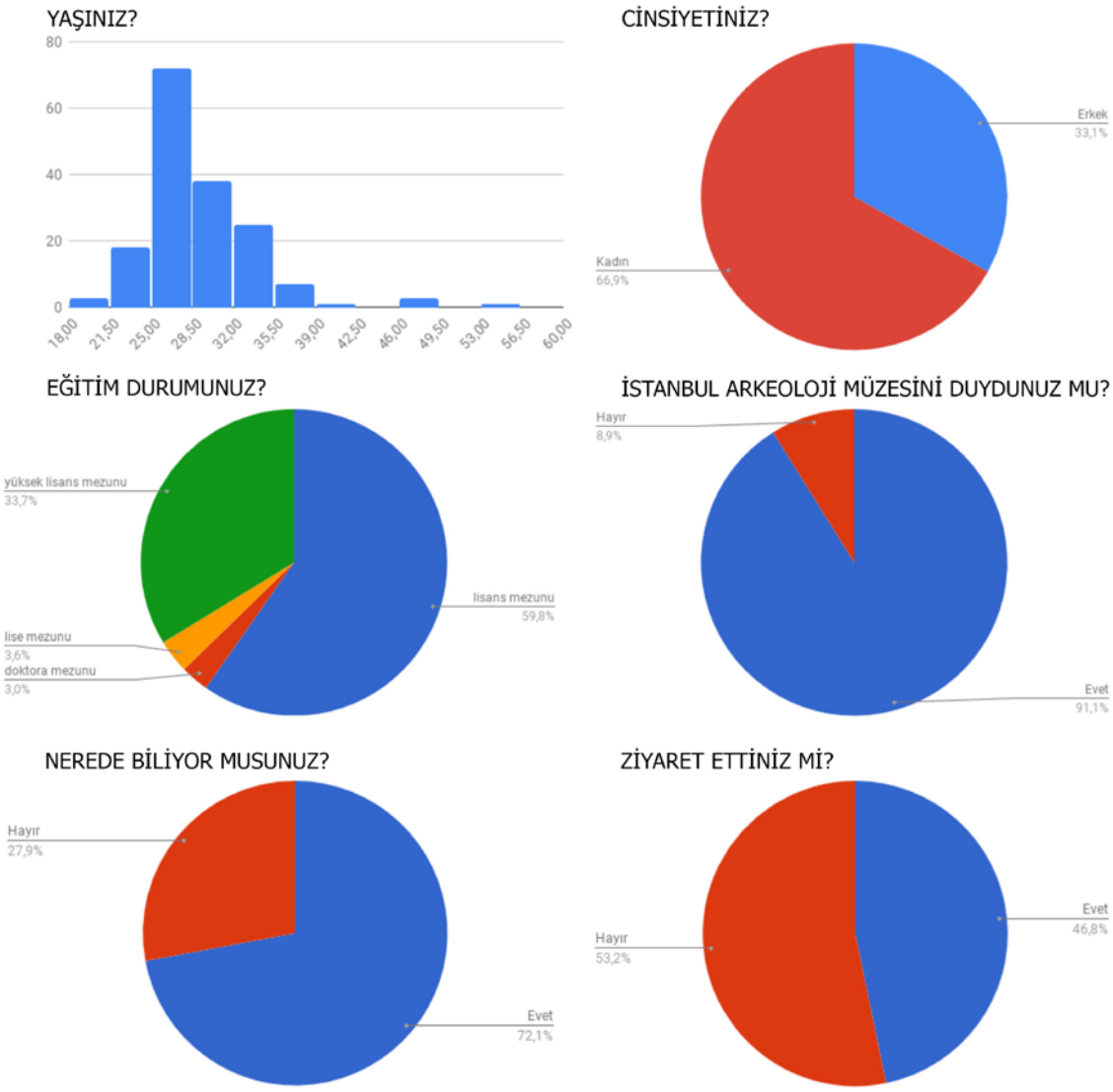

İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin ziyaretçi çekememesinin sebebi anket (Ek-B) çalışması ile değerlendirilmiştir (Çizelge 4.9). İstanbul'da yaşayan 170 kişinin katılımıyla oluşturulan ankette, yaş, cinsiyet ve eğitim durumu bilgileri, kişilerin müzeyi duyup duymadıkları,

duyduysa yernini bilip bilmedikleri ve ziyaret edip etmedikleriyle alakalı sorular sorulmuş ve çeşitli sonuçlar elde edilmiştir.

Ankete katılan kişilerin büyük çoğunluğu 21 ile 35 yaş arasında bulunmaktadır. Katılımcıların yüzde 66.9'u kadın, geriye kalan yüzde 33.1'i erkektir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu yüzde 59,8'i lisans mezunu, yüzde 33.7'si yüksek lisans mezunu, yüzde 3'ü doktora mezunu, yüzde 3.6'sı lise mezunudur. Bu katılımcıların, "İstanbul Arkeoloji Müzesi'ni duydunuz mu?" sorusuna yüzde 91.1'i olumlu yanıt vermiştir. Bu da gösteriyor ki 170 kişinin 16'sı İstanbul Arkeoloji Müzesi'ni duymamıştır. İstanbul Arkeoloji Müzesi'ni duyan 154 kişiden "Nerede biliyor musunuz?" sorusuna cevabı hayır olanların sayısı 43'tür. Yani müzeyi duyan kişilerin yüzde 27.9'u müzenin yerini bilmemektedir. Müzeyi duyan kişilerin yüzde 53.2'si, 82 kişi müzeyi ziyaret etmemiştir.

Sonuç olarak 170 kişiden, 154 kişi müzenin varlığından haberdar, ancak bunun 111 kişisi müzenin nerede olduğunu biliyor ve 72 kişi müze ziyaretini gerçekleştirmiştir. Ankete katılan kişilerin yüzde 42'si müzeden haberdar, yerini biliyor ve ziyaret etmiştir.

Müze döneminde Avrupalılaşma sürecinde önemli bir yapı olmuş, kentsel ve bölgesel imaj için büyük prestij aracı olmuştur. Ancak günümüzde etkisini yitirmiştir. Şu anda restorasyon halinde olan bina ilk inşa edildiği haline getirilmek üzere çalışmalar devam ettiği Müze Müdürlüğü'nden ve Rölöve ve Anıtlar Kurumu'ndan öğrenilmiştir.

İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin, 2015 yılı müze ziyaretçi sayısının 411 bin kişiden, 2017 yılında 299.616 kişiye [114] düşüş yaşamış olmasında, müzenin restorasyonda olmasının etkisi büyüktür.

4.2.2 İstanbul Havacılık Müzesi

Şekil 4. 15 İstanbul Havacılık Müzesi konumu (Ö.Yarımay, 2018)

İstanbul Havacılık Müzesi, Bakırköy ilçesine bağlı Yeşilköy semtinde, Atatürk Havalimanı'nın güneyinde, Yeşilköy tren istasyonunun kuzeyinde ve Atatürk Askeri Havaalanı'nın bitişinde yer almaktadır. Müzeye özel araçla ulaşım kolay olmasına rağmen, toplu taşıma ile ulaşım Eminönü'nden otobüs ve Yeşilköy tren istasyonu ile ulaşılmaktadır. Şu anda Yeşilköy tren istasyonunun geçici olarak kapatılmıştır.

Şekil 4. 16 İstanbul Havacılık Müzesi (Ö.Yarımay, 2018)

1918 yılında hava müzesi kurma fikri ortaya atılmış ve düşmandan ele geçririlen uçak enkazları toplatılmıştır. Ancak hangar ve depolarda bulunan uçakların taşıma sırasında aldığı hasarlar ve Kurtuluş Savaşı, müze kuruluşunu geciktirmiştir [116].

Şekil 4. 17 İstanbul Havacılık Müzesi kuş bakışı görünüm [117]

1960'lı yıllarda müze kurma fikri canlanmış, mevcut uçaklardan birer tanesinin korunması istenmiştir. 1971 yılına gelindiğindeyse İzmir-Cumaovası'nda, İzmir Hava Müzesi kurulmuştur. 1978 yılına kadar İzmir-Cumaovası'nda bulunan müzeye ulaşım zorlukları nedeniyle yeni bir yerleşim arayışına gidilmiştir. Türk havacılığının doğduğu yer olarak kabul gören ve müzeler şehri olan İstanbul'da taşınmasına karar verilmiştir. Yeşilköy'de yapılması planlanan müze binasının inşaatı, 1978 yılında başlamış ve 1983 yılında tamamlanmıştır. Dönemin modern müzecilik anlayışıyla düzenlenen müze binası, 16 Ekim 1985 yılında, Orgeneral Halil Sözer tarafından hizmete açılmıştır [116].

Müze binası iki aşamalı olarak ihale yoluyla inşa edilen binanın ilk aşaması, 1979'da, ikinci aşaması 1983 yılında tamamlanmıştır [118]. İstanbul Havacılık Müzesi'nin broşüründen, 2.500m² kapalı, 12.000m² açık sergileme alanına sahip olduğu bilgisine ulaşılmaktadır [116]. Ancak kapalı alan bilgisini Tolun, V. [118] tez çalışmasında 3.000m² olarak belirtilirken, Gülten, Z. [119] tez çalışmasında 2.365m² olarak belirtmiştir. Yüksek tavanlı olan müzede iç mekan düzenlemesi sırasında tüm pencereleri kapatılarak, yapay aydınlatma kullanımına gidilmiştir [118].

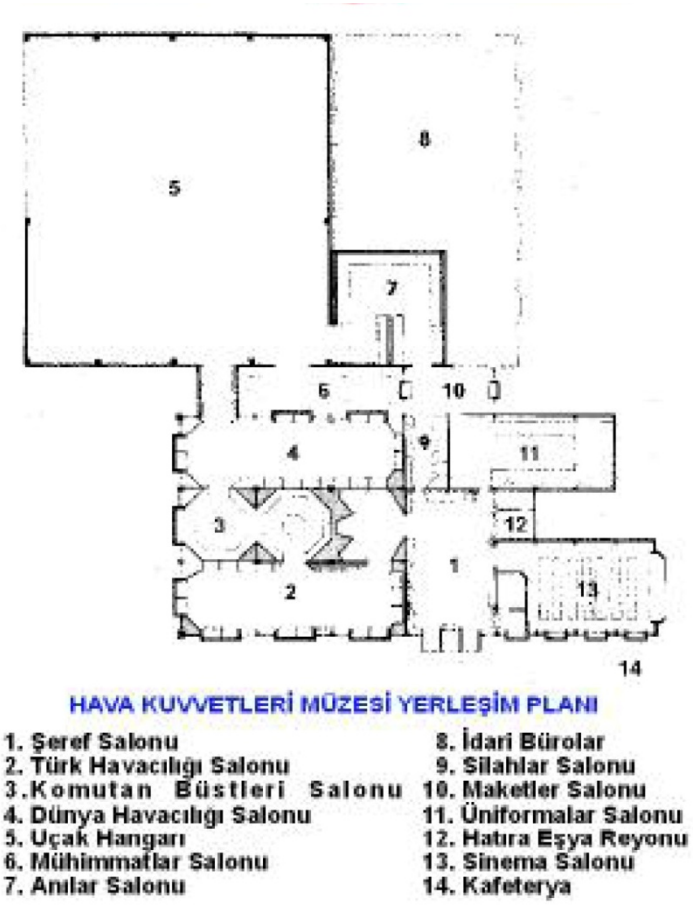

Şekil 4. 18 İstanbul Havacılık Müzesi plan şeması [116]

Plan şemasına bakıldığında, giriş holünün sol tarafındaki sergi salonları ve büyük bir uçak hangarı birbirleriyle direkt bağlantılı olarak, birbiri içinden ulaşılabilecek şekilde tasarlanmıştır. Giriş holünün sağında sinema salonu, sergi salonları ve arka kısımda idari ofisler bulunmaktadır.

Şekil 4. 19 İstanbul Havacılık Müzesi giriş holü ve danışma (Ö.Yarımay, 2018)

2000 yılında müze salonlarının yetersiz gelmesi sonucu hangar ile dünya havacılığı isimli salonların arasında kalan alan kapatılarak, kapalı bir salon daha elde edilmiş ve mühimmatlar salonu olarak düzenlenmiştir. 2001 yılına gelindiğindeyse idari kısımda bulunan bakım atölyesinin genişletilmesine ihtiyaç duyulmuş, müze binasının arkasına ek bir bölüm yapılmış ve müze binasından bağımsız bir giriş sağlanmıştır [119].

Şekil 4. 20 İstanbul Havacılık Müzesi uçak hangarı sergileme düzeni (Ö.Yarımay, 2018)

Müzede; uçaklar, madalyalar, büstler, yazılı belgeler, giysiler, silahlar resimler ve benzeri eserler sergilenmektedir. Uçakların bulunduğu hangarda sergileme düzeninde, uçaklar duvar kenarlarına dizilerek yapılmış, ortaya daha önemli olan ve benzeri başka yerde bulunmayan Türkiye'de üretilen uçak yerleştirilmiştir. Bazı uçaklar aslılarak ya da çelik taşıyıcılarla yükseltilerek sergilenmektedir. Salondaki uçakların sayısının fazlalığını nedeniyle bazılarının kanatları içi içe geçerek sıkışık bir düzende sergilenmektedir.

Şekil 4. 21 İstanbul Havacılık Müzesi iç mekan sergileme düzeni (Ö.Yarımay, 2018)

Müzede bahçe kullanımı, açık sergi alanı olarak değerlendirilmiştir. Müzede sergilenemeyecek büyüklükte olan uçaklar burada yer almaktadır. Açık uçakların sergilendiği alana bakılacak olursa, burada bulunan uçaklar hava şartlarından doğabilecek zararlara maruz kalmaktadır. Sergilenen uçakların zarar görmemesi için gerekli bakımlarının düzenli olarak yapılması gerekmekte veya kapalı alana alınmaları gerekmektedir.

Şekil 4. 22 İstanbul Havacılık Müzesi bahçe sergileme düzeni (Ö.Yarımay, 2018)

Kafeterya ve mağaza bölümü ise, müze binasından ayrı olarak müze binasının sağ tarafında bulunmaktadır. Kafeterya binası toplamda 328m² olup, kafeterya salonu 200m²'dir. [119]. Müze mağazasında küçük hediyelik eşyalar ve model uçaklar satılmaktadır. Ayrıca kafeterya alanının, dışarıda bulunan oturma alanları bahçe kullanımından sayılabilir. Kafeterya, ziyaretçilerin gezi sırasında veya sonrasında vakit geçirip dinlendikleri bir alandır.

Şekil 4. 23 İstanbul Havacılık Müzesi kafe ve mağazası (Ö.Yarımay, 2018)

İstanbul Havacılık Müzesi'nde senede bir kez düzenlenen Türkiye Plastik Model Uçak Yarışması, sosyalleşme etkinliği olarak görülebilir. Buna ek olarak müzede ayda bir toplanılan Model Uçak Klübü bulunmaktadır. Ayrıca müzede bulunan sinema ve konferans salonunda havacılıkla ilgili, kısa tanıtım videoları ve belli zamanlarda belgeseller gösterilmektedir. İdari ofislerin olduğu bölümde özel izinle kullanılan bir kütüphanesi mevcuttur. Müzede talep halinde gruplara atölye çalışmaları da düzenlenmektedir.

Çağdaş müzecilik anlayışının gerektirdiği işlevlerin çoğunu karşılayan müze yapısı, merkeze uzaklığı, sosyal etkinliklerinin fazla olmaması ve koleksiyonun çok zengin olmaması nedeniyle yeterince ziyaretçi çekememektedir.

4.2.3 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi

Şekil 4. 24 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi konumu (Ö.Yarımay, 2018)

Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, Sarıyer ilçesinin Tarabya Mahallesi'nde bulunmaktadır. Yakın çevresi incelendiğinde yoğun olarak konut ve villa siteleri bulunduğu görülmektedir. Müze binası, Ural Ataman'ın özel arazisi üzerinde inşa edilmiş, binanın tasarımını iç mimar Ayhan Geveli yapmıştır.

Ural Ataman'ın klasik otomobil koleksiyonunu, önceleri kendi yakın çevresi ziyaret edebiliyorken, daha sonra koleksiyonu müze olarak sergileme fikri ortaya atılmıştır.

Kendisi gibi klasik otomobil tutkunu olan arkadaşı iç mimar Ayhan Geveli'nin desteğiyle, özel arazisi üzerinde bir müze binası inşa etmeye karar vermiştir.

Şekil 4. 25 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi giriş cephesi (Ö.Yarımay, 2018)

Müze binası tasarlanırken mevcutta bulunan klasik otomobiller ele alınmış ve sergileme salonları buna göre şekillenmiştir. Otomobillerin ait oldukları dönemlerin yaşam biçimlerinden yola çıkılarak, klasik ve moderni birleştiren bir anlayışla tasarım yapılmıştır. Mekanın aydınlatılmasında, Ural Ataman'ın toplayıp biriktirdiği neon reklam panoları kullanılmıştır. Yine duvarlarda koleksiyonda bulunan jant kapakları, eski benzin firmalarının amblemleri, reklam panoları, döneme ait benzin depoları ve oyuncak otomobil koleksiyonu bulunmaktadır. Klasik otomobiller ile birlikte sergilenen bu nesneler bir uyum içinde müzede ziyaretçiye sunulmaktadır [120].

Şekil 4. 26 Müze duvarlarında sergilenen nesneler (Ö.Yarımay, 2018)

Müzenin zemin kat planına bakıldığında, iki sergileme salonu bulunmaktadır, bunlar A-1 Amerikan Salon ve B-1 Avrupa Salon olarak adlandırılmıştır. Giriş holünden hemen sonra ulaşılan A-1 olarak adlandırılan sergi salonunda Amerikan otomobilleri sergilenmektedir. Maket otomobil koleksiyonu da bu salonda bulunmaktadır. Ayrıca bu salonda bulunan "Amerikan Bar" olarak adlandırılan mekan, bu salonu çeşitli organizasyonlar için uygun hale getirmektedir. İki katlı olarak çalışan bu bar mekanının üst katı 400 m²'lik çok amaçlı salon olarak kullanılmaktadır. Bu kattaki diğer salon olan B-1 salonunda Avrupa klasik otomobilleri yer almaktadır. Bu bölüm avlu ve teras alanına açıldığı için yaz ayındaki organizasyonlar için daha elverişli bir mekan olarak karşımıza çıkmaktadır [120]. B-1 salonun üst katında, müze amacına uygun bir kütüphane, piyano, koleksiyon değeri olan eşyalar ve minik bir klasik otomobil yarış pisti yer almaktadır [121].

Şekil 4. 27 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, Amerikan salonu (Ö.Yarımay, 2018)

Şekil 4. 28 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, Avrupa salonu (Ö.Yarımay, 2018)

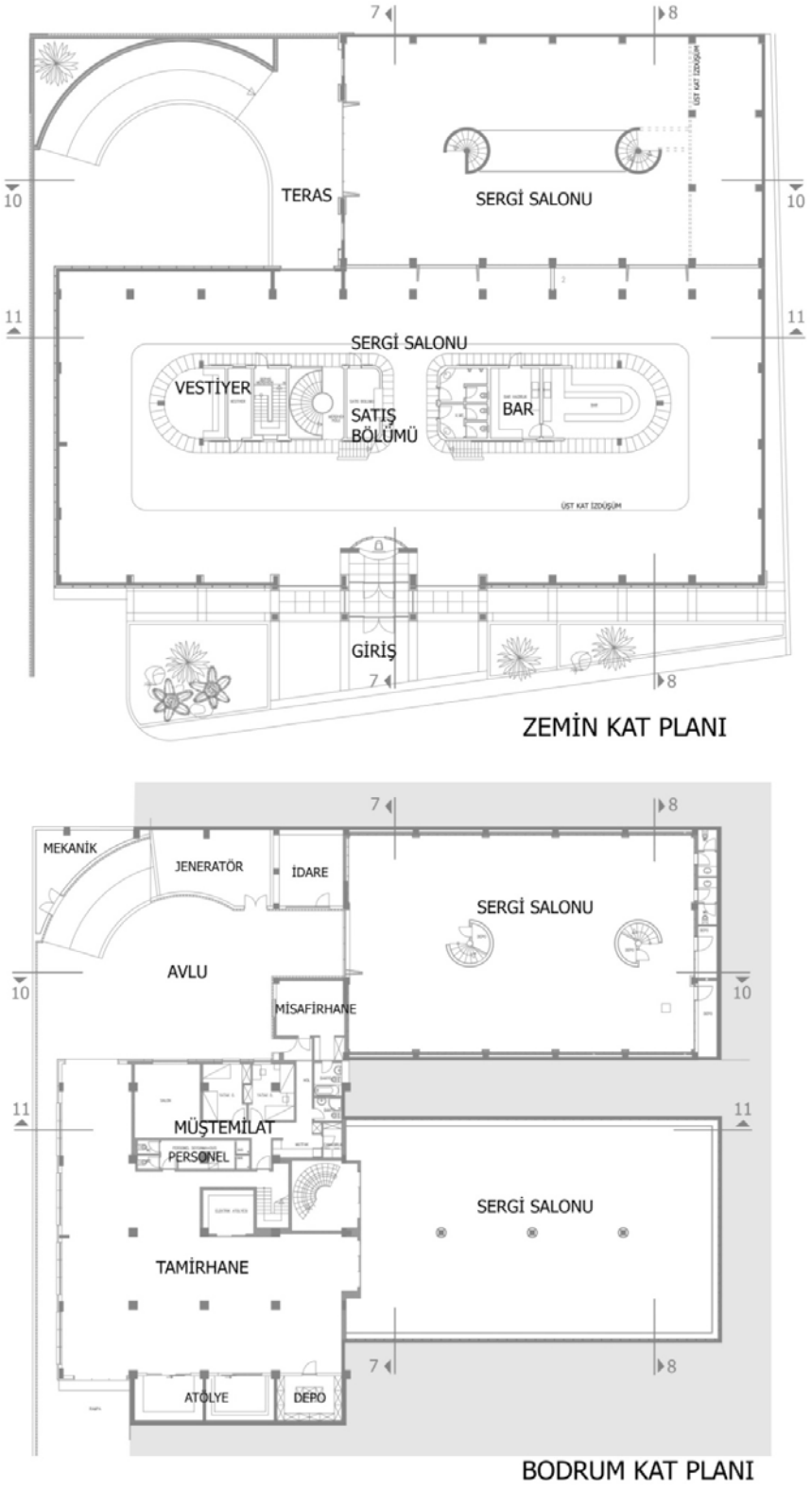

Şekil 4. 29 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi kat planları[1]

[1] Müzenin çizimleri iç mimar Ayhan Geveli'den alınmış, Ö. Yarımay tarafından düzenlenmiştir.

Müzenin bodrum katı incelendiğinde, araçların bakımı için tamirhane, araç atölyeleri, depo, teknik alanlar, müzede her zaman bulunan görevliler için müştemilat, misafirhane ve idari mekan bulunmaktadır. Bu katta bulunan A bloğun sergi salonu bir süre geçici sergi salonu olarak kullanılmış, ancak daha sonra araçların bakım ve depo mekanı halinde kullanılmaya başlanmıştır. B bloğun bodrum katındaki salon hala sergi salonu olarak kullanılmaya devam etmektedir. Ayrıca bu salondan çıkışı olan avlu alanı yine özel organizasyonlar için kullanılmaktadır.

Şekil 4. 30 Müze B blok bodrum kat sergi salonu (Ö.Yarımay, 2018)

Müze, giriş katı bar alanının galerisiyle birlikte yaklaşık 1600 m², bodrum katı ise yaklaşık 1200 m² olmak üzere, toplamda yaklaşık 3000 m²'lik alan kaplamaktadır.

Ural ataman Klasik Otomobil Müzesi, mekan olarak giriş holüne sahip olmaması, ilk adımda bir görevlinin yönlendirilmesinin gerekli hale gelmesine neden olmuştur. Bu yüzden girişe seperatörle oluşturlan bir danışma bankosu konulmuştur. Müze geniş sergileme alanına ihtiyaç duymasından kaynaklı çelik çatı ile örtülmüş ve aks sistemi buna göre düzenlenmiştir. Sergi salonları incelendiğinde mekanı verimli kullanabilmek adına otomobiller yan yana sıralanmış ve araçların arka tarafının görülebilmesi için park aynaları kullanılmıştır. Arka taraflarının sergilenmesi istenilen araçlar ters park edilerek çözüme gidilmeye çalışılmıştır.

Şekil 4. 31 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi sinevizyon gösterimi [120]

Müze çeşitli organizasyonlarda kullanıldığı için bar alanı servis alanı olarak kullanılmaktadır. Ancak bar alanı müze ziyaretçisine açık değildir. Müzede yapılacak organizasyonlar için sergi alanları boşaltılarak sinevizyon gösterimlerine uygun hale getirilmektedir. Müzede satış bölümü, vestiyer alanı ve klasik otomobil meraklılarının araştırma yapmasına yönelik kütüphane yer almaktadır. Kütüphane, ziyaretçilere kapalı olup özel izinle kullanılmaktadır. Müzedeki avlu ise sadece organizasyonlar için kullanılmaktadır, müze ziyaretçisine yönelik bir alan değildir.

Şekil 4. 32 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi avlusu (Ö.Yarımay, 2018)

Modern müzecilik anlayışının getirdiği, eğlence, alışveriş, araştırma, sosyalleşme eylemlerini kısmen karşılayan Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, bir dönemde üretilen otomobilleri yaşatarak bizlere sergilemektedir. Haftanın üç günü ziyaretçilerine açık olan müze yapısı, diğer günlerde organizasyonlar için kullanılmaktadır. Her ne kadar eğlence ve sosyalleşme eylemleri müze de karşılansada, bu organizasyona davetli olan kişilerin yararlanabileceği etkinliklerdir. Ziyaretçilerin oturup vakit geçirecekleri ve dinlebilecekleri bir mekan yoktur, çünkü bar bölümü ziyaretçilere çalışmamaktadır.

Müze cephesine bakıldığında modern yaklaşımla ele alındığını söyleyebiliriz. Ancak dışarıdan bakıldığında müze yapısı olduğu pek anlaşılamamaktadır. Betonarme ve çelik çatı ile inşa edilen yapıdaki açıklıklar bant pencere olarak tutulmuştur. Cephede bulunan bu açıklıklar içerideki iklimlendirmeyi sağlayacak şekilde ve koleksiyonu korur nitelikte az bırakılmıştır. İç mekanda yakalanan uyumun cephede yakalandığını söyleyemeyiz.

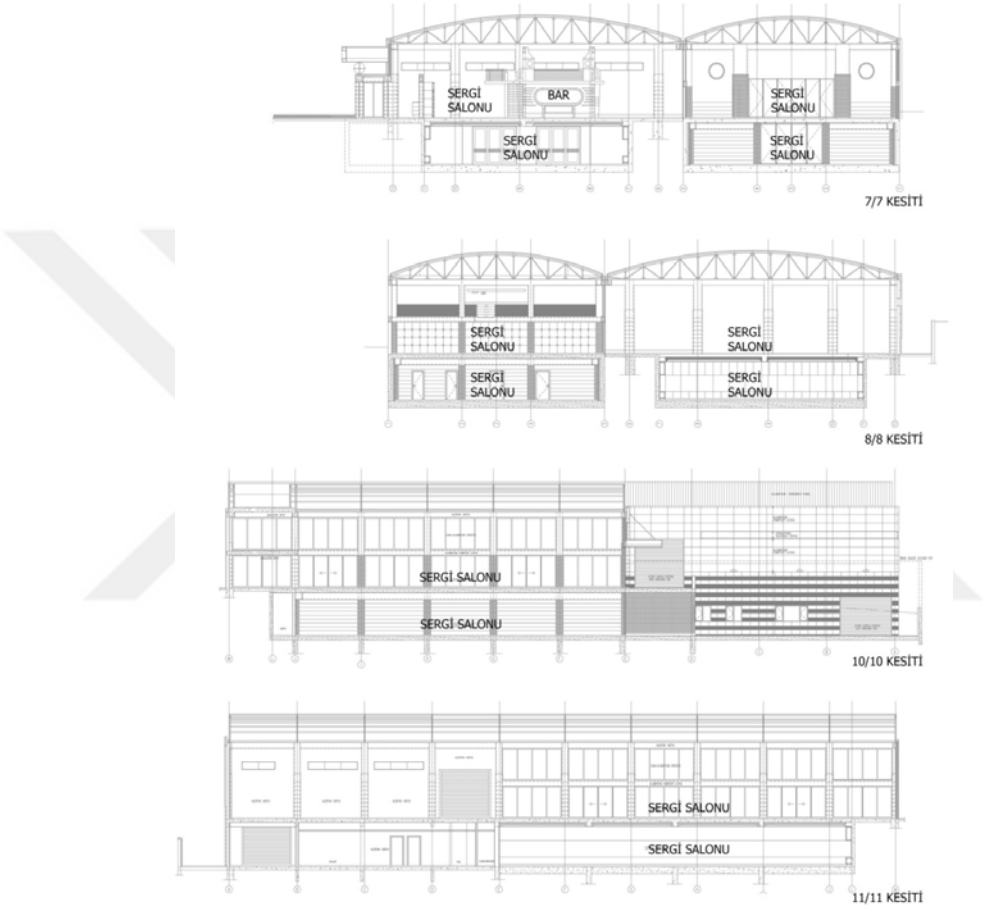

Şekil 4. 33 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi kesitler[1]

Türkiye'deki sayılı klasik otomobil müzelerinden birisi olan müze binasında 1920-1970 arası dönemde bulunan 60'ın üzerinde klasik otomobil sergilenmektedir. Klasik otomobil tutkunlarının ziyaret ettiği müze yapısı ayrıca, toplantı, özel yemek, kokteyl, yaş günü partileri ve düğünler için hizmet veren alternatif bir mekan olarak kullanılmaktadır [121]. Ancak ziyaretçiye yönelik kafeterya alanının ve açık alan

[1] Müzenin çizimleri Ayhan Geveli'den alınmış, Ö. Yarımay tarafından düzenlenmiştir.

kullanımının olmaması müze için dezavantajdır. Konut yoğunluklu bölgede bulunan müze yapısı bulunduğu çevreye katkı sağlayan kültür yapısı olarak karşımıza çıksa da çevredeki insanları sürekli çeken bir mekan değildir.

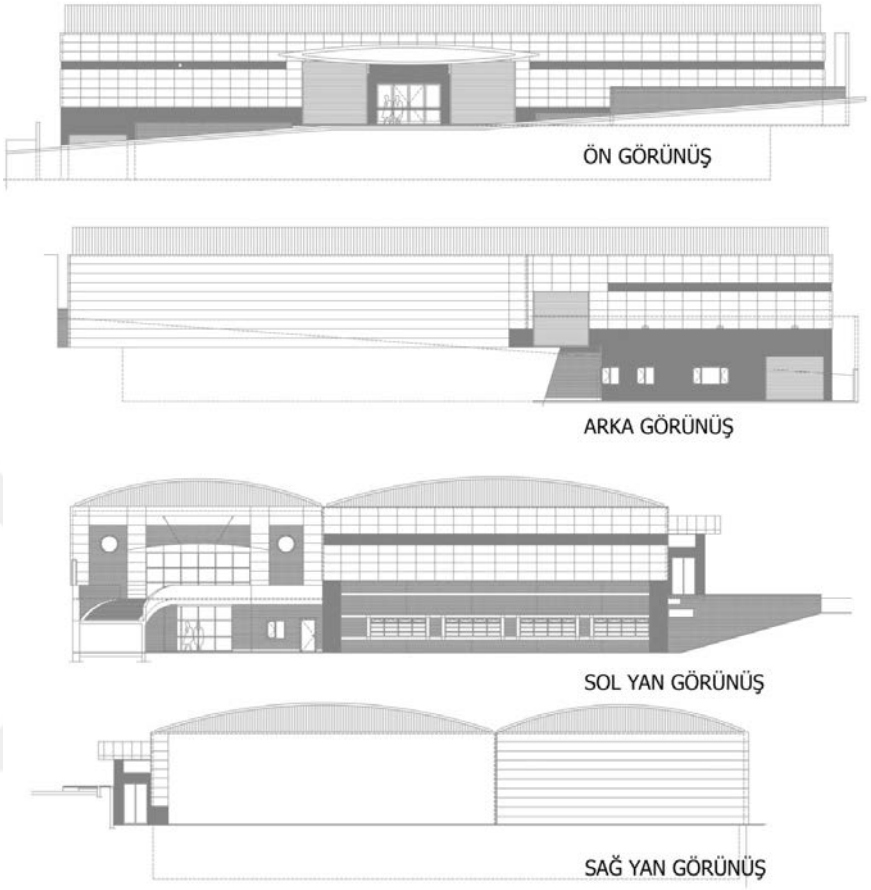

Şekil 4. 34 Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi görünüşler[1]

[1] Müzenin çizimleri Ayhan Geveli'den alınmış, Ö. Yarımay tarafından düzenlenmiştir.

4.2.4 Panorama 1453 Tarih Müzesi

Şekil 4. 35 Panorama 1453 Tarih Müzesi konumu (Ö.Yarımay, 2018)

Türkiye'nin ilk panoramik müzesi olan Panorama 1453 Tarih Müzesi, Topkapı semtinde, Zeytinburnu ilçesinde yer almaktadır. Topkapı Kültür Parkı'nın içinde konumlanan müzenin çevresine bakıldığında eğitim alanları, üniversite hastaneleri, sanayi siteleri ve Edirnekapı - Topkapı surları bulunmaktadır. Tramvay hattının güzergahında bulunan müze, İstanbul'un fethini konu almaktadır.

Şekil 4. 36 Panorama 1453 Tarih Müzesi vaziyet yerleşim[1] (Ö.Yarımay, 2018)

[1] Topkapı tramvay istasonunda bulunan haritanın fotoğrafı çekilmiştir.

Panorama Tarih Müzesi'nin içeriği, Doç. Dr. Erhan Afyoncu ve Yrd. Doç Coşkun Yılmaz tarafından hazırlanmış ve sergi danışmanlığını mimar M. Hilmi Şenalp, tasarımını Özkul Eren yapmıştır [122].

Şekil 4. 37 Panorama 1453 Tarih Müzesi binası (Ö.Yarımay, 2018)

Müze binasının yapımına, İstanbul Büyükşehir belediyesi tarafından 2005 yılında başlanmış ve 2008 yılında tamamlanmıştır. Müze ziyarete ise 2009 ocak ayında açılmıştır [123].

Müze, İstanbulu'un kuruluşundan başlayıp, İstanbul'un kuşatmasını, fethini, Fatih Sultan Mehmet'in hayatını, hukuk, sanat, medeniyet, kültür ve İstanbul'u inşa faaliyetlerini, savaşların orijinal minyatür, gravür ve resimler eşliğinde anlatıldığı ve fetih sahnesinin ses efektleriyle birlikte 360 dereceyle canlandırıldığı bir mekandır [122].

Şekil 4. 38 Panorama 1453 Tarih Müzesi tasarım aşaması maket çalışmaları (Ö.Yarımay, 2018)

Müze yapısı 38 metre çaplı bir yarım küreden oluşmaktadır. Yarım kürenin iç yüzeyini kaplayan resimler ise 2.350 metrekaredir. Oluşturulan panoramik resimde 10.000 figür bulunmaktadır. Resmin gerçeklere uygunluk konusu üzerinde uğraşılmış sanatçılar arasında tartışılmış ve maket yapımından sonra çalışmalara yön verilmiştir [123].

Şekil 4. 39 Panorama 1453 Tarih Müzesi bilgilendirme panoları (Ö.Yarımay, 2018)

Müzede panoramik salon haricinde, bilgilendirme panoları, hediyelik eşya satış noktası ve helikopter simülasyonu bulunmaktadır.

Şekil 4. 40 Panorama 1453 Tarih Müzesi helikopter simülasyonu (Ö.Yarımay, 2018)

Giriş katından sonra, panorama salonuna gitmek için 2 kat aşağıya inip, koridordan geçtikten sonra platforma gelerek merdivenlerden yukarı çıkarak ulaşılmaktadır. Bilgilendirme panolarının bulunduğu koridorun iki tarafında bulunan tablolar

ziyaretçiye yeterli alanda dolaşım imkanı sağlamaktadır. Bu panoları izledikten sonra merdivenle üst kata çıkıp, panoramik salona ulaşılmaktadır. Salona ilk girildiğinde ziyaretçi 5-10 saniye şaşırıp çevresini algılamaya çalışmaktadır. Müzenin panoramik salonunu, ziyaretçiler için resmi algılayacak ve seyredecek uygun alana sahiptir. Panoramik resimle ziyaretçi arasındaki mesafe 14 metre olarak bırakılmıştır. Ancak ziyaretçilerin panoramik resmi seyrettikleri platform, müzenin yoğun olduğu zamanlarda yeterli gelmemektedir.

Şekil 4. 41 Panoramik salon seyir platformu (Ö.Yarımay, 2018)

Şekil 4. 42 Panoramik salon (Ö.Yarımay, 2018)

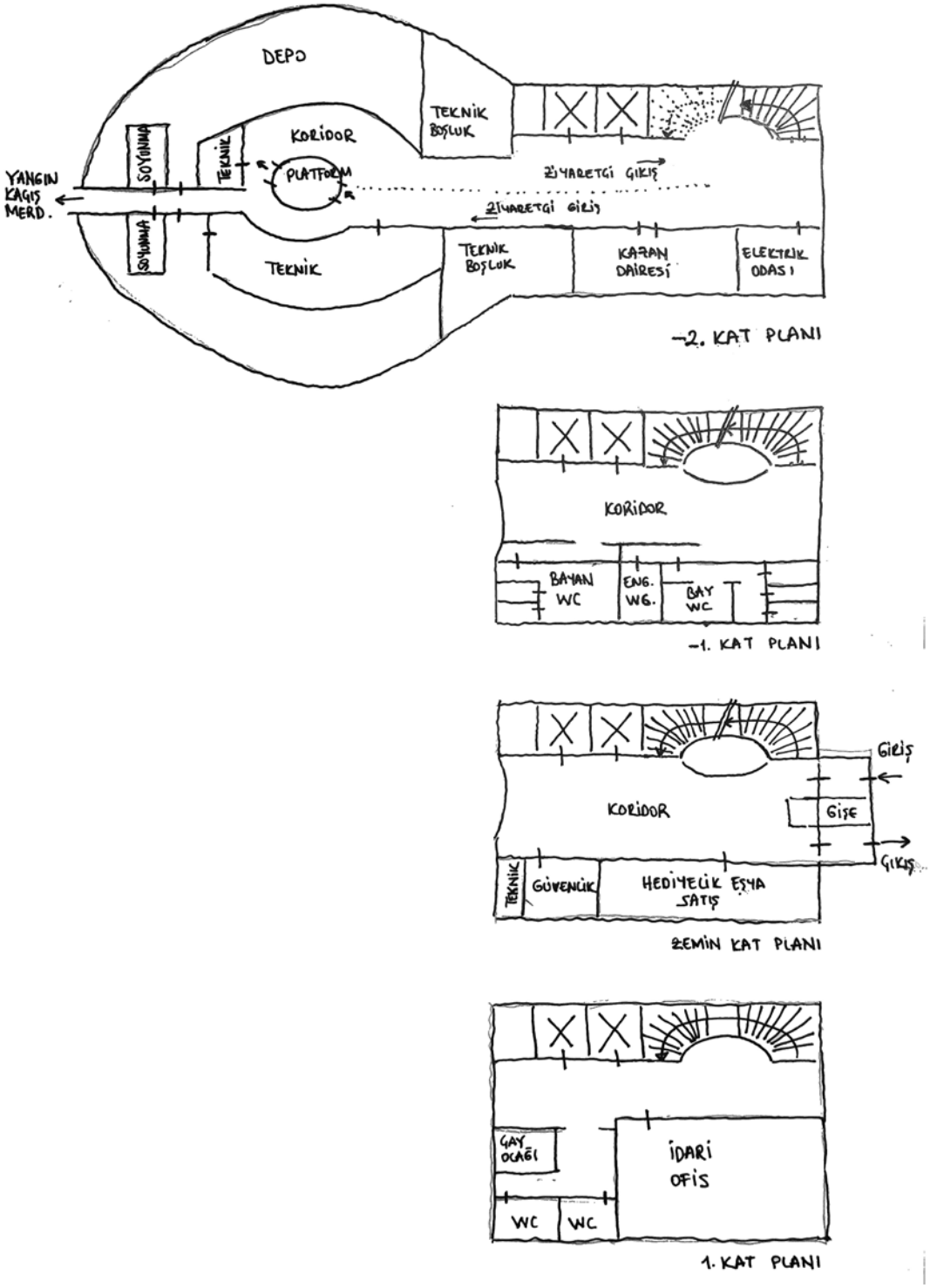

Şekil 4. 43 Panorama 1453 Tarih Müzesi kat planları eskizi (Ö.Yarımay, 2018)

Müze binası toplamda 4 katta oluşmaktadır. Giriş holünün alt katlarında bilgilendirme panoları ve panoramik salona ulaşılırken, üst katında idari bölüm bulunmaktadır. Giriş katının, bir alt katında bilgilendirme panolarının olduğu bir kat bulunmaktadır. 2. bodrum kata gelindiğindeyse yine bilgilendirme panolarının olduğu koridorlar ve

panoramik salona ulaşan merdivelerin olduğu kata gelmekteyiz. Bu katta ayrıca, teknik hacimler ve personel odaları bulunmaktadır.

Müze giriş holü, giriş ve çıkış binası inşaatları yüzünden değiştirilmiş durumdadır. Binaya girerken gişeye uğradıktan sonra uzun koridordan geçip öyle giriş holüne ulaşılmaktadır. Giriş holünde satış biriminde hediyelik eşya ve kitap satışı bulunmaktadır.

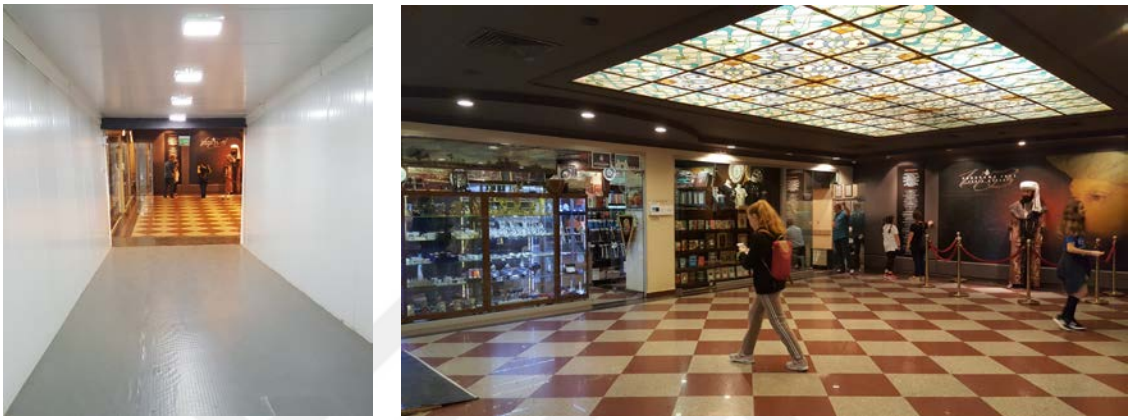

Şekil 4. 44 Panorama 1453 Tarih Müzesi giriş koridoru ve giriş holündeki satış birimi (Ö.Yarımay, 2018)

Topkapı Kültür Parkı'nın içinde bulunan müze ziyaretçilerini, sakin ve yeşil bir alanla karşılamaktadır. Müzeye gelen ziyaretçiler bu parkta da vakit geçirebilmektedirler. Ancak müze, çağdaş müzeciliğin gerektirdiği eğitim, eğlence, sosyalleşme, araştırma imkanı sağlayacak olan, kütüphane, konferans salonu, atölye, kafeterya gibi mekanlardan yoksundur. Müze işletmesine yarar sağlayacak olan tek birim hediyelik eşya satış birimidir.

Şekil 4. 45 Topkapı Kültür Parkı (Ö.Yarımay, 2018)

Müzenin çevresi ve giriş kısmı şu anda inşaat halinde bulunmaktadır. İdare ile görüşmeler sonucunda giriş ve çıkış yapılarının eklendiği öğrenilmiştir. 1000m²lik alan

kaplayacak giriş yapısında, yine maket model sergi salonları ve video gösterim alanı olacaktır. Çıkış yapısı ise 200m²lik taban oturumuna sahip 4 katlı bir binadan oluşmaktadır [115].

Şekil 4. 46 Panorama 1453 Tarih Müzesi giriş yapısı görseli [124]

Bir diğer inşa edilen bina ise, Panorama 1453 Tarih Müzesinin yanında kurulacak olan İstanbul Kent Müzesi'dir. inşaat alanı 37 bin 880 m² olarak belirtilen binada, oditoryum, kütüphane, sergi salonları, fuaye alanı, müze satış birimi, kafe-restoran ve otopark alanları olacağından bahsedilmektedir. Panorama müzesinin yanında inşa edilen bu yeni müze, bu binada eksik olan işlevleri tamamlayacağını düşünmek yanlış olmaz.

Şekil 4. 47 Panorama 1453 Tarih Müzesi ve İstanbul Kent Müzesi konumu ve görseli (Ö.Yarımay, 2018), [116]

İstanbul'da en çok ziyaret edilen müzelerden birisi olan Panorama 1453 Tarih Müzesi 2015 yılında 715 bin kişi ziyaret etmiştir [115]. Müze, orijinal eser veya bir koleksiyon sergilemediği için müze tanımına tam uymadığını söyleyebiliriz. Müze içinde barındırdığı teknolojik çalışmayla oluşturulmuş, sanatçıların tasarladığı panoramik resmi sergilemektedir. Tarihte gerçekleşmiş bir zaman kesitini canlandırma

yapmaktadır, herhangi bir dönemi yansıtacak olan eserler sergilememektedir. Bu bağlamda müze tanımına uymadığı gibi, şu anda çağdaş müzecilik anlayışının getirdiği işlevlerden de yoksun olarak hizmet vermeye devam etmektedir.

4.2.5 İstanbul Deniz Müzesi

Şekil 4. 48 Deniz Müzesi konumu (Ö.Yarımay, 2018)

Beşiktaş'ta bulunan İstanbul Deniz Müzesi, Beşiktaş İskelesi ile Dolmabahçe Sarayı'nın arasında, Boğaz kıyısında konumlanmıştır. Tarihi yapılarla dolu olan İstanbul Boğazı'nda, müze olarak tasarlanmış tek modern yapı olma özelliğini taşımaktadır. Ayrıca Deniz Müzesi, Beşiktaş'ta bulunan denizci Hızır Hayrettin Paşa'nın anıtı ve türbesinin yakınında bulunmaktadır. Kıyı şeridinde bulunan tarihi saraylar, özellikle Dolmabahçe ve Çırağan sarayları yakın çevresinde dikkat çekmektedir.

Şekil 4. 49 Deniz Müzesi ve Dolmabahçe Sarayı yerleşim [126]

Deniz müzesi, 1897 yılında Müzehane-i Hümayun adı altında Tersane-i Amire'de yani bugünkü adıyla Taşkızak Tersanesi'nde küçük bir binada kurulmuştur. Sultan II. Abdulhamid'in emriyle, dönemin Bahriye Nazırı Hüseyin Hüsnü Paşa'nın desteğiyle, deniz subayı Süleyman Nutku Bey'in çabalarıyla kurulmuştur [127].

Şekil 4. 50 Barbaros Hayrettin Paşa Anıtı ve Türbesi (Ö.Yarımay, 2018)

1914'te ressam Ali Sami Boyar'ın gayretiyle genişletilmiş, modernize edilmiştir. I. Dünya Savaşı'nda Bahriye Müzesi Müdürlüğü adıyla Tersane içinde iki kez yeri değiştirilmiştir. 1939 yılında II. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla müzedeki eserler Konya'ya taşınmış ve kapalı tutulmuştur. Savaş sonrasında müze koleksiyonu İstanbul Kasımpaşa'daki Divanhane binasının bir bölümüne taşımıştır [108].

1948 yılına gelindiğinde Deniz Müzesi ve Arşiv Müdürlüğü adıyla Dolmabahçe Cami, saray garajı ve kayıkhanesinde ziyarete açıldı. 1956'da koleksiyon eski Dolmabahçe Sahilsarayı'nın Arabacılar Dairesine taşınmıştır. Dört yıl boyunca koleksiyonun bir kısmı Dolmabahçe Cami'de sergilendikten sonra 1960 yılında bugünkü yeri olan, Beşiktaş Vergi Dairesi'ne taşınmıştır [108]. Celep, müzenin Beşiktaş'taki binasına taşınma tarihini 1961 olarak belirtmiştir [127]. 1970 yılına gelindiğindeyse Deniz Kuvvetleri Komutanı Celal Eyiceoğlu'nun çabalarıyla müze binalarına ek olarak Kayıklar Galerisi inşa edilmiş ve tarihi kayıklar ve kadırga da sergiye açılmıştır. Müzenin arşiv kısmı aynı yıl Ankara'ya taşımışsa da sonradan İstanbul'a getirilmiştir. Müze de halen kütüphane ve Tarihi Deniz Arşivi mevcuttur [108].

Şekil 4. 51 İstanbul Deniz Müzesi [128]

Müze olarak inşa edilmemiş olan Tarihi Kayıklar Galerisi'nin yetersiz gelmesiyle birlikte çözüm arayışına gidilmiş ve yeni bir bina tasarımına gidilmesine karar verilmiştir. 2005 yılında mimari proje yarışması açılmış ve 2008 yılında müze binası ihalesi sonuçlanmıştır. Çağdaş müzecilik anlayışına uygun olarak, Ana Teşhir Binası, Tarihi Kayıklar Galerisi, Kültür Sitesi ve Açık Sergi Alanlarından oluşan müze tasarımı yapılmış ve inşaatına başlanmıştır. 2009 yılında müzede bulunan tarihi kayıklar, korunup zarar görmemesi için inşa edilen geçici bir depoya taşınmıştır. Tarihi Kayıklar Galerisi inşaatı 2013 yılında tamamlanmış ve ziyarete açılmıştır [129]. 2013 yılında restorasyona giren ve çağdaş müzecilik anlayışına göre yenilenen Ana Teşhir Binası'nın açılışı ise 21 Nisan 2018 tarihinde gerçekleştirilmiştir [130].

Şekil 4. 52 İstanbul Deniz Müzesi (Ö.Yarımay, 2018)

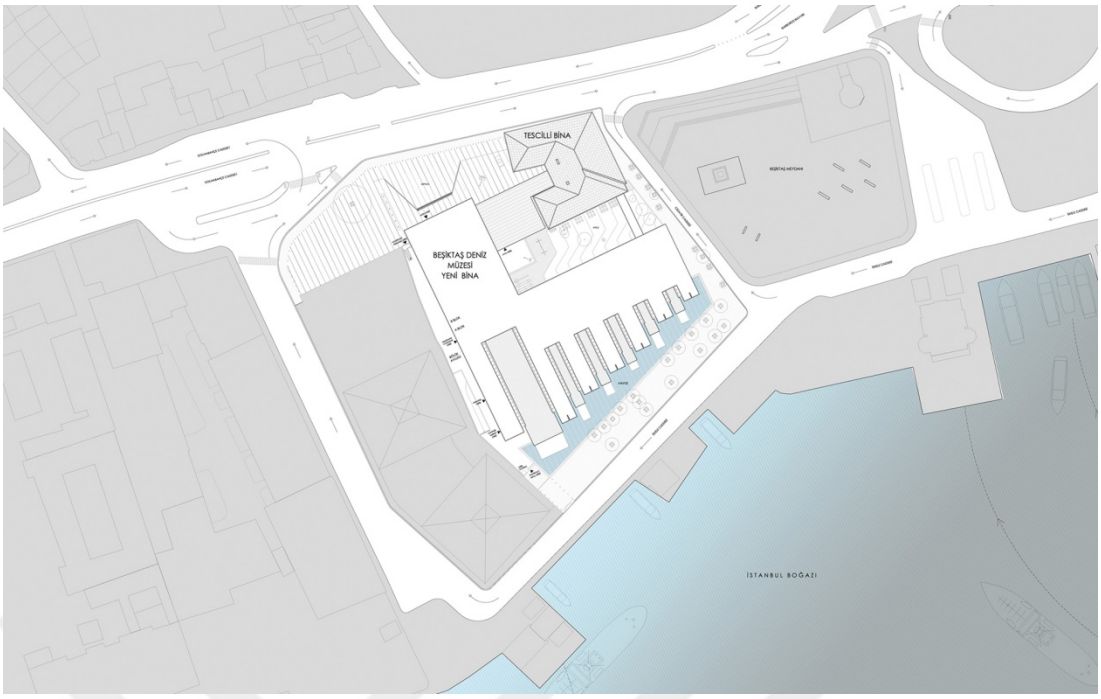

Şekil 4. 53 İstanbul Deniz Müzesi vaziyet planı [131]

Beşiktaş ilçesi, kentin en önemli toplu taşıma noktalarından birisidir. Yaya ve araç trafiğinin oldukça yoğun olan semtte bulunan müze binası, yeni yapılan tasarımıyla birlikte merkezin boğucu olan noktasında sakinleştirme noktası haline getirilmeye çalışılmıştır. Vaziyet planına bakıldığında Dolmabahçe tarafında, arsa hattından geri çekilmiş ve bu alanda duraklama, buluşma mekanı oluşturulmuştur. İstanbul Deniz Müzesi'nin fuayeleri, dolaşım alanları ve sergileme mekanları, Beşiktaş Meydanı, İskele Caddesi, Dolmabahçe Caddesi ve İstanbul Boğazı ile görsel fiziksel bir bağ oluşturacak şekilde kurgulanmaya çalışılmıştır [131].

İstanbul Deniz Müzesi kompleksinin toplam inşaat alanı 17.600m²'dir. Bunun da yaklaşık 9.000 metrekaresi sergileme ve sirkülasyon, 1.500 metrekaresi ofis alanı 1.000 metrekaresi askeri birimler, yaklaşık 3.500 metrekaresi ise depo ve teknik servis alanından oluşmaktadır. Geriye kalan alanlar ise sosyal işlevlere ayrılmıştır. Bu sosyal alanlar; çocuk eğitim salonu, sinevizyon odası, konferans salonu, geçici sergi alanları, kütüphane, kafeterya, satış birimleri olarak karşımıza çıkmaktadır [131]. Müzede, bahriyeli kıyafetleri, el yazmaları, gemi modelleri, sancaklar, haritalar, tablolar, tuğralar ve armalar, kadırgalar, saltanat kayıkları, seyir aletleri, gemi baş figürleri ile silahlar bulunmaktadır [132].

Şekil 4. 54 İstanbul Deniz Müzesi kat planları [1]

Plan kurgusunda, giriş holü iki alanın birleştirdiği kesim noktası olarak karşımıza çıkmaktadır. A ve B zonu olarak nitelendirilen bu alanlarda, A zonunda saltanat kayıkları, tam ve yarım gemi modelleri ve diğer objeler, mevcut sergi salonu bulunurken; B zonunda ise çok amaçlı salon ve fuayesi, sergi salonu, giriş holü, kütüphane ve diğer destek üniteleri bulunmaktadır [133].

[1] [112] kaynağından alınan planlar Ö.Yarımay tarafından düzenlenmiştir

Müze giriş holü eski ve yeni binayı bağlayan ortak nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Danışma bankosundan sonra karşımıza kayıkhane binasının giriş holü gelmekte, sol tarafta ise kafeterya alanı bulunmaktadır. Müze ziyaret rotası, önce kayıkhane binasından başlanmakta, yeni binanın üst katından geçiş köprüsü ile tarihi binaya bağlanılmaktadır. Müzenin kayıkhane binasının merdivenli olan giriş holü, belirli zamanlarda konserlere ev sahipliği yapmaktadır. Kayıkların sergilendiği alana platform kurularak konserler için düzenlenmekte, merdivenlere ise koltuklar yerleştirilerek oturma alanı haline getirilmektedir.

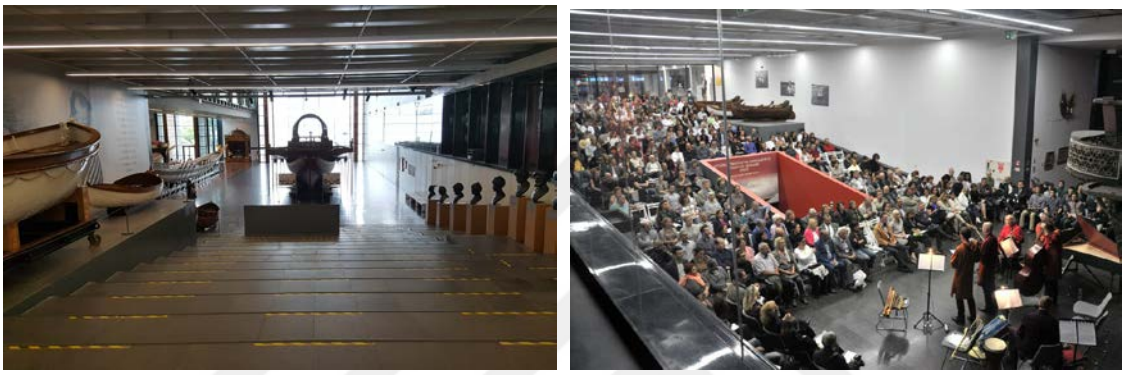

Şekil 4. 55 Kayıkhane binası giriş holü merdivenleri ve merdivenlerin kullanımı (Ö.Yarımay, 2018), [134]

Kayıkhane olarak nitelendirilen Deniz Müzesi'nin ana sergi mekanı, betonarme perdelere oturan çelik köprülerle oluşturulmuştur. Bu sayede kadırga ve büyük kayıkların yer aldığı zemin katta kesintisiz görüş elde edilmiştir. Asma katta ise daha küçük kayıklar bulunur ve ziyaretçiye zemin katı yukarıdan izleme imkanı sunmaktadır [133]. Kayıkhane binası koleksiyonda bulunan kayıklara göre şekillenmiştir. Koleksiyonda bulunan 40 metreye ulaşan kadırga ile birlikte, 20'sinin boyu 10 metreden, 8'inin boyu 20 metreden fazla olan kayıkların sayısı 34'tür. Bu kayıklar birbirlerine paralel olacak ve burunları boğaza yönelmiş şekilde sergilenmektedir [131]. Kayıkhaneyi denize uzanan parmaklar olarak nitelendirilmektedir. Perdelere oturan köprüler deniz cephesinden sağır alanları olarak algılanırken, köprülerin arasında asılı olan ahşap parmaklar şeffaf cephelerle boğaza açılmaktadır [133].

Koleksiyona göre tasarlanan kayıkhane binasının sergi salonundaki sergileme düzeni, kayıkların hepsini rahatlıkla görüp, çevresi gezilebilecek şekilde düzenlenmiştir. Binanın

üst katına rampayla çıkılmakta ve bu çıkış esnasında kayıklara üstten bakma imkanı sunmaktadır. Bu rampa engelli ziyaretçilerin kullanımı için de kolaylık sağlamaktadır.

Şekil 4. 56 Kayıkhane binası alt kat sergileme alanı ve üst kata çıkış rampası (Ö.Yarımay, 2018)

Şekil 4. 57 Kayıkhane binası üç boyutlu kesit [107]

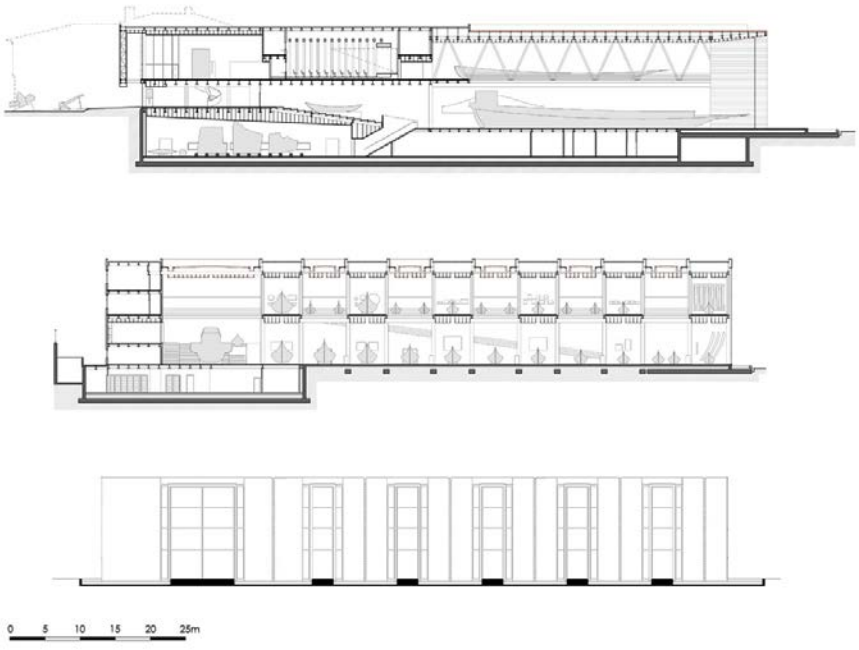

Şekil 4. 58 İstanbul Deniz Müzesi kesitleri [107]

Şekil 4. 59 Kayıkhane binası üst kat sergi mekanı (Ö.Yarımay, 2018)

Küçük objelerin sergilenmesi ise, kayıkhanenin iki katında da avluya bakan duvar yüzeylerinde ve mevcut binaya bağlanan köprünün sağır cephesinde oluşturulan camekanlı bölmelerde yapılmaktadır [114]. Üst kattaki sergi alanında yine kayıklar, sergilenirken sağır duvarlarda Osmanlı tuğraları ve armaları bulunmaktadır.

Şekil 4. 60 Mevcut tarihi yapı ile yeni bina bağlantı köprüsü (Ö.Yarımay, 2018)

Eski Beşiktaş Vergi dairesi olan ana sergi binası, üç kattan oluşmakta ve 1500m²'lik alan kaplamaktadır [113]. Yeni inşa edilen kayıkhane binası, mevcut binanın çevresini sararken mevcut binayı kapatmamaktadır. Mevcut bina, yeni müze binasının ziyaret rotasının bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Müze ziyaretçisi, üst kattaki rotayı tamamladığında, aynı kattaki köprüyle, mevcut sergi binasının en üst katına ulaşmaktadır. Bu binadaki ziyaretini üst kattan başlayarak aşağıya doğru inerek sonunda yeni binanın giriş holüne bağlanarak müze ziyaret rotasını tamamlamaktadır [114].

Şekil 4. 61 Mevcut tarihi bina sergi salonu (Ö.Yarımay, 2018)

Şekil 4. 62 Müze avlusu kullanımı (Ö.Yarımay, 2018)

İstanbul Deniz Müzesi kompleksinin avlusu, açık hava sergileme ve çocuk bahçesi olarak tasarlanmıştır. Beşiktaş Meydanı'ndan net bir şekilde algılanan avluya, sergi salonu, kafeterya, kütüphane, ve fuayeler geniş cam cepheleriyle bakmaktadır. Avluda küçük bir teras, kafeterya kullanımı için ayrılmıştır. Avluda bulunan tarihi eserler korunmuştur. Buna ilave olarak, toplar, deniz araçları, gemi pervanesi ve deniz altı kalıntısı bulunmaktadır. Avlu ile Barbaros Hayrettin Paşa heykeli aynı aksa oturmaktadır [133]. Bir kısım toplar heykelin olduğu meydanda ve müze binasının denize bakan cephesinde sergilenmektedir.

Şekil 4. 63 Müze yan cephesi ve toplar, ön cephe ve toplar (Ö.Yarımay, 2018)

Müze'nin kayıkhane binası ve ana sergi binasının sergileme düzeni yeni müzecilik anlayışının getirdiği kriterlere göre düzenlenmiştir. Müze ziyaretçisi için geniş ve ferah sirkülasyon alanları, üç boyutlu eserlerin dört yanını gezebilme imkanıyla gezi zevkli hale gelmektedir. Müzenin kayıkhane binasında, tarihi kadırga, saltanat kayıkları, Atatürk kayıkları, armalar, tuğralar, gemi baş figürleri, gemi sim levhaları bulunurken, tarihi ana sergi binasında, gemi modelleri, mobilyalar, Atatürk'e ait eşyalar, silahlar, seyir aletleri, fenerler, madalyalar, nişanlar, üniformalar, sancaklar, el yazmaları, tablolar, gravürler ve benzeri eserler sergilenmektedir.

Müzenin kütüphanesi, Dolmabahçe Sarayı`nın kuzey kısmında bulunan Arabacılar Dairesi`nde bugünkü Deniz Tarih Arşivi binasında bulunmaktadır. Özel izinle, bir dizi evrak teslim edilerek, ancak araştırma yapılacak belgelere ulaşılabilmektedir.

Müze'de giriş fuayesinin solunda bulunan kafeterya alanı müzede ziyaretçilerinin dinleceği ve vakit geçirebilecekleri bir mekan olarak karşımıza çıkmaktadır. Kafeteryanın müze avlusunda da oturma yerleri bulunmaktadır.

Müzede iki fuaye, çok amaçlı konferans salonu, merdivenler, Tarihi Kadırga'nın çevresi, iki sanat galerisi ve bir sinevizyon odası bulunmaktadır. Bu mekanlar belli organizasyonlar için kiralanmakta; sergileme alanı ve stand kurulmakta; kongre, sempozyum, konferanslara ev sahipliği yapmakta; sanat galerilerinde sergiler açılmakta ve küçük toplantılar için kiralanmaktadır. Müze bu mekanlarıyla ziyaretçilerini hem eğlendirmekte hem de sosyalleştirmektedir. Bu etkinlikler müzeye gelir sağlayarak kendi kendine yeten müze kurumunun oluşmasını sağlamaktadır. Müzeye gelir sağlayan bir diğer birim ise satış bölümüdür. Burada hediyelik eşyalara ve müze ile ilgili kitaplara ulaşılmaktadır.

Çağdaş müzecilik anlayışının gerektirdiği kriterlerin büyük bir çoğunluğunu karşılayan müze binası, yeni kayıkhane binası ve restorasyonu tamamlanarak yeni açılan tarihi binasıyla Beşiktaş İskelesi'nden ziyaretçilerini çağırmaktadır.

4.3 Bölüm Sonucu

İstanbul'da müze olarak tasarlanan ve inşa edilen yapılar olan, İstanbul Arkeoloji Müzesi, İstanbul Havacılık Müzesi, Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, Panorama 1453 Tarih Müzesi, ve İstanbul Deniz Müzesi, kimliği oluşturan etmenler kapsamında; tarihsel etmenler, sosyokültürel etmenler, çevresel etmenler ve işlevsel etmenler olmak üzere dört başlık altında incelenerek, aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

4.3.1 Tarihsel Etmenler

19. yüzyılda inşa edilen İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin cephesine bakıldığında; Osmanlı döneminde mimariyi yönlendiren kişi veya kurumların benimsediği, Avrupa'yı etkisi altına alan formların izlerine rastlamaktayız. O dönemde müze cephelerinde görülen neoklasik motiflerin yani Yunan ve Roma mimari elemanlarının kullanımı, eski akımların canlandırılması hareketi Osmanlı mimarisini de etkilemiştir. Neoklasik mimari akımının biçimlenişlerinden olan üçgen alınlık, merdivenlerle çıkılan giriş, sütunlarla taşınan saçaklar İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde görülmektedir. Ayrıca dönemde müze olarak tasarlanan dünyadan örneklerle benzer cephe biçimlenişlere sahiptir. Dönemin getirdiği bu biçimlenişler, müze kimliğini anlatmaktadır.

İstanbul Havacılık Müzesi'nin inşa edildiği döneme bakıldığında, dünya müzeciliğinde etkisini gösteren saydam müze tipolojisinden vazgeçilmiş, betonarme, kapalı alan yoğunluklu post modern tasarımlara yönelmişlerdir. Koleksiyonları daha iyi korumaya yönelik, korunaklı, sağır alanların yoğun olduğu binalar inşa edilmeye başlanmıştır. Bu kriterlere uygun olarak tasarlanan İstanbul Havacılık Müzesi, dönemin getirdiği mimari biçimlenmelerden etkilendiği söylenebilir.

Modern dönem yapıları olan Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi ve Panorama 1453 Tarih Müzesi'ne bakıldığındaysa; Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi'nin kapalı alan yoğunluklu cepheden oluştuğu, Panorama 1453 Tarih Müzesi'nin ise tamamen kapalı

cepheden oluştuğu görülmektedir. Bu iki müze yapısında, dönemin izlerini taşıyan, tarihsel etmenlerin etkilediği bir biçimlenişe rastlanmadığı söylenebilir.

21. yüzyıl müzelerinden olan İstanbul Deniz Müzesi, çelik ve cam malzeme ağırlıklı inşa edilmiştir. Müze yapısı, modern çizgileri ve post modern tasarımıyla İstanbul Boğazı'nda öne çıkan yapılardan birisidir ve çağdaş dönemin izlerini taşımaktadır.

4.3.2 Sosyokültürel Etmenler

İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin mimarı Alexandre Vallaury, eski akımların canlandırma hareketini, geleneksel Osmanlı mimarisiyle birleştirerek tasarladığı mimari eserlerine uygulamıştır. Avrupa'daki örneklerde, cephede işlenen ve üçgen alınlıkta görülen heykeller, İstanbul Arkeoloji Müzesi'nde yerini çiçek motiflerine veya düz çizgilere bırakmıştır. Dört sütun üzerine oturtulmuş ön cephedeki üçgen alınlıkta, her köşeye oturtulmuş çiçek motifleri görülmektedir. Osmanlı kültürünün etkisiyle heykel figürleri dini inançlar gereği kullanılmamış, yerine çiçek motifleriyle süslenmiştir. Dönemde Avrupa'da görülen neoklasik mimarinin benimsediği biçimlenişler, Osmanlı mimarisinin etkisiyle diğerlerinden küçük farklarla ayrılmış, kendi kültür birikiminden geçerek ifade edilmiş ve ortaya konulmuştur.

İstanbul Havacılık Müzesi, Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, Panorama 1453 Tarih Müzesi ve İstanbul Deniz Müzesi'nin cephelerine bakıldığında; sosyokültürel etmenlerin etkilediği bir cephe kimliğinin görülmediği söylenebilir.

4.3.3 Çevresel Etmenler

İstanbul Arkeoloji Müzesi, İmparatorluk Müzesinin yetersiz kalması sonucunda yeni bina talebine karşılık tasarlanmış ve inşa edilmiştir. Ayrıca çevresinde bulunan binaların varlığı Arkeoloji Müzesinin yerleşimini, ek binaların şekillenişlerini büyük ölçüde etkilemişlerdir. Çinili Köşkün varlığı, Arkeoloji Müzesi'nin 1891 yılında inşa edilen ilk binasını etkilemiştir. Çinili Köşk ile aynı giriş aksını sağlayacak şekilde tasarlanmış ve inşa edilmiştir. Çinili Köşk ve Eski Eserler Müzesi'nin varlığı sayesinde yeni yapılan ek binalar, bir avlu sistemi oluşturacak şekilde Çinili Köşk'ü U biçiminde sarmış, Eski

Eserler Müzesi'ne dokunmayacak şekilde giriş aksı oluşturmuştur. Arkeoloji Müzesi'nin çevresinde bulunan binalar onun yapı karakterinin oturmasına ön ayak olmuşlardır.

İstanbul Havacılık Müzesi, Atatürk Havalimanı ve Askeri Havalimanı'nın yanında konumlanmıştır. Çevresinde yapılı çevrenin ve doğal koşulların oluşturduğu etkenlerin olmadığı bir araziye yerleşmiştir. Geniş bir araziye yerleşen müze yapısı düz bir arazide, çevresel etmenlerin zorlayacağı bir durum olmadan şekillenmiştir.

Konut yerleşimlerinin arasında konumlanan Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, Ural Ataman'ın özel arazisi üzerinde inşa edilmiştir. Çevresindeki yapılardan bağımsız, arazi sınırlarına olabildiğinde yayılmıştır. Binanın kütle büyüklüğünü, şeklini ve yapı kimliğini arsa sınırları belirlediği söylenebilir.

Topkapı Kültür Parkı'nın içinde konumlanan Panorama 1453 Tarih Müzesi, geniş ve eğim olmayan, çevresinde yapılaşma bulunmayan bir arazide inşa edilmiştir. İncelendiğinde çevresel etmenlerin, müze yapı kimliğini etkileyen bir durum görülmemiştir.

İstanbul Deniz Müzesi, Beşiktaş Meydanı, Dolmabahçe Caddesi, İskele Caddesi ve İstanbul Boğazı ile görsel ve fiziksel ilişkiler sağlayacak şekilde kurgulanmıştır. Ayrıca mevcut tarihi yapının varlığı, müzenin tasarımında önemli rol oynamıştır. Yeni müze binası, tarihi binayı kapatmayacak şekilde, tarihi binayı müzede sergilenen bir eser gibi çevreleyerek, tarihi binaya bir köprüyle bağlanmıştır. Beşiktaş'ta önemli bir konumda yer alan müze yapısına, cadde tarafında meydan oluşturulmaya çalışılmış ve yapı caddeden geri çekilerek boşluk oluşturulmuştur. Müzenin yanında bulunan tarihi bina ve konumu müze yapısının kimliğini etkileyen unsurlar olmuştur.

4.3.4 İşlevsel Etmenler

İstanbul Arkeoloji Müzesi'nin tasarımında etkili olan önemli etkenlerden birisi, arkeolojik kazılarda çıkan önemli eserlerin niteliği ve niceliğidir. Müze salonlarının ebatları kazılarda toplanan eserlere göre şekillenmiş ve müze binası tasarlanmıştır. Kazıların hızlanması ve eser sayısının artmasıyla ek binalar ihtiyaç duymuş, daha sonraki yıllarda eklenen iki aşamadaki ek binalar, ilk tasarlanan ana binaya uygun olarak binanın mimari özelliği ve bütünlüğü korunarak tasarlanmış ve uygulanmıştır. Bu

iki aşamada bütünleşmiş tek bir bina oluşturulduğunu söylemek mümkündür. Üçüncü aşamada eklenen ek bina ise arka cephede ön cepheden hissedilmeyen ama ek bina olduğu anlaşılan nitelikte bir yapılaşmadır.

İstanbul Havacılık Müzesi, uçak koleksiyonunun getirdiği gerekliliklere göre tasarlanmış bir müze yapısıdır. Müze planlamasında iç içe geçmiş salonlar ve uçaklar için hangar mekanı bulunmaktadır. Müze bahçesinde açık sergi alanları oluşturularak, müzede sergilenemeyen uçaklar yerleştirilmiştir.

Otomobillerin tamir ve bakımı için gerekli atölyeler ile müze personeli için bir müştemilat bulunan Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, mevcut otomobil koleksiyonuna göre biçimlenmiş bir diğer yapıdır.

Panorama 1453 Tarih Müzesi'nde 360 dereceyle sergilenen panoramik resmin oluşturduğu salon, binanın dış konturunun şekillenmesini sağlamıştır. Müzenin ana sergi mekanı olan bu salon, binanın tasarımını etkileyen en büyük etmendir.

Kayıkhane olarak nitelendirilen İstanbul Deniz Müzesi'nin yeni binası, mevcuttaki koleksiyona göre tasarlanmıştır. İstanbul Boğazı'na doğru yöneltilerek yerleştirilen tarihi kayıklar, eserleri sergilemek kurgusuyla, parçalı bir cephe oluşumuna neden olmuştur. Binanın üst katındaki sergi salonunda kayıkların sergilendiği kısımlar, cephede sağır alanları oluşturmuştur. Köprülerin arasındaki boşluklar ise, cephede şeffaf alanlar olarak tasarlanmıştır. Yani, üst kattaki sergileme düzeni ve denize bakan cephenin tasarımı birlikte ele alındığı görülmektedir. Müze foksiyonu ile birlikte gelen sergi düzeni, yapının kendi kimliğini oluşturduğu ifade edilebilir.

Yukarıdaki değerlendirmeler sonucunda İstanbul'daki tasarlanan müzeler için, Ek-A'ya "mimari kimliği oluşturan etmenlerin etkisi" sütunu eklenerek, aşağıdaki tablo (Çizelge 4. 10) elde edilmiştir.

Çizelge 4. 10 İstanbul'da müze olarak tasarlanan yapılar (Ö. Yarımay, 2018)

			konumu	müze kuruluş yılı	bina yapım yılı	mimari yapı tanımı	müze tipi	müze tipolojisi						binanın kimin tarafından yaptırıldığı / müzenin kimin tarafından kurulduğu	mimarı	bağlı olduğu kurum-kişi / denetleyen müze	inşaat alanı	mimari kimliği oluşturan etmenlerin etkisi				AÇIKLAMA
								saray müze	tapınak müze	saydam müze	anıt-yapıt müze	fabrika müze	diğer					tarihsel	sosyo-kültürel	çevresel	işlevsel	
1	İstanbul Arkeoloji Müzesi (Müze-i Hümayun) (İmparatorluk Müzesi)		Fatih	1846	1887-1891	müze olarak inşa edilen yapı	arkeoloji müzesi		X					Osman Hamdi Bey / Fethi Ahmet Paşa	Alexandre Vallaury	İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Prehistorya Ana Bilim Dalı / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü	21.500 m² (yaklaşık)	X	X	X	X	Arkeoloji Müzesi ise dünyada müze binası olarak inşa edilmiş ender yapılardan biri olma özelliği ile göze çarpar.
2	İstanbul Havacılık Müzesi		Yeşilköy / Bakırköy	1971	1978-1983	müze olarak inşa edilen yapı	havacılık müzesi						X	Hava Kuvvetleri Komutanlığı	-	Fly Hava Kargo Servis Havacılık ve Turizm Hiz.Ltd. Şirketi / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığ'na bağlı Özel Müze)	14.365 m²	X			X	Yeşilköy'de askeri havaalanın bitişiğinde yer alan ve Türk hava kuvvetlerine ait uçakların sergilendiği müzedir.
3	Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi		Tarabya / Sarıyer	2000	2000	müze olarak inşa edilmiş yapı	otomobil müzesi						X	Ural Ataman	Ayhan Geveli	Ural Ataman	3.000 m²			X	X	Klasik otomobillerin, bu dönemdeki yaşam biçiminden yola çıkılarak yaratılan çağdaş bir mekânda sergilendiği bir müze ve etkinlik merkezidir.
4	Panaroma 1453 Tarih Müzesi		Zeytinburnu	2009	2005-2008	müze olarak inşa edilen yapı	tarih müzesi						X	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş.	-	İstanbul Büyükşehir Belediyesi / - (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığ'na bağlı)	-				X	İstanbul'un fethini anlatan, dünyanın tam panoramik tek müzesi Panorama 1453 Tarih Müzesi'dir.
5	İstanbul Deniz Müzesi		Beşiktaş	1897	2008-2013	mevcut müzeye eklenen yeni müze yapısı	deniz müzesi			X				Deniz Müzesi Komutanlığı	Ulusal Mimari Yarışma Teğet Mimarlık	Genelkurmay Başkanlığı'na Bağlı Müze	17.600 m²	X		X	X	İstanbul Deniz Müzesi Türkiye'de kurulan ilk askeri müzedir.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

İstanbul'daki müze yapıları incelendiğinde görülmüştür ki müze yapılarının yüzde doksan beşi, başka işlevli bir yapının sonradan müzeye çevrilmesi sonucu oluşturulmuştur. Tabloya bakıldığında İstanbul müze binaları bakımından zengin olduğu söyleyebiliriz. Ancak müze yapısı olarak inşa edilen, kurulan müze sayısı müzelere oranla çok azdır. Bu durumdan ülkemizdeki tarihi binaları koruma kavramının, müze olarak değerlendirilmesine yorumlandığı söylenebilir.

İstanbul müzelerine bakıldığında, büyük bir çoğunluğunun Fatih ilçesinde toplandığı görülmektedir. Bu müzeler eski İstanbul'un merkezi olan Fatih'te bulunan tarihi yapılardan oluşmaktadır. Saray, külliye, medrese ve benzeri yapıların müze işlevi verilmesiyle oluşmuşlardır. Ülkemizde tarihi yapıları koruma adı altında müze işlevi yüklenerek kullanılmakta, yaşatılmaya çalışılmaktadır. Bu durum, sıkça kullanılan bir tablo olarak karşımıza çıksa da, müze fonksiyonuna uymayan müzelerin oluşmasına neden olmaktadır. Müze işlevli bu tarihi yapılar, çağdaş ek binalarla desteklenerek çağdaş müzeciliğin getirdiği ihtiyaçlar karşılanabilir. Yahut, bu tarihi yapılar müze olarak kullanılması yerine daha farklı fonksiyonlar yüklenmesi veya kendi işlevlerinde kullanılmaya devam etmesi, kendi tarihimizi ve kültürümüzü yaşamak ve günlük yaşantımıza dahil etmek daha isabetli olacaktır.

Müzelerin yoğunluklu olduğu bir diğer ilçe ise Beyoğlu'dur. Osmanlı döneminde uluslar arası ticaret merkezi haline gelen semt, 19. yüzyılda Galatasaray-Taksim arası yapılaşma artmış ve gelişmiştir. Dolayısıyla burada bulunan tarihi yapılar müzeye çevrilerek değerlendirilmiştir.

Müze tiplerine bakıldığında, İstanbul'da en fazla tarih müzesi, saray müze, ev müzesi bulunmaktadır. Tarih müzelerinde, spor, basın, tıp, eğitim, postane, eczacılık tarihi gibi alanlarda bulunan koleksiyonlar sergilenmektedir. Bu da müzelerimizde daha çok toplayıp, biriktirip, sergileme eyleminin daha baskın olduğunun ispatıdır. Saray müze binaları kendini sergileyen müze binaları olduğu için anıtsal değer taşımaktadırlar ve ülkemizde bu sarayları koruma aracı olarak müzeye çevrilmesi kabul görmektedir. Ev müze tipi ise İstanbul'da en çok bulunan müze tiplerinden birisidir. İstanbul'da yaşamış olan lider, şair, yazar, sanatçıların adına düzenlenen müzeler, bu insanlar hakkında toplumu daha fazla bilgi sahibi etmeye yönelik müzelerdir. Ayrıca bu müzelerin çokluğundan, ülkemize iz bırakmış olan kişilerin İstanbul'da yaşamayı tercih etmiş oldukları veya İstanbul'da yetiştikleri çıkarılabilir.

Müze binalarının tipolojileri incelendiğinde en fazla saray müzelerin ve ardından endüstri yapılarının müzeye çevrilmesinden oluşmuş fabrika müzelerin geldiği görülmektedir. İstanbul'daki müze yapılarının çoğu Tomur Atagök'ün belirlediği müze tipolojilerine uymamaktadır.

Müze olarak tasarlanan yapılara baktığımızda; İstanbul Arkeoloji Müzesi dönemde etkili olan Yunan ve Roma döneminin mimari özelliklerini yani neoklasik mimarinin izlerini taşıdığı belirtilmişti. Müze yapısı, mimarinin "biçimci" kimliğine sahiptir. Bir kentin kimliğini, üst ölçekten bakıldığında nasıl bir yerleşim sistemiyle oluşturulduğu belirlese de, mimari eserler de kentin kimliğini anlamamızı sağlayan önemli yapı taşlarındandır. Kent içinde önemli yapıların kimlikleri ve bunların toplumda oluşturduğu etkiler de kent kimliğini önemli ölçüde etkiler. Konum itibariyle ve mecazen Topkapı Sarayı'nın arkasında kalmış olan bu önemli yapı aslında dönemin kimliğini bizler için gözler önüne seren önemli yapılardan birisidir. Hak ettiği ilgiyi yeterince göremeyen İstanbul Arkeoloji Müzesi, restorasyonunun tamamlanıp ziyaretçilerinin gelmesini beklemektedir.

İstanbul'da müze olarak tasarlanan ilk müze olan İstanbul Arkeoloji Müzesinden 94 yıl sonra inşa edilen İstanbul Havacılık Müzesi, havacılık tarihimizde önemli yer kaplamaktadır. Sahip olduğu uçak koleksiyonunu sergilemek için geniş açıklıklar gereksinimiyle yapı hangar mekanlarına ihtiyaç duymuş ve ona göre şekillenmiştir. Müze yapısı hem merkeze uzak olması ve koleksiyonun sınırlı kalması nedeniyle yeterince ziyaretçi çekememektedir.

Konut yerleşimlerinin arasında bulunan Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, ziyarete üç gün açık olup diğer günler organizasyonlar için kullanılmaktadır. Bu da müzenin daha çok organizasyonlar için işletilip kullanıldığını göstermektedir. Müzenin varlığı semte katkı sağlamasına rağmen, semtteki insanlardan kopuk, otomobil meraklılarının ilgisini çeken ve organizasyonlara hizmet eden bir kültür mekanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Sergilediği otomobil koleksiyonu nedeniyle depo mekanlarını anımsatan yapıya, dış cepheden baktığımızda ise müze olduğu hissi uyandırmamaktadır. Her ne kadar dışından kimliğini algılamak zor olsa da bulunduğu semti etkileyen, kendi imajını yansıtan yapılardan birisidir.

Panorama 1453 Tarih Müzesi, sergilenen panoramik resim, koleksiyon olarak sayılmadığından müze kimliğini tam olarak yansıtmadığını söyleyebiliriz. Bulunduğu semtteki tek müze oluşumu olan yapının Topkapı Kültür Parkı'nın içinde bulunması büyük bir avantaj olsa da, müze bünyesinde, çağdaş müzecilik anlayışının getirdiği işlevlerin bulunmayışı müzede bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak yakınında inşa edilen yeni kent müzesinde bu işlevlerin karşılanması öngörülmektedir.

Mimari Tasarım Yarışma projesiyle tasarlanarak uygulamaya geçen, İstanbul Deniz Müzesi, İstanbul Boğazı'nda bulunan az sayıdaki modern mimari örneklerinden birisidir. Mevcutta bulunan ana teşhir binasını kapatmadan çevreleyen yeni müze binası, deniz cephesinden ve Beşiktaş İskelesi'nden kendini göstermekte ve dikkat çekmektedir. Deniz cephesi ve Beşiktaş Caddesi'yle bağ kurup bütünleşmeye çalışan müze yapısının önünde oluşturulmaya çalışılan meydan alanının, istenilen etkide olmadığı söylenebilir.

Dünya şehirleri olarak kabul edilen 24 şehir arasında İstanbul, nüfus sayısı açısından en yüksek 2. şehir olmasına rağmen, müze sayısında 16. sırada yer almaktadır. Diğer dünya şehirlerine kıyasla müze sayımızın artması gerektiğini görmekteyiz. Ayrıca, ilk müzeciliğin başladığı zamandan bu yana, yani 172 yılda İstanbul'da sadece ve sadece beş müze, müze olarak tasarlanmış ve inşa edilmiştir. İstanbul'daki müzelerin büyük bir çoğunluğu, tarihi yapı olmasından kaynaklı, tescilli yapı olması nedeniyle mimari yapısından değişiklik yapmak mümkün değildir. Eserlerin daha iyi saklanıp, sergilenmesi ve çağdaş müzeciliğin getirdiği işlevlere yönelik birimlerin bulunması için, yeni müze binalarına gereksinim duyulmaktadır.

İstanbul'daki müze binalarının, diğer dünya şehirlerine oranla az olmasının bir diğer nedeni; İstanbul'un kendisinin açık hava müzesi niteliğinde bir kent olması, her köşesinde tarihi bir

yapı, bir kalıntı sergilemesi, tarihi ve kültürel zenginliklerinin mimari yapılarına yansıması olarak gösterilebilir. Kuruluş tarihi M.Ö. 7. yüzyıla dayandırılan İstanbul, stratejik konumu nedeniyle Roma, Doğu Roma, ve Osmanlı gibi büyük imparatorluklara başkentlik yapmıştır [135]. Bu geçmişi ona, farklı dinlerin, kültürlerin, toplulukların ürünü olan eser ve yapıtları kazandırmıştır. Bu açıdan bakıldığında İstanbul, başlı başına kendi kimliğine sahip olan bir şehir ve müzedir denilebilir.

İstanbul'daki kültür tüketimi, yani müze ziyaret sayısı ve kültürel etkinliklere olan rağbetin yeterli düzeyde olmadığı daha önceki bölümde belirtilmişti. 21. yüzyılda İstanbul'da açılan müze sayısındaki artış, toplumdaki kültür düzeyinin artırma ve müze bilincinin oluşturma politikası denilebilir. Ancak başka işlevlerdeki yapıların müzeye dönüştürülmesiyle oluşturulan bu müzeler, müzelerin ihtiyaçlarını yeterince karşılayamamaktadır. Müzelerin çağdaş tekniklerle eserleri sergilemesinin yanında, ziyaretçileri müzeye devamlı çekecek aktivitelerin olması, halkın buluştuğu bir mekan haline gelmesi, ziyaretçinin severek ve keyifle müze gezisini tamamlayacağı mekanların oluşturulması gerekmektedir. Ancak bu şekilde müzeler daha fazla kişiye hitap edecek, müze ve toplum ilişkisi sağlamlaşarak, canlanacaktır. Bu ilişkinin sağlamlaşması, sanata, kültüre ve tarihe daha çok ilgi duyan ve sahip çıkan toplum oluşmasını sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

[1] Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b0dc4743c2842.50148507, 2 Aralık 2017.

[1] Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b0dc4743c2842.50148507, 2 Aralık 2017.

[2] Güvenç, B., (1993). Türk Kimliği - Kültür Tarihinin Kaynakları, 1. Baskı, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

[3] Bilgin, N., (1995). Kollektif Kimlik, 1. Baskı, Sistem Yayıncılık, İstanbul.

[4] Balamir, A. K., (1993). "Mimarın Kimlik, Meşutiyet, Etik Sorunları ve Mimarlığın Disiplinler Buhranı", Türkiye Mimarlığı Sempozyumu II: Kimlik- Meşrutiyet-Etik, Atatürk Kültür Merkezi, 7-6 Ekim 1993, Ankara, 24-30.

[5] Yanar, H.,(1993). "Kimlik ve Ritim", Türkiye Mimarlığı Sempozyumu II: Kimlik - Meşrutiyet-Etik, Atatürk Kültür Merkezi, 7-6 Ekim 1993, Ankara, 33-37.

[6] Rapoport, A., (1981). "Identity and Environment: a Cross-Cultural Perpective", in J.S. Duncan, Housing and Identity: Cross-Cultural Perspectives, London, Croomhelm.

[7] Kılıçkıran, D., (2014). "Kimlik ve Yer / Anahtar ve Kilit", Dosya 33, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Ankara, 1-7.

[8] Bilgin, N., (2009). "Kültür Değişmeleri ve Kimlik Sorunları", Aramızdan Ayrılışının 40. Yılında Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sempozyumu, Gazi Üniversitesi Rektörlüğü Yayınları, 2-3 Kasım 2009, Ankara, 161-188.

[9] Güvenç, B., (1997). Kültürün ABC'si, Yapı & Kredi Yayınları, İstanbul.

[10] Hasol, D., İncedayı, D. ve Küçükdoğu, M. (2013). "Toplum, Mimarlık ve Eğitim", Mimarlık ve Eğitim Kurultayı VII, Anadolu Üniversitesi, 14-15 Kasım 2013, Eskişehir.

[11] Hasol, D., (1988). Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, 3. Baskı, Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul.

[12] Brainy Quote, Wiston Churchill Quotes, https://www.brainyquote.com/quotes/winston_churchill_111316, 21 Ocak 2018.

[13] Kortan, E., (1993). “Mimarlıkta Kimlik Sorunu”, Türkiye Mimarlığı Sempozyumu II: Kimlik- Meşrutiyet-Etik, 7-6 Ekim 1993, Atatürk Kültür Merkezi, 7-6 Ekim 1993, Ankara, 96-97.

[14] Lynch, L., (1960). The Image of The City; Çeviren: Başaran, İ., (2010).Kent İmgesi, 9. Basım, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

[15] Gürsel, Y., (1993). “Değişme Koşullarında Kimlik-Meşrutiyet-Etik”, Türkiye Mimarlığı Sempozyumu II: Kimlik- Meşrutiyet-Etik, Atatürk Kültür Merkezi, 7-6 Ekim 1993, Ankara, 38-42.

[16] Aslanoğlu, R.A., (1998). Kent, Kimlik ve Küreselleşme, Asa Kitabevi, Bursa.

[17] Uygur, N., (2006). Kültür Kuramı, Yapı Kredi Yayınları, 3. Baskı, İstanbul.

[18] Rapoport, A., (2002) “Geleneksel Çevreler, Kültür ve Koruma”, Çeviri:

Selcen Tuncer, Mimarlık Dergisi, 304: 27-32.

[19] Atagök, T., (1993). “Kültür ve Toplum”, I. Müzecilik Sempozyumu, Dz. K. K. Basımevi, 14-15 Ekim 1993, İstanbul, 73-77.

[20] Vitruvius. De Architectura; Çeviren: Güven, S., (2005). Mimarlık Üzerine On Kitap, 4. Baskı, Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları, Türkiye.

[21] Atasoy, S., (1998). “Bir Kentin Sosyal ve Ekonomik Yaşamında Müzeler”, 4. Müzecilik Semineri, Askeri Müze ve Kültür Sitesi, 16-18 Eylül 1998, İstanbul, 38-39.

[22] Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5b0e7151c7cfb2.96551331, 8 Aralık 2017.

[23] ICOM Turkey, ICOM’a Göre Müzenin Tanımı, http://icomturkey.org/tr/icoma-g%C3%B6re-m%C3%BCzenin-tan%C4%B1m%C4%B1, 8 Aralık 2017.

[24] Başaran, C., (1988). Arkeolojiye Giriş 1, Fen Edebiyat Fakültesi Yayınları No:13, Erzurum.

[25] Greek Myths & Greek Mythology, The Nine Muses of the Greek Mythology, https://www.greekmyths-greekmythology.com/nine-muses-in-greek-mythology/, 28 Mayıs 2018.

[26] Owlcation, The Nine Muses of the Greek Mythology, https://owlcation.com/humanities/The-Muses-The-Nine-Muses-Goddesses-of-Greek-Mythology, 28 Mayıs 2018.

[27] Artun, A., (2006). Sanat Müzeleri 1- Müze ve Modernlik, İletişim Yayınları, İstanbul.

[28] Crystalinks, Library of Alexandria, http://www.crystalinks.com/libraryofalexandria.html, 13 Şubat 2018.

[29] Tarih Kültür ve Sanat Portalı, İskenderiye Kütüphanesi, http://akticaretaygaz.blogcu.com/iskenderiye-kutuphanesi/5317778, 13 Şubat 2018.

[30] Madran, B., “Müze Türleri”; Derleyen:Atagök, T., (1999). Yeniden Müzeciliği Düşünmek, Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi Matbaası, İstanbul.

[31] Kavrakoğlu, F., (2015). Kütüphane Geleneği 7 Pergamon/ Bergama Kütüphanesi 2, http://blog.kavrakoglu.com/kutuphane-gelenegi-7-pergamon-bergama-kutuphanesi-2/, 9 Haziran 2018.

[32] Giglee, The Forgotten Library of Pergamum, http://giglee.in/library-of-pergamum/, 9 Haziran 2018.

[33] My Favorite Planet, Pergamon, http://www.my-favourite-planet.de/english/middle-east/turkey/pergamon/pergamon-photos-01-004.html, 9 Haziran 2018.

[34] Artun, A., (2006). Müzede modernliğin Kurulması ve Bozulması, http://www.aliartun.com/yazilar/muzede-modernligin-kurulmasi-ve-bozulmasi/, 10 Haziran 2016.

[35] Altunbaş, A., ve Özdemir, Ç., (2012). "Çağdaş Müzecilik Anlayışı ve Ülkemizde Müzeler", Mayıs 2012, Ankara.

[36] Atagök, T., Müzelerin Anlaşılır Kılınması: Müze Mimarisi, İç Mekan ve Sergi Tasarımları; Hazırlayan: Ertürk, N. ve Uralman, H., (2012). Müzebilimin ABC'si, 1. Baskı, Ege Yayınları, İstanbul.

[37] Okan, B., (2015). "Günümüzde Müzecilik Anlayışı" Anadolu Üniversitesi Sanat & Tasarım Dergisi, 9: 187-198.

[38] Keleş, V., (2003). Modern Müzecilik ve Türk Müzeciliği, http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunisosbil/article/view/1020000006, 12 Aralık 2017

[39] Vikipedi, Sanal Müze, http://www.wikizero.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvU2FuYWxfbcO8emU, 14 Şubat 2018.

[40] Gökhan, A. E., (1992). "Müze Yapıları", Tasarım Dergisi, 30: 47.

[41] Edhem, E., (2016). "Osmanlı Döneminde Arkeoloji", Koruma ve Müzecilik: İlk Adımlar Konferansı, 28 Kasım 2016, İstanbul.

[42] Başgelen, N., (2010). Müze-i Humayun'dan Günümüze İstanbul Arkeoloji Müzesi, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.

[43] Shaw, W. M. K., (2004).PossessorsadnPossessed: Museums, Archeology, andtheViualization of History in theLateOttomanEmpire, Çeviren: Soğancılar, E., (2004), Osmanlı Müzecilği: Müzeler, Arkeoloji ve Tarihin Görselleştirilmesi, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.

[44] Mumcu, A., (1969). "Eski Eserler Hukuku ve Türkiye", Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 16 (3-4):45-78.

[45] Çal, H., (2009). "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Müzeler", Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi, 7 (14): 315-333.

[46] Kuruloğlu, F., (2010). "Osmanlı Devletinde Müzecilik", Tarih Okulu, Sayı 6, 45-61.

[47] T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Türkiye'de Müzecilik, http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,69904/turkiyede-muzecilik.html, 10 Mayıs 2018.

[48] Özkasım H., Ögel S., (2005). "Türkiye'de Müzeciliğin Gelişimi" İtüdergisi/b Sosyal Bilimler, Cilt 2 (1): 96-102.

[49] TC Kültür Turizm Bakanlığı Ankara, Etnografya Müzesi, http://www.etnografyamuzesi.gov.tr/, 31 Mayıs 2018.

[50] Karabıyık, A., (2007). Çağdaş Sanat Müzeciliği Kapsamında Türkiye'deki Müzecilik Hareketlerine Bir Bakış, Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

[51] Askeri Müze ve Kültür Sitesi Komutanlığı, Tarihçe, http://www.askerimuze.tsk.tr/tarihce.html, 31 Mayıs 2018.

[52] Atasoy, S., (1992). "Türkiye'de Müzecilik", Tasarım Dergisi, 30: 114-115.

[53] Sadberk Hanım Müzesi, Tarihçe, http://www.sadberkhanimmuzesi.org.tr/tr/muze, 10 Haziran 2018.

[54] Rahmi M. Koç Müzesi, Endüstriyel Mirasın Aynası, http://www.rmk-museum.org.tr/default.aspx, 10 Haziran 2018.

[55] Atagök, T., Müze Mimarisi; Derleyen: Atagök, T., (1999). Yeniden Müzeciliği Düşünmek, Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi Matbaası, İstanbul.

[56] Özer, S. (2008). Rönesans'ın Kalbi Floransa'da Uffizi Galerisi Müzesi, http://lebriz.com/pages/lsd.aspx?lang=TR&sectionID=8&articleID=287, 3 Şubat 2018.

[57] Loreno Confortini Disegni, Firenze Uffizi, http://www.lorenoconfortini.it/pic/165/firenze_galleria_uffizi.html, 3 Şubat 2018.

[58] Blog, Plan de la Galerie Uffizi, https://4.bp.blogspot.com/-RmYaifa9FFc/VhZ4tihYyAI/AAAAAAAAErw/apCKzJoGBL4/s1600/uffizi.plan.jpg, 3 Şubat 2018.

[59] Artun, A., (2012). Sanat Müzeleri 2- Müze ve Eleştirel Düşünce, 2.Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul.

[60] Kandemir, Ö., (2013). Kültürel Miras Kapsamındaki Yapıların, Çağdaş Yaklaşımlarla Müze İşlevine Adaptasyonları: "Yeni" Mekansal Deneyimler, Sanatta Yeterlilik Tezi, Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.

[61] Paris City Vision, The departments and collections of the Louvre Museum, https://www.pariscityvision.com/en/paris/museums/louvre-museum/louvre-museum-departments-and-collections, 3 Şubat 2018.

[62] Wikipedia, Galerie d'Apollon du Louvre, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Galerie_d%27Apollon_du_Louvre_d%C3%A9serte_2.jpg, 3 Şubat 2018.

[63] Museum Futures, Museum Futures in History, http://www.museumfutures.org/museum-futures-in-history/, 3 Şubat 2018.

[64] Wikipedia, Glyptothek(München), http://www.wiki-zero.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly9kZS53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvR2x5cHRvdGhla18oTcO8bmNoZW4p, 4 Şubat 2018.

[65] Wikipedia, Altes Museum, http://www.wiki-zero.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly9lbi53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvQWx0ZXNfTXVzZXVt, 4 Şubat 2018.

[66] Archeyes, Altes Museum / Karl Friedrich Schinkel, http://archeyes.com/altes-museum-karl-friedrich-schinkel/, 4 Şubat 2018.

[67] Arkitektuel, Kristal Saray, http://www.arkitektuel.com/kristal-saray/, 4 Şubat 2018.

[68] Kılıç, F., (1993). Müzelerde Planlamanın Önemi, I. Müzecilik Sempozyumu, Dz. K. K. Basımevi, 14-15 Ekim 1993, İstanbul, 83-93.

[69] Paris in Sights, Centre Georges Pompidou, http://blog.parisinsights.com/tag/centre-georges-pompidou/, 4 Şubat 2018

[70] Archello, Centre Georges Pompidou, https://archello.com/project/centre-pompidou, 4 Şubat 2018.

[71] Archdaily, AD Classics:The Museum of Modern Art, https://www.archdaily.com/430903/ad-classics-the-museum-of-modern-art?ad_medium=gallery, 4 Şubat 2018.

[72] Arkitektuel, Solomon R. Guggenheim Müzesi, http://www.arkitektuel.com/solomon-r-guggenheim-muzesi/, 4 Şubat 2018.

[73] Archdaily, AD Classics: Solomon R. Guggenheim Museum / Frank Lloyd Wright, https://www.archdaily.com/60392/ad-classics-solomon-r-guggenheim-museum-frank-lloyd-wright?ad_medium=gallery, 4 Şubat 2018.

[74] Arkitera, 3 Zaman 3Müze, http://www.arkitera.com/haber/13011/3-zaman-3-muze, 4 Şubat 2018.

[75] Wikipedia, Neue Nationalgalerie, http://www.wiki-zero.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly9lbi53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvTmV1ZV9OYXRpb25hbGdhbGVyaWU, 4 Şubat 2018.

[76] Bauhaus, The Bauhaus-Archiv, https://www.bauhaus.de/en/bauhaus-archiv/2_profil/, 4 Şubat 2018.

[77] Museums Porta Berlin, Bauhaus Arşivi / Tasarım Müzesi, https://www.museumsportal-berlin.de/tr/muzeler/bauhaus-archiv-museum-fur-gestaltung/, 4 Şubat 2018.

[78] Bauhaus-Archiv, Building, https://www.bauhaus.de/en/bauhaus-archiv/2_profil/6_gebaeude/, 4 Şubat 2018.

[79] ArchiTravel, Neue Pinakothek, http://www.architravel.com/architravel/building/neue-pinakothek/, 5 Şubat 2018.

[80] Wikimedia, Neue Pinakothek, https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Neue_Pinakothek_1.jpg, 5 Şubat 2018.

[81] Muenhen, Neue Pinakothek, http://www.muenchen.de/sehenswuerdigkeiten/orte/119199.html, 5 Şubat 2018.

[82] Museum Für Moderne Kunst Frankfurt am Main, Foundation and Architecture, http://mmk-frankfurt.de/en/about/the-museum/, 6 Şubat 2018.

[83] Hans Hollein, Museum Moderner Kunst, http://www.hollein.com/eng/Architecture/Nations/Germany/Museum-Moderner-Kunst, 6 Şubat 2018.

[84] Wikimedia, Museum für Moderne Kunst, http://www.wiki-zero.org/index.php?q=aHR0cHM6Ly9kZS53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvTXVzZXVtX2bDvHJfTW9kZXJuZV9LdW5zdA, 6 Şubat 2018.

[85] Arkitektuel, Guggenheim Bilbao Müzesi, http://www.arkitektuel.com/guggenheim-bilbao-muzesi/, 10 Haziran 2018.

[86] Kilsanblog, Guggenheim Müzesi Bilbao, http://www.kilsanblog.com/mimarlik-farkli-ilginc-yapilar/guggenheim-muzesi-bilbao/#, 10 Haziran 2018.

[87] Arkitera, Yarışmayla Yapılan Yahudi Müzesi, http://www.arkitera.com/haber/16961/yarismayla-yapilan-yahudi-muzesi, 6 Şubat 2018.

[88] Archdaily, AD Classics: Jewish Museum, Berlin / Studio Libeskind, https://www.archdaily.com/91273/ad-classics-jewish-museum-berlin-daniel-libeskind?ad_medium=gallery, 6 Şubat 2018.

[89] Bruner/Cott Architects, Mass Moca (Phase I), http://www.brunercott.com/projects/mass-moca/, 6 Şubat 2018.

[90] Archdaily, MASS MoCA Building 6 / Bruner/Cott & Associates, https://www.archdaily.com/883699/mass-moca-building-6-bruner-cott-and-associates, 6 Şubat 2018.

[91] Dezeen, Bruner/Cott further expands MASS MoCA art museum in the Berkshires, https://www.dezeen.com/2017/03/29/bruner-cott-expands-massachusetts-museum-contemporary-art-mass-moca-building-six-north-adams-berkshires/, 6 Şubat 2018.

[92] Archdaily, MASS MoCA Building 6 / Bruner/Cott & Associates, https://www.archdaily.com/883699/mass-moca-building-6-bruner-cott-and-associates?ad_medium=gallery, 6 Şubat 2018.

[93] ArchiTravel, Museum Ludwig, http://www.architravel.com/architravel/building/museum-ludwig/, 8 Şubat 2018.

[94] Museum Ludwig, Architecture, http://www.museum-ludwig.de/en/museum/the-museum/architecture.html, 8 Şubat 2018.

[95] E-architect, Museum Ludwig, https://www.e-architect.co.uk/cologne/cologne-buildings, 8 Şubat 2018.

[96] Museum Ludwig, Architecture, http://www.museum-ludwig.de/en/museum/the-museum/architecture.html, 8 Şubat 2018.

[97] Basso Peressut, L., (1999). Musei, Architetture 1990-2000, Federico Motta Editore, Milano.

[98] Tzortzi, K., (2007). The Interaction Between Building Layout and Display Layout in Museums, Doktora Tezi, University College London Bartlett Faculty of the Built Environment, London.

[99] Art now and than, The Georges Pompidou Centre, http://art-now-and-then.blogspot.com/2014/02/the-georges-pompidou-centre-paris.html, 10 Haziran 2018.

[100] Foster Partners, Carré d' Art, https://www.fosterandpartners.com/projects/carre-d-art/, 10 Haziran 2018.

[101] Arkitera, Bağımsız Ama Bağlantılı Bir Müze Ek Yapısı, http://www.arkitera.com/haber/27517/isvicre-sanat-muzesine-bagimsiz-ama-baglantili-bir-ek-yapi, 10 Haziran 2018.

[102] Erbay, F., (1993). "Müzelerde Planlamanın Önemi", I. Müzecilik Sempozyumu, 14-15 Ekim 1993, Dz. K. K. Basımevi, İstanbul, 37-46.

[103] World cities culture forum, 2012 raporu özet çevirisi, www.worldcitiesculturefforum.com/assets/others/Dünya_Şehirleri_Kültürü_Raporu_-_Özet_Çeviri.pdf, 5 Mart 2018.

[104] World cities culture forum, total number of museums, http://www.worldcitiesculturefforum.com/data/total-number-of-museums, 5 Mart 2018.

[105] World cities culture forum, 2015 report, https://www.bbhub.io/dotorg/sites/2/2015/11/WCCF_Report.pdf, 5 Mart 2018.

[106] T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Müzecilik Faaliyetleri, http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,43252/muzecilik-faaliyetleri.html, 31 Mayıs 2018.

[107] Türkiye Turizm, Arkeoloji Müzesi TÜRSAB'ta, http://www.turkiyeturizm.com/arkeoloji-muzesi-tursabta-17578h.htm, 17 Nisan 2018.

[108] Kültür Bakanlığı ve Tarih Vakfı, (1993). Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, Cilt 1, İstanbul .

[109] Pasinli, A., (2003). İstanbul Arkeoloji Müzesi, 1. Baskı, Akbank Kültür ve Sanat Yayınları, İstanbul.

[110] Cezar, M., (1971). Sanatta Batı'ya Açılış ve Osman Hamdi, 1. Baskı, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul.

[111] 1891 yılı planı kaynak : Eldem E., (2014). Mendel-Sebah: Müze-i Hümayun'u Belgelemek, İstanbul Arkeoloji Müzeleri Yayınları, İstanbul.

[112] Salt Research, İstanbul Arkeoloji Müzeleri ve Çinili Köşk'ün planı, https://www.archives.saltresearch.org/R/E3NNX4Y3SBI66BXTEG2RD5RLKEBNR9M34L6GCD6GJFCMEJVCCM-02706?func=dbin-jump-full&object_id=3958978&silo_library=GEN01&pds_handle=GUEST, 12 Kasım 2017.

[113] Boris Micka Associates, Master Plan for Istanbul Archaeologıcal Museums and Topkapı Area, http://www.borismicka.com/master-plan-for-istanbul-archaeological-museums-and-topkapi-area-turkey/, 16 kasım 2017.

[114] T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, Müze ziyaretçi sayıları, http://www.istanbulkulturturizm.gov.tr/TR,168166/muze-ziyaretci-sayilari.html, 30 Nisan 2018.

[115] Panorama 1453 Tarih Müzesi, Haberler ve Duyrular, http://panoramikmuze.com/5334.aspx, 30 Nisan 2018.

[116] Hava Kuvvetleri Müzesi Komutanlığı, müze broşürü, http://www.hho.edu.tr/muze/tanitim/muzebrosur.pdf, 1 Mayıs 2018.

[117] Hava Kuvvetleri Müzesi Komutanlığı, Hava Kuvvetleri Müzesi, http://www.hho.edu.tr/muze/muze.htm, 1 Mayıs 2018.

[118] Tolun, V., (1992). Havacılık Müzesi ve Koleksiyonlarının Çağdaş Müzecilik Kapsamında Değerlendirilmesi ile Uçak Koleksiyonunun Kataloglanması, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

[119] Gülten, Z., (2002). Havacılık Müzesi Koleksiyonu Sergilenmesinin Çağdaş Müzecilik Anlayışı İçinde Yeniden Düzenlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, YTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

[120] Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, müze broşürü, http://atamanmuseum.com/wp-content/uploads/2016/08/Ural-Ataman-Klasik-Otomobil-Mu%CC%88zesi.pdf, 2 Mayıs 2018.

[121] Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi, Hakkımızda, http://atamanmuseum.com/hakkimizda/, 2 Mayıs 2018.

[122] Panorama 1453 Tarih Müzesi, Fiziki Mekan, http://panoramikmuze.com/panorama-1453/fiziki-mek%C3%A2n.aspx, 30 Nisan 2018.

[123] Panorama 1453 Tarih Müzesi, Yapım Aşaması, http://panoramikmuze.com/panorama-1453/yap%C4%B1m-a%C5%9Famas%C4%B1.aspx, 1 Mayıs 2018.

[124] İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Panorama 1453 Müzesi Giriş Yapılarının Düzenlenmesi İşi, https://ibbqr.ibb.gov.tr/panorama-1453-muzesi-giris-yapilarinin-duzenlenmesi-isi/#fotolar, 10 Mayıs 2018.

[125] Yapı Sektörünün Haber Portalı, İstanbul Kent Müzesi'nin yapımına başlandı, http://www.yapi.com.tr/haberler/istanbul-kent-muzesinin-yapimina-baslandi_155483.html, 27 Mayıs 2018.

[126] Archdaily, Istanbul Maritime Museum, https://www.archdaily.com/867961/istanbul-maritime-museum-teget, 4 Nisan 2018.

[127] Celep, F., (1993). "Deniz Müzesinin Tanıtılması", I. Müzecilik Sempozyumu, Dz. K. K. Basımevi, 14-15 Ekim 1993, İstanbul, 7-11.

[128] XXI, Tersaneye Öykünen Müze Binası, https://xxi.com.tr/i/tersaneye-oykunen-muze-binasi, 4 Nisan 2018.

[129] Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Tarihçe, http://denizmuzesi.dzkk.tsk.tr/tr/tarihce-1, 4 Nisan 2018.

[130] Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Deniz Müzesi Ana Teşhir Binası Ziyarete Açıldı, http://denizmuzesi.dzkk.tsk.tr/tr/content/702, 10 Mayıs 2018.

[131] Arkitera, İstanbul Deniz Müzesi, http://www.arkitera.com/proje/2784/http---arkivcomtr-proje-istanbul-deniz-muzesi-2784, 4 Nisan 2018.

[132] Tas-İstanbul, Beşiktaş Deniz Müzesi, http://www.tas-istanbul.com/portfolio-view/besiktas-deniz-muzesi/, 4 Nisan 2018.

[133] Arkitera, İstanbul Deniz Müzesi Ulusal Mimari Proje Yarışması, http://v3.arkitera.com/yp32-istanbul-deniz-muzesi-ulusal-mimari-proje-yarismasi.html?year=&aID=235, 4 Nisan 2018.

[134] Deniz Kuvvetleri Komutanlığı, Mekanlar, http://denizmuzesi.dzkk.tsk.tr/tr/mekanlar, 10 Mayıs 2018.

[135] T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, İstanbul'un Tarihi Alanları, http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44425/istanbulun-tarihi-alanlari.html, 25 Haziran 2018.

EK-A

İSTANBUL'DAKİ MÜZELER

			konumu	müze kuruluş yılı	bina yapım yılı	mimari yapı tanımı	müze tipi	müze tipolojisi						binanın kimin tarafından yaptırıldığı / müzenin kimin tarafından kurulduğu	mimarı	bağlı olduğu kurum-kişi / denetleyen müze	inşaat alanı	AÇIKLAMA
								saray müze	tapınak müze	saydam müze	anıt-yapıt müze	fabrika müze	diğer					
1	**Adalar Müzesi**		Büyükada / Adalar	2010	1997-1998	Eski bir helikopter hangarından müzeye çevrilmiştir.	çağdaş kent müzesi					x		- / Adalar Belediyesi ve Adalar Vakfı ve Kültür Başkenti Ajansı	-	Adalar Vakfı ve Adalar Belediyesi / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü	-	İstanbul'un ilk çağdaş kent müzesi olan Adalar Müzesi, Adaların oluşumundan bugüne gelen hikayesini yüzlerce obje, 20 bin belge, 6 bin fotoğraf, yüzlerce belgeleme çekimi, film ve sözlü tarih kayıtlarından oluşan kuruluş koleksiyonu ile ziyaretçilerine sunmaktadır. Müze özellikle Adaların kentsel tarihine odaklanan Osmanlıca belge arşivine sahiptir.
2	**Adam Mickiewicz Müzesi**		Beyoğlu	1955	-	Adam Mickiewicz'in yaşadığı ev müzeye dönüştürülmüştür.	ev müze						x	- / Polonya Kültür ve Sanat Bakanlığı ile T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı	-	Türk ve İslam Eserleri Müzesi Müdürlüğü / İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	-	Müzede Mickiewicz'in hayatı ve eserleri ile ilgili bilgi ve belgeler, şairin İstanbul'da geçirdiği yıllara ait fotoğraflar ve Polonya özgürlük mücadelesine ait belge ve fotoğraflar bulunmaktadır.
3	**Akaretler Mustafa Kemal Müzesi**		Beşiktaş	2010	1874-1875	Zübeyde Hanım Evi'nden müzeye çevrilmiştir.	ev müze						x	Sultan Abdülaziz / Vakıflar Genel Müdürlüğü	Sarkis Balyan	Vakıflar Genel Müdürlüğü / İstanbul Yıldız Sarayı Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	540 m²	Müze, Balkan Savaşları sırasında anne ve ablasını Selanik'ten İstanbul'a getiren Mustafa Kemal, Akaretler'de onlar için kiraladığı evde açılmıştır. Özgün koleksiyonu ya da malzemesi bulunmayan ev, çağdaş bir kurguyla, ağırlıklı olarak grafik ve dijital unsurlarla tasarlanmıştır. Müze ev, Mustafa Kemal'in yaşamından kesitleri ve İstanbul ile olan ilişkisini yansıtmaktadır.
4	**Anadolu Hisarı Müzesi**		Beykoz	1968	1395	hisar yapısından müzeye çevrilmiştir	hisar müze						x	Yıldırım Beyazıt / T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı	-	İstanbul Hisarlar Müze Müdürlüğü / İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	7.000 m²	Anadoluhisarı Osmanlı mimarisinde kale mimarisine göre yapılmıştır. İlk yapımında kare planlı bir kule ve bunu çevreleyen duvarlardan meydana gelmiştir. Anadoluhisarı Müzesi Özel Güvenlik Personeli ile Müze Müdürlüğü kontrolünde bulunan bayrak kulesi ve çevreleyen bahçesi, 1968 yılından beri hiç ziyarete açılmamış olup; anıt eserde, taşınır kültür varlığı bulunmamaktadır.
5	**İstanbul Arkeoloji Müzesi (Müze-i Hümayun) (İmparatorluk Müzesi)**		Fatih	1846	1887-1891	müze olarak inşa edilen yapı	arkeoloji müzesi		x					Osman Hamdi Bey / Fethi Ahmet Paşa	Alexandre Vallaury	İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi Prehistorya Ana Bilim Dalı / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü	21.500 m² (yaklaşık)	Arkeoloji Müzesi ise dünyada müze binası olarak inşa edilmiş ender yapılardan biri olma özelliği ile göze çarpar.
6	**Askeri Müze**		Harbiye / Şişli	1993	1862	Askeri okul binası müzeye çevrilmiştir.	askeri müze						x	II. Abdulhamid / Ahmet Fethi Paşa	- / restorasyon: Nezih Eldem	Genelkurmay Askeri Tarih ve Stratejik Etüt (ATASE) Başkanlığı (Genelkurmay Başkanlığı'na Bağlı Müze)	18.600 m²	Müzecilik faaliyetlerinin yanında dünyanın en eski bandosu olan Mehter de Askeri Müze bünyesinde bulunmaktadır. Yine Askeri Müze'de yerli ve yabancı, sivil, asker her türlü kültür ve sanat faaliyetlerine açık "Kültür Sitesi" kompleksi de yer almaktadır.
7	**Aşiyan Müzesi**		Bebek / Beşiktaş	1945	1906	Şair Tevfik Fikte'in evinden müzeye dönüştürülmüştür.	edebiyat müzesi						x	Tevfik Fikret / İstanbul Belediyesi	Tevfik Fikret	İstanbul Büyükşehir Belediyesi / İstanbul Hisarlar Müzesi Müdürlüğü (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Özel Müze)	-	Aşiyan Müzesi, şair Tevfik Fikret'in 1906-1915 arasında yaşadığı,1945 yılından bu yana müze olarak hizmet veren evidir. Tevfik Fikret ve ailesine ait eşyalar ile Tanzimat Edebiyatı ve özellikle Edebiyat-ı Cedide döneminin önemli sanatçılarının eşyaları sergilenmektedir.
8	**Atatürk Müzesi (İnkılap Müzesi)**		Şişli	1942	1908	Atatürk'ün oturduğu ev müzeye dönüştürülmüştür.	ev müze						x	-/ İstanbul Büyükşehir Belediyesi	-	İstanbul Büyükşehir Belediyesi / İstanbul Galata Mev. Müz. Müd. (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı Özel Müze)	-	Atatürk Müzesi (İnkılap Müzesi), İstanbul, Şişli'de Halaskargazi Caddesi'nde İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nce müzeye dönüştürülmüş Atatürk'ün Şişli'de oturduğu evdir.
9	**Aya İrini Anıt Müzesi**		Sultanahmet / Fatih	1846	548	Aya İrini Kilisesi'nden müzeye çevrilmiştir.	sanat müzesi						x	Roma İmparatoru Justinianus / Fethi Ahmed Paşa	-	Ayasofya Müzesi Müdürlüğü / İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	3.200 m²	Malzeme ve mimarisi ile tipik bir Bizans yapısıdır. İstanbul'un fethinden sonra kilise camiye çevrilmediği için yapıda önemli bir değişiklik yapılmamıştır. Osmanlı Devleti'nin ilk müzecilik eserlerini sergileyen yapı olmuştur. Aya İrini,1983'den beri birçok sanat etkinliğine ev sahipliği yapmaktadır.
10	**Ayasofya Müzesi**		Fatih	1935	532-537	kilise ve cami kullanımından sonra müzeye çevrilmiştir.	ibadethane müze						x	İmparator Justinianos / Atatürk ve Bakanlar Kurulu	Miletos'lu (Milet) İsidoros, Tralles'li (Aydın) Anthemios	İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne bağlı müze	10.700 m² (yaklaşık)	En çok ziyaret edilen müzeler arasında yer alan Ayasofya; sanat ve mimarlık tarihi bakımından dünyanın en önde gelen anıtlardan biri olup, dünyanın 8. harikası olarak gösterilmektedir.
11	**Aynalıkavak Kasrı**		Hasköy / Beyoğlu	2010	18.yy	Aynalıkavak Kasrı'ndan müzeye çevrilmiştir.	saray müze		x					- / TBMM Milli Saraylar	-	TBMM Genel Sekreterliği'ne (Milli Saraylar) Bağlı Müze	3.225 m²	Aynalıkavak Kasrı, Osmanlılar'ın bir zamanlar Boğaziçi kadar benimsedikleri ve iki kıyısını yalı ve saraylarla doldurdukları Haliç'in o parlak dönemlerini anımsatabilecek tek yapıdır. Aynalıkavak Kasrı'nın alt katı, Sultan III. Selim'in sanatkâr ve müsikişinâs kişiliğine uygun olarak tarihî Türk çalgılarının sergilendiği bir müze haline getirilmiştir.
12	**Ayşe ve Ercüment Kalmık Müzesi**		Gümüşsuyu / Beyoğlu	1997	19.yy	Ercüment Kalmık'ın eviden müzeye çevrilmiştir.	ev müze						x	- / Ayşe ve Ercüment Kalmık Vakfı	-	Ayşe ve Ercüment Kalmık Vakfı / İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	400 m²	Müzenin arka bahçesinde sanat atölyesi yer almakla birlikte sergilenen eserler arasında; Ercüment Kalmık'ın eserleri ve üst katında geçici sergiler bulunmaktadır.

			konumu	müze kuruluş yılı	bina yapım yılı	mimari yapı tanımı	müze tipi	müze tipolojisi						binanın kimin tarafından yaptırıldığı / müzenin kimin tarafından kurulduğu	mimarı	bağlı olduğu kurum-kişi / denetleyen müze	inşaat alanı	AÇIKLAMA
								saray müze	tapınak müze	saydam müze	anıt-yapıt müze	fabrika müze	diğer					
13	**Barış Manço Evi**		Moda / Kadıköy	2010	1895-1900	Barış Manço'nun yaşadığı köşk müzeye çevrilmiştir.	ev müze						X	Mr Dawson / Kadıköy Belediyesi	-	Kadıköy Belediyesi	-	Barış Manço'nun Moda kamil Sokak'taki köşkünden müzeye çevrilmiştir.Manço'nun bestelerini yaptığı piyanosu, gezilerinden topladığı cam objeler, sahne kostümleri, takıları ve tablolar yer almaktadır.
14	**II. Bayezid Türk Hamam Kültürü Müzesi**		Beyazıt/Fatih	2015	16.yüzyıl	II. Bayezid Hamamı'ndan müzeye çevrilmiştir.	hamam müze						X	- / İstanbul Üniversitesi	-	İstanbul Üniversitesi / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü (Özel Müze)	-	İstanbul'daki 16. yüzyıl Osmanlı hamamları içinde gösterişli mimarisi, boyutu ve çifte hamam oluşu ile dikkati çeken II. Bayezid Hamamı, 1985 yılında UNESCO tarafından Dünya Kültürel Miras Listesi'ne alınan "İstanbul Tarihi Alanları" içinde yer almaktadır. İstanbul Üniversitesi mülkiyetinde olan II. Bayezid Hamamı'nda, restorasyon sonrasında özgün kullanımına uygun olarak Türk Hamam Kültürü Müzesi oluşturulmuştur.
15	**İstanbul Üniversitesi Beyazıt Kulesi Anıt Müzesi**		Beyazıt/Fatih	2010	1828	Beyazıt Yangın Kulesi'nden müzeye çevrilmiştir.	anıt müze						X	Vezir Ağa Hüseyin Paşa / İstanbul Üniversitesi	Senekerim Balyan	İstanbul Üniversitesi / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Beyazıt Kulesi Anıt Müzesi, günlük hava tahminleri (sarı ışık, sis; kırmızı ışık, kar; yeşil ışık, yağmur ve mavi ışık, açık hava) ve turistik ziyaretler için kullanılmaktadır. Randevu ile gezilebilmektedir.
16	**Beykoz Mecidiye Kasrı**		Beykoz	2017	1845-1854	Beykoz Mecidiye Kasrı'ndan müzeye çevrilmiştir.	saray müze	X						Mehmet Ali Paşa ve Said Paşa / TBMM Milli Saraylar	Nigogos Balyan ve Sarkis Balyan	TBMM Genel Sekreterliği'ne (Milli Saraylar) Bağlı Müze	-	Sultan Abdülmecid tarafından zaman zaman biniş kasrı olarak günlük konaklamalarda, sonraki dönemlerde ise yabancı devlet adamları ve elçi kabulünde kullanılmıştır. Daha sonra yetimler yurdu, prevantoryum ve çocuk göğüs hastalıkları hastanesi olarak kullanılan kasır 1997 senesinde Milli Saraylar'a bağlanmış ve muhafaza altına alınmıştır.
17	**Beylerbeyi Sarayı**		Beylerbeyi / Üsküdar	1984	1863-1865	Saray yapısından müzeye dönüştürülmüştür.	saray müze	X						Sultan Abdulaziz / TBMM Milli Saraylar	Sarkis Balyan	TBMM Genel Sekreterliği'ne (Milli Saraylar) Bağlı Müze	-	Beylerbeyi Sarayı, Osmanlı padişahlarının sayfiye mekânı ve yabancı devlet başkan ya da hükümdarlarının ağırlanacağı bir devlet konukevi olarak düşünülmüş ve devrin padişahı Sultan Abdülaziz'in isteği üzerine inşa edilmiştir. Milli Saraylar idaresine geçmesinin ardından müzeye dönüştürülmüştür.
18	**BJK Müzesi**		Beşiktaş	2001	2016	BJK Vodafone Park'ta müze mekanı oluşturulmuştur.	spor tarihi müzesi						X	Beşiktaş JK	Bünyamin Derman	BJK Vakfı / İstanbul Yıldız Sarayı Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	1.650 m²	Yalnızca bir futbol kulübü müzesi değil, bir spor tarihi müzesi olma hedefi ile yola çıkan Beşiktaş JK Müzesi, interaktif alanları, engelli ve çocuk dostu yapısı ile ziyaretçilerine eşsiz bir deneyim yaşatmaktadır.
19	**Borusan Contemporary (Perili köşk)**		Rumeli Hisarı/ Sarıyer	2007	1910-1914	Yusuf Ziya Paşa Köşkü'nden müzeye dönüştürülmüştür.	çağdaş sanat müzesi (ofis-müze)						X	Yusuf Ziya Paşa / Basri Erdoğan	Restorasyon ve uygulama: Hakan Kıran	Borusan Holding	-	Borusan Contemporary Perili Köşk İstanbul, Borusan Çağdaş Sanat Koleksiyonu`nu daha geniş kitlelerle buluşturmak ve Türkiye`de çağdaş sanata olan ilgiyi artırmak amacıyla kuruldu. `Ofis müze` yapısıyla Borusan Contemporary, gerek fiziksel ortamı gerek sunduğu ziyaret deneyimiyle ülkemizde kendi alanında öncü olmayı hedefliyor
20	**Büyük Saray Mozaikleri Müzesi**		Sultanahmet / Fatih	1953	1987	Sultanahmet cami çarşısının yapıldığı, Büyük Saray (Bukaleon Sarayı) kalıntıları üzerine inşa edilmiş müze yapısıdır.	arkeoloji müzesi						X	İstanbul Arkeoloji Müzeleri	-	Ayasofya Müzesi Müdürlüğü / İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	4.000 m² (yaklaşık)	Mozaik Müzesi, Bizans'tan kalan Büyük Saray'ın kalıntıları ile Sultan Ahmed Külliyesi arsasının bir kısmı üzerine kuruldu. Büyük Saray'dan günümüze ulaşan mozaiklerin yanı sıra, İstanbul ve çevresinde bulunan bir kısım mozaikler bu müzede sergilenmektedir.
21	**İ. Ü. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Tıp Tarihi Müzesi**		Cerrahpaşa / Fatih	1985	1893	İstanbul Üniversitesi en eski binası müzeye çevrilmiştir.	tıp tarihi müzesi						X	- / Prof. Dr. Nil Sarı	-	İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi / İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Müze, Türk tıbbının gelişimini alet, fotoğraf, resim ve belge vb. somut örneklerle genç kuşaklara aktarmak, tıp camiasının tarihiyle bağlarını pekiştirmek, Türk tıbbına hizmet verenleri anmak ve aynı zamanda tarihi malzemeyi resmi bir çatı altında korumak başlıca amacıyla kurulmuştur. Müzede sergilenen tarihi malzeme kendi alanında Türkiye'deki en zengin koleksiyondur.
22	**Cumhuriyet Eğitim Müzesi**		Sultanahmet / Fatih	1998	1454	Sultanahmet Endüstri Meslek Lisesi bahçesinde bulunan Tarihi Kılıçhane binasından müzeye çevrilmiştir.	eğitim tarihi müzesi						X	Fatih Sultan Mehmet / T.C. Milli Eğitim Bakanlığı	-	T.C. Milli Eğitim Bakanlığı	-	Müzede Atatürk`ün Türk harflerini ilk kez yazdığı karatahtanın bir benzeri, Cumhuriyet öncesiyle ilgili resimler, okul künye defterleri, çeşitli dönemlere ait diplomalar, karne ve sicil defterleri, öğretmen okulu diplomaları, okullarla ilgili belgeler, gazete kupürleri, madalyalar ve eğitim araçları sergilenmektedir.
23	**Marmara Üniversitesi Cumhuriyet Müzesi ve Sanat Galerisi**		Sultanahmet / Fatih	2008	1609-1617	Sultanahmet Külliyesi içindeki yapıların çevrilmesiyle rektörlük binasının giriş katı müzeye çevrilmiştir.	sanat müzesi						X	Sultan I. Ahmet / Marmara Üniversitesi	Sedafkar Ağa	Marmara Üniversitesi / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü	-	Marmara Üniversitesi Cumhuriyet Müzesi Özgün Baskı Koleksiyonu, kısa süreli sergilerin yapıldığı Sanat Galerisi ve İhap Hulusi Görey Galeri'sinden oluşmaktadır.
24	**Darüşşafaka Cemiyeti Müzesi**		Maslak / Sarıyer	2013	1994	İstanbul Maslak'taki Darüşşafaka kampüsü içinde bulunmaktadır.	tarih müzesi						X	Darüşşafaka Eğitim Kurumları / Nami Gönenç	-	Darüşşafaka Cemiyeti / İstanbul Hisarlar Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Darüşşafaka Cemiyeti Müzesi, İstanbul Maslak'taki Darüşşafaka kampüsü içinde bulunmakta ve Darüşşafaka'nın 152 yıllık tarihini; 11.000 kitap, 3000 obje ve doküman ile belgelemektedir.

			konumu	müze kuruluş yılı	bina yapım yılı	mimari yapı tanımı	müze tipi	müze tipolojisi							binanın kimin tarafından yaptırıldığı / müzenin kimin tarafından kurulduğu	mimarı	bağlı olduğu kurum-kişi / denetleyen müze	inşaat alanı	AÇIKLAMA
								saray müze	tapınak müze	saydam müze	anıt-yapıt müze	fabrika müze	diğer						
25	**İstanbul Deniz Müzesi**		Beşiktaş	1897	2008-2013	mevcut müzeye eklenen yeni müze yapısı	deniz müzesi			X					Deniz Müzesi Komutanlığı	Ulusal Mimari Yarışma Teğet Mimarlık	Genelkurmay Başkanlığı'na Bağlı Müze	17.600 m²	İstanbul Deniz Müzesi Türkiye'de kurulan ilk askeri müzedir.
28	**Denizcilik İşletmeleri A.Ş. Tarih Ve Sanat Merkezi Müzesi**		Karaköy/ Beyoğlu	1995	1912-1914	Müze, Tarih ve Sanat Merkezi Genel Müdürlüğü ile aynı binada açılmıştır.	deniz müzesi						X		Denizcilik İşletmeleri A.Ş.	-	Denizcilik İşletmeleri A.Ş.	-	Türk Deniz Taşımacılığının geçmişten günümüze taşıdığı misyonu, geniş kitlelere duyurmak, tanıtmak, sevdirmek amacıyla açılmıştır.
27	**Beykoz Denizcilik ve Su Ürünleri Müzesi**		Beykoz	1983	1973	Barbaros Hayrettin Paşa Denizcilik Anadolu Meslek Lisesi bünyesinde kurulmuştur.	deniz müzesi						X		-/ Yasin Gökçek	-	Milli Eğitim Bakanlığı	-	Balık türleri, deniz canlıları, kabuklardan oluşan birbirinden ilginç 3 bin 800 parça ürünün sergilendiği, Türkiye'nin ilk denizcilik müzesi olarak Beykoz'da kurulan "Denizcilik ve Su Ürünleri Müzesi" deniz canlılarının dünyasını keşfe çağırmaktadır.
28	**Doğançay Müzesi**		Beyoğlu	2004	1854	Konut yapısından müzeye çevrilmiştir.	sanat müzesi						X		- / Burhan Doğançay	-	Burhan-Angela Doğançay Sanat Kültür Ve Eğitim Vakfı	-	Türkiye'nin ilk çağdaş sanat müzesidir. Doğançay Müzesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve sponsor firmalarla işbirliği ile temel eğitim okullarında jürili sanat yarışmaları düzenlemektedir. Müze, eğitime sanat üzerinden destek vermeyi amaçlayan bu yarışmaları gelecekte de sürdürmeyi düşünmektedir.
29	**Doğa ve Bilim Müzesi**		Pendik	2011	-	mevcut binanın bodrum katında müze açılmıştır.	doğa ve bilim müzesi						X		- / Ahmet Hamza	-	Ahmet Hamza / İstanbul Yıldız Sarayı Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	300 m²	Veteriner Hekim Ahmet Hamza'nın özel koleksiyonundan oluşan Doğa Bilim Müzesi'nde içleri doldurulmuş ve mumyalanmış çeşitli türlerdeki 650 adet hayvan ziyaretçilerin ilgisine sunulmaktadır.
30	**Dolmabahçe Sarayı**		Beşiktaş	1984	1843-1856	Osmanlı saray yapısından müzeye dönüştürülmüştür.	saray müze	X							Sultan Abdülmecid / TBMM Milli Saraylar	Garabet Balyan Nigoğos Balyan	TBMM Genel Sekreterliği'ne (Milli Saraylar) Bağlı Müze	45.000 m²	Dolmabahçe Sarayı, hizmete açıldığı yılda 1924'e kadar aralıklarla 6 padişaha ve son Osmanlı Halifesi Abdülmecid Efendi'ye ev sahipliği yapmıştır. 1927- 1949 yılları arasında Saray, Cumhurbaşkanlığı makamı olarak kullanılmış ve Mustafa Kemal Atatürk burada vefat etmiştir. 1926-1984 yılları arasında protokol ve ziyarete kısmen açık olan Saray, 1984 yılından itibaren "müze- saray" olarak geziye açılmıştır.
31	**Elgiz Müzesi**		Maslak / Sarıyer	2001	2001	İnşaat döneminden itibaren bir müze olarak tasarlanan mekandır. (Plaza yerleşkesi içinde bulunmaktadır.)	çağdaş sanat müzesi			X					Can Elgiz	Giz İnşaat	Can Elgiz	2.000 m²	Türkiye'nin ilk çağdaş sanat müzesi olarak koleksiyoner Sevda ve Can Elgiz tarafından kurulmuştur.
32	**Faruk Nafiz Çamlıbel Müzesi**		Ortaköy / Beşiktaş	2005	1867-1875	Kabataş Erkek Lisesi'nde müze alanı oluşturulmuştur.	edebiyat müzesi						X		- / Faruk Nafiz Çamlıbel'in kızı Yelis Belgin ve damadı Fahrettin Belgin	-	Kabataş Erkek Lisesi	-	Şair Faruk Nafiz Çamlıbel'in öğretmenlik yaptığı Kabataş Erkek Lisesi'nde adına müze açılmıştır.
33	**Fenerbahçe Spor Kulübü Müzesi**		Kadıköy	2005	1908 Yenileme 1929-1932 1965-1982 1999-2006	Fenerbahçe stadının içinde müze mekanı oluşturulmuştur.	spor tarihi müzesi						X		Fenerbahçe Spor Kulübü	-	Fenerbahçe Spor Kulübü	-	Müze'de Fenerbahçe Spor Kulübünün, tüm branşlarındaki başarılarını simgeleyen kupalar, şiltler ve özel madalyalar sergilenmektedir.
34	**Fethiye (Cami) Müzesi**		Fatih	2006	1292-1294	Kilise ve cami olarak kullanımından sonra müzeye çevrilmiştir.	ibadethane müze						X		Mikhael Glabas Tarkhaniotes / İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	-	Ayasofya Müzesi Müdürlüğü / İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	-	Günümüzde, kuzey kilise hala camii olarak kullanılmaktadır. Şapel ise onarıldıktan sonra Ayasofya Müzesi'ne bağlı bir birim haline getirilmiş ve müze olarak ziyarete açılmıştır.
35	**Florence Nightingale Müzesi**		Üsküdar	1954	1827-1829	Selimiye Kışlası'nın kuzeybatı köşesindeki kulenin bir bölümü müze olarak düzenlenmiştir.	tarih müzesi						X		Sultan II.Mahmud / I.Ordu Komutanlığı ve Türk Hemşireler Derneği	Krikor Balyan	I.Ordu Komutanlığı	-	Müzede sergilenen eserler arasında Florence Nightingale'nin kişisel eşyaları, madalyalar ve Sultan Abdülmecid'in armağan ettiği bilezik bulunmaktadır. Müzeyi ziyaret etmeden iki gün önce randevu alınması gerekmektedir.
36	**İstanbul Fotoğraf Müzesi**		Kadırga / Fatih	2011	-	Kadırga Kültür Merkezi binasında tahsis edilen alanda müze oluşturulmuştur.	fotoğraf müzesi						X		Fatih Belediyesi / Fatih Belediyesi ve Fotoğraf Dostları Derneği	-	Fotoğraf Dostları Derneği	1000 m²	Türkiye'nin ilk fotoğraf müzesi Fatih Belediyesi ile Fotoğraf Dostları Derneği'nin işbirliğiyle kurulmuştur. Fotoğraf Müzesi; koleksiyonları, sergileri, yayınları, fotoğraf arşivi, kütüphanesi, etkinlikleri ve Türk fotoğraf sanatının gelişmesine yönelik proje ve eğitimleriyle İstanbul'a yepyeni bir kültür hizmeti sunmaktadır.

			konumu	müze kuruluş yılı	bina yapım yılı	mimari yapı tanımı	müze tipi	müze tipolojisi						binanın kimin tarafından yaptırıldığı / müzenin kimin tarafından kurulduğu	mimarı	bağlı olduğu kurum-kişi / denetleyen müze	inşaat alanı	AÇIKLAMA
								saray müze	tapınak müze	saydam müze	anıt-yapıt müze	fabrika müze	diğer					
37	**Florya Atatürk Deniz Köşkü**		Florya / Bakırköy	1993	1935-1936	Atatürk'ün için yazlık konut olarak inşa edilen yapı sonradan müzeye dönüştürülmüştür.	ev müze						X	İstanbul Belediyesi / TBMM Milli Saraylar	Seyfi Arkan	TBMM Genel Sekreterliği'ne (Milli Saraylar) Bağlı Müze	-	Atatürk'ün yaşamının son dönemlerinde, hastalığına iyi geleceği düşünülerek doktorunun önerisiyle İstanbul Belediyesi tarafından yaptırılmıştır. Atatürk'ün ölümünden sonra Milli Saraylar'a devredilen yapı, Atatürk Müzesi haline getirilmiş ve içinde "Atatürk İstanbul'da" konulu sürekli bir fotoğraf sergisi oluşturulmuştur.
38	**Galata Mevlevihanesi Müzesi (Kulekapı Mevlevihanesi)**		Tünel / Beyoğlu	1975	1765	Mevlevihane yapısı müzeye dönüştürülmüştür.	ibadethane müze						X	İskender Paşa / İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığı	-	İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne bağlı müze	-	Mevlevihane Müze yapısı devrinin kültürünü ve sanatını yansıtmaktadır.
39	**Galatasaray Müzesi**		Beyoğlu	1915	1875	Tarihi Beyoğlu Postanesi'nden müzeye dönüştürülmüştür.	spor tarihi müzesi						X	Theodor Sıvacıyan	-	Galatasaray Spor Kulübü	1.900 m²	Şu an kullanılan müze binası, ilk olarak konut olarak inşa edilmiştir. 1907 yılından sonra postane binası olarak kullanılmaya başlanmıştır. 1998'de müze olarak kullanılmaya karar verilmiştir. Bitmeyen restorasyonlar nedeniyle ancak 2005 yılında Galatasaray Müzesi olarak kullanılmaya başlanmıştır.
40	**Hababam Sınıfı Müzesi**		Üsküdar	2014	1853	Adile Sultan Kasrı'ndan müzeye çevrilmiştir.	saray müze	X						Sultan Abdülaziz / İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü ve film oyuncuları	-	İstanbul Milli Eğitim Müdürlüğü	-	Hababam Sınıfı'nın ilk film serileri burada çekilmiştir ve odalardan biri Hababam Sınıfı Müzesi olarak düzenlenmiştir.
41	**Vakıflar Halı Müzesi**		Fatih	1979	1742-1743	Ayasofya İmareti, Halı Müzesi'ne dönüştürülmüştür.	halı müzesi						X	Sultan I. Mahmut / Vakıflar Genel Müdürlüğü	-	Vakıflar Genel Müdürlüğü / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığ'na bağlı Özel Müze)	-	Türkiye'de sadece halının sergilendiği tek müzedir. Müze koleksiyonunun, yüzyıllardan beri eski bir İslam geleneği ile camilere bağışlanan tarihi ve sanat değeri yüksek halıların toplanmasıyla oluşturulmuştur.
42	**İstanbul Havacılık Müzesi**		Yeşilköy / Bakırköy	1971	1978-1983	müze olarak inşa edilen yapı	havacılık müzesi						X	Hava Kuvvetleri Komutanlığı	-	Fly Hava Kargo Servis Havacılık ve Turizm Hiz.Ltd. Şirketi / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığ'na bağlı Özel Müze)	14.365 m²	Yeşilköy'de askeri havaalanın bitişiğinde yer alan ve Türk hava kuvvetlerine ait uçakların sergilendiği müzedir.
43	**Hüseyin Rahmi Gürpınar Müzesi**		Heybeliada / Adalar	2001	-	Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın yaşadığı ev müzeye çevrilmiştir.	ev müze						X	- / Adalar Belediyesi	-	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Müzeler ve Kütüphaneler Müdürlüğü	-	Müzede, dönemin mobilyaları, fotoğrafları, diğer eşyalar ve yazarın ilginç hatıra ve eşyaları sergilenmektedir.
44	**Hilmi Nakipoğlu Fotoğraf Makineleri Müzesi**		Bakırköy	1997	1997	Nefus Nakipoğlu Zihinsel Engelliler Okulu bünyesinde müze açılmıştır.	fotoğraf makineleri müzesi						X	- / Hilmi Nakipoğlu	-	Hilmi Nakipoğlu	-	Türkiye'nin ilk fotoğraf makineleri müzesidir. Müzede Hilmi Nakipoğlu'nun topladığı fotoğraflar ve fotoğrafçılıkla ilgili malzemeler sergilenmektedir.
45	**Hisart Canlı Tarih ve Diaroma Müzesi**		Çağlayan / Kağıthane	2014	-	Alüminyun doğrama firmasının yönetim binasından müzeye çevrilmiştir.	diaroma müzesi						X	-/ Nejat Çuhadaroğlu	-	Halil Nejat Çuhadaroğlu Kül. ve Tur. Sanat İşletmeciliği A. Ş. / İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Müzede; Osmanlı dönemine ait (1453-1923) askeri ve etnografik tarihi eserler sergilenmektedir. Ayrıca, ülke tarihimizin eşsiz mirasını ve bu mirasın kayıp halkalarını gün yüzüne çıkarmak amacıyla oluşturulan müze tarihin ilgili dönemlerini betimleyen dioramalarla ve mankenlerle zenginleştirilmiştir.
46	**Ihlamur Kasrı**		Beşiktaş	1966	1849-1855	Merasim Köşkü'nden müzeye çevrilmiştir.	saray müze	X						Sultan Abdulmecit	Nigoğos Balyan	TBMM Genel Sekreterliği'ne (Milli Saraylar) Bağlı Müze	-	Sultan Abdülmecid'in tahta geçmesiyle birlikte, Ihlamur Mesiresi'nin bulunduğu bu alanda Ihlamur Kasırları'nın yapımına başlanmıştır.Törenler için düşünülmüş olan ve bugün asıl Ihlamur Kasrı olarak bilinen yapı Merasim Köşkü'dür. Ana yapı olan Merasim Köşkü; ön cephesinde, dönemin beğenisini yansıtan Barok çizgiler taşıyan merdiveni, ilginç ve hareketli kabartmalarıyla çarpıcı bir mimarlığa sahiptir.
47	**Intercity Otomobil Müzesi**		Tuzla	2017	-	Loca olarak kullanılan mekan müzeye çevrilmiştir.	otomobil müzesi						X	- / Eylül Tarım Oto Kiralama ve Paz. Ltd. Şti.	-	Eylül Tarım Oto Kiralama ve Paz. Ltd. Şti. / İstanbul Hisarlar Müzesi Müdürlüğü	-	Müzede otomobil tarihinin en ilginç örnekleri ve tarım tarihinde en çok emeği geçmiş klasik traktörler sergilenmektedir.
48	**İstanbul İslam Bilim ve Teknoloji Tarihi Müzesi**		Gülhane / Fatih	2008	15.yy (Topkapı Sarayı ile eş zamanlı yapılmış olabilir.)	has ahırlar binası'ndan müzeye dönüştürülmüştür.	islam bilim ve teknoloji tarihi müzesi						X	Kültür ve Turizm Bakanlığı	-	İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne bağlı müze	3.500 m²	Alanında Türkiye'de ilk, Frankfurt'tan sonra dünyada ikinci örnek teşkil eden müze olması açısından önem arz etmektedir.

			konumu	müze kuruluş yılı	bina yapım yılı	mimari yapı tanımı	müze tipi	müze tipolojisi						binanın kimin tarafından yaptırıldığı / müzenin kimin tarafından kurulduğu	mimarı	bağlı olduğu kurum-kişi / denetleyen müze	inşaat alanı	AÇIKLAMA
								saray müze	tapınak müze	saydam müze	anıt-yapıt müze	fabrika müze	diğer					
49	İsmet İnönü Evi Müzesi		Heybeliada / Adalar	2008	-	İsmet İnönü'nün yaşadığı evden müzeye çevrilmiştir.	ev müze						X	- / İsmet İnönü Vakfı	-	İsmet İnönü Vakfı	-	Müzede, çeşitli eşyalar, resimler ve İsmet Paşa'nın kamu ve aile yaşantısıyla ilgili anı eşyalar sergilenmektedir.
50	Kont Szechenyi İtfaiye Müzesi		Beşiktaş	1928	-	Kılıç Ali Paşa Su Sarnıcı'ndan müzeye çevrilmiştir.	itfaiye müzesi						X	- / İtfaiye Müdürlüğü	-	İstanbul Büyükşehir Belediyesi / İstanbul Ayasofya Müzesi Müdürlüğü (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığ'na bağlı Özel Müze)	-	Müze, Fatih'te hizmet verdiği itfaiye binasının restorasyon aşaması süresinde kapatılmış, İtfaiye Müzesi olarak Mayıs 2013 tarihinde ziyaretçilere açılarak Beşiktaş ilçesi Kılıç Ali Paşaç Su Sarnıcındaki yeni yerine taşınarak hizmet vermeye başlamıştır.
51	İzci Müzesi (Sultan Abdülaziz Av Köşkü)		Altunizade / Üsküdar	1999	1856	Sultan Abdülaziz Av Köşkü'nden müzeye çevrilmiştir.	izci müzesi						X	İstanbul Milli Eğitim Müdürülüğü	Nigoğos Balyan	Üsküdar İzci Kurulu	-	Türkiye'nin ilk İzci Müzesi'nde izciliğin Türkiye'ye girdiği 1912 yılından bu yana kullanılan malzemeler bir araya toplanmıştır.
52	İstanbul Üniversitesi Jeoloji Müzesi		Avcılar	1915	-	İstanbul Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü binasında müze kurulmuştur.	jeoloji müzesi						X	- / İstanbul Üniversitesi	-	İstanbul Üniversitesi / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Türkiye'nin ilk jeoloji eğitimini başlatan İstanbul Üniversitesi, bilimsel çalışmalarla jeolojinin temelini atmış, yetiştirdiği öğrenci ve akademisyenlerle diğer üniversitelere ve kuruluşlara değerli meslektaşlar kazandırmıştır. Jeoloji Müzesi 2005 yılında İ.Ü. Bilimsel Araştırma Projeleri desteği ile dördüncü kez yeniden yapılandırılmıştır.
53	Karikatür ve Mizah Müzesi		Tepebaşı / Beyoğlu	1975	-	YapıKredi Kültür Sanat Merkezi'nde müze kurulmuştur.	karikatür müzesi						X	- / İstanbul Büyükşehir Belediyesi	-	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığ'na bağlı Özel Müze)	-	Karikatür ve Mizah Müzesi, sosyal tarihimizin en açık belgeleri niteliğinde olan bir kültür birikimini yok olmaktan kurtarmakta ve çeşitli etkinliklerle günümüze yansıtmaktadır. Ayrıca , diğer ülkelerdeki benzer kuruluşlarla iletişim kuran müzede, dünya karikatürü sanatının ünlü isimleri kişisel ya da karma sergilerle İstanbullulara tanıtılmaktadır.
54	Kariye Müzesi		Edirnekapı / Fatih	1945	1081-1118	Kariye Kilisesi/Camisi'nden müzeye çevrilmiştir.	ibadethane müze						X	Maria Daukaina / Kültür ve Turizm Bakanlığı	-	İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne bağlı müze	-	Doğu Roma sanatında gerek mimarisi, gerek mozaik ve freskolarıyla oldukça ilgi çeken bir yapıdır.
55	Kâzım Karabekir Paşa Müzesi		Erenköy / Kadıköy	2005	-	Kâzım Karabekir Paşa'nın bi zamanlar yaşadığı köşkten müzeye çevrilmiştir.	ev müze						X	Maarif Nazırı Antepli Münif Tahir Paşa / Kâzım Karabekir Vakfı	İtalyan mimar ve heykeltıraş Rozette	Kâzım Karabekir Vakfı / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü	-	Tarihe ışık tutmak amacıyla, Kâzım Karabekir ve ailesine ait kişisel eşyaların ve dokümanların sergilendiği bir yaşayan ev müze olarak açılmıştır.
56	Kemal Tahir Müze Evi		Suadiye / Kadıköy	2010	-	Yazar Kemal Tahir'in evinden müzeye çevrilmiştir.	ev müze						X	.. / Kemal Tahir Vakfı	-	Kemal Tahir Vakfı	-	Bu müze-evde ünlü yazara ait yaklaşık dokuz bin kitap, el yazmaları, kullandığı daktilosu, çalışma masası, çeşitli zamanlarda çekilmiş fotoğrafları, ödülleri yer alıyor. Yazarın hayatının son yıllarını geçirdiği bu evde, Kemal Tahir'in yatağını, o meşhur kalın çerçeveli gözlüğünü, piposunu, saatini ve diğer kişisel eşyalarını görmek de mümkün.
57	Vakıflar Kilim ve Düz Dokuma Yaygılar Müzesi		Sultanahmet / Fatih	1982	1609- 1617	Sultanahmet Cami'nin kıble duvarı altındaki depo mekanı müzeye çevrilmiştir.	kilim müzesi						X	Sultan I. Ahmet / Vakıflar Genel Müdürlüğü	Sedefkâr Mehmet Ağa	Vakıflar Genel Müdürlüğü / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığ'na bağlı Özel Müze)	-	Müze envanterinde, Anadolu'nun çeşitli bölgelerine özgü kilim ve düz dokumaları, Osmanlı Saray kilimleri, Osmanlı çadır kilimleri, geleneksel zili, cicim ve sumak dokumalarından örnekler bulunmaktadır. 500 adet müzelik değerde eser bulunmaktadır. 1982 Yılında hizmete açılmış olan müze yoğun nem olması nedeni ile onarılmak üzere geçici olarak ziyarete kapatılmıştır.
58	Küçüksu Kasrı		Beykoz	1996	1857	Küçüksu Kasrı'ndan müzeye çevrilmiştir.	saray müze	X						Sultan Abdulmecit / TBMM Milli Saraylar	Nigoğos Balyan	TBMM Genel Sekreterliği'ne (Milli Saraylar) Bağlı Müze	1.215 m²	Küçüksu Kasrı tarihi, Bizans dönemine kadar uzanmaktadır. Osmanlı döneminde yıkılıp tekrar inşa edilen yapı, batılı tarzda cephesi süslenmiş ve bugünkü görümünü almıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarında Devlet konuk evi olarak kullanılan Küçüksu kasrı, 1996 yılında müze saray konumuna getirilmiş ve ziyarete açılmıştır.
59	İstanbul Lale Vakfı Müzesi		Emirgan / Sarıyer	2013	16. yy	Emirgan Korusu'nda Osmanlı dönemine ait eski at ahırları restore edilerek müzeye dönüştürülmüştür.	lale müzesi						X	- / İstanbul Lale Vakfı	-	İstanbul Lale Vakfı / İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	1.500 m²	Müze, ülkemizde ilk dünyada ikinci lale müzesidir. Müzede iki sergi salonu bulunmaktadır, birinde lale ile ilgili tarihi eserler sergilenmiş, diğer salon ise sergiler için ayrılmıştır.
60	Madame Tussauds Balmumu Müzesi		Beyoğlu	2016	1883	Grand Pera (Cercle d'Orient) binasının ilk iki katı müzeye dönüştürülmüştür.	balmumu müzesi						X	Abraham Paşa / Madame Tussauds	Alexandre Vallaury	İstanbul Sualtı Dünyası Turizm Tic. A.Ş. / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü (Özel Müze)	2.000 m²	Dünyanın ünlü balmumu heykel müzesi markası Madame Tussauds, 21'inci merkezini İstiklal Caddesi üzerinde bulunan Grand Pera binasında açmıştır. Müzede dünyadan ve Türkiye'den tarih, kültür, sanat, spor ve siyaset dünyasından 55 ünlü ismin heykelleri bulunmaktadır.

			konumu	müze kuruluş yılı	bina yapım yılı	mimari yapı tanımı	müze tipi	müze tipolojisi						binanın kimin tarafından yaptırıldığı / müzenin kimin tarafından kurulduğu	mimarı	bağlı olduğu kurum-kişi / denetleyen müze	inşaat alanı	AÇIKLAMA
								saray müze	tapınak müze	saydam müze	anıt-yapıt müze	fabrika müze	diğer					
61	**Maslak Kasırları**		Maslak / Sarıyer	1985	19.yy	Maslak Kasırları'ndan müzeye dönüştürülmüştür.	saray müze	X						Sultan II. Mahmud Sultan Abdülaziz	-	TBMM Genel Sekreterliği'ne (Milli Saraylar) Bağlı Müze	-	Mimari açıdan farklı özelliklerde bir yapılar topluluğu olan Maslak Kasırları Kasr-ı Hümayun Dairesi, Mabeyn-i Hümayun Dairesi/Limonluk, Faris Kasrı/Çadır Köşkü, Ağalar Dairesi/Hamam gibi yapılar ve hizmet amaçlı müştemilattan oluşmaktadır.
62	**Masumiyet Müzesi**		Çukurcuma / Beyoğlu	2012	1897	Tarihi üç katlı konut yapısı müzeye çevrilmiştir.	roman müze						X	- / Orhan Pamuk	-	Masumiyet Vakfı / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Orhan Pamuk'un "Masumiyet Müzesi" isimli romanından esinlenerek hayata geçirilen ve bu özelliğiyle dünyada ilk olan müzedir.
63	**Mehmet Arsay Klasik Otomobil Müzesi**		Halkalı / Küçükçekmece	1994	1991	Depolama tesislerinden müzeye çevrilmiştir.	otomobil müzesi						X	Marintek Grup Şirketleri / Mehmet Arsay	-	Cengiz Arsay / -	-	Türkiye'nin ilk otomobil müzesidir. Yüksek Makine Mühendisi ve otomobil tutkunu olan Mehmet Arsay tarafından kurulan müze onun 1999 yılında vefatından sonra bugün oğlu Cengiz Arsay, tarafından idare edilmektedir.
64	**Miniatürk Mini Türkiye Parkı**		Sütlüce/ Beyoğlu	2003	2001-2003	müze olarak inşa edilen park	açıkhava model-maket müzesi						X	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş.	Miniatureart	İstanbul Kültür Ve Sanat Ürünleri Tic. A.Ş. / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığ'na bağlı Özel Müze)	60.000 m²	miniatürk'te 131 mimari eserin, 1/25 oranına küçültülmüş minyatür modellerine yer verilmektedir.
65	**İstanbul Modern Sanat Müzesi**		Karaköy/ Beyoğlu	2004	1957-1958	gümrük antreposu'ndan müzeye dönüştürülmüştür.	çağdaş sanat müzesi					X		- / Eczacıbaşı	ilk yapı: Sedat Hakkı Eldem müze tasarım: Tabanlıoğlı Mimarlık	İstanbul Modern Sanat Vakfı / İstanbul Yıldız Sarayı Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	8.000 m²	Türkiye'nin modern ve çağdaş sanat sergileri düzenleyen ilk özel müzesidir.
66	**İstanbul Özel Okçular Tekkesi Müzesi**		Beyoğlu	2013	15.-16. yüzyıl	Okçular Tekkesi'nin içinde müze kurulmuştur.	okçular müzesi						X	II. Bayezıd / İstanbul Büyükşehir Belediyesi	-	Okmeydanı Spor ve Eğitim Vakfı / İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü	-	Müzede, Topkapı Sarayı Müzesi'nden alınan ok ve okçulukla ilgili eserler teşhir edilmektedir.
67	**Orhan Kemal Müzesi**		Cihangir / Beyoğlu	2000	-	Konut yapısından müzeye çevrilmiştir.	edebiyat müzesi						X	- / Orhan Kemal Kültür ve Sanat Merkezi	-	Orhan Kemal Kültür Merkezi / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Orhan Kemal Müzesi Yazar Orhan Kemal'in anısını yaşatmak üzere İstanbul Beyoğlu'nda, üç katlı bir binada kurulmuş bir müzedir.
68	**Osmanlı Bankası Müzesi**		Karaköy/ Beyoğlu	2002	1892	Osmanlı Bankası'nın eski genel müdürlük binasında müze olarak kurulmuştur.	finans tarihi müzesi						X	Bank-ı Osmanî-i Şahane / Garanti Bankası	Alexandre Vallaury	Galata Araş. Yay. Tan. Bil. Tek. Hiz. A.Ş. / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Müzede sergilenen malzemenin esasını, faaliyette bulunduğu döneme ait belge ve bilgilerle devlet arşivlerine alternatif teşkil eden Osmanlı Bankası arşivleri oluşturmaktadır. Ana eksenini Osmanlı Bankası tarihinin oluşturduğu müze, içeriği ve tasarımıyla, toplumsal tarih bilincinin yaratılmasına imkân sağlamaktadır.
69	**İstanbul Oyuncak Müzesi**		Göztepe / Kadıköy	2005	-	Köşk yapısından müzeye dönüştürülmüştür.	oyuncak müzesi						X	- / Sunay Akın	-	Sunay Akın Müzecilik ve Kül. Hiz. Ltd. Şti. / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Türkiye'de kurulan ilk oyuncak müzesidir. Müze bir şair tarafından açılmış olması ve bir sahne tasarım sanatçısı tarafından tasarlanmış olması özelliği ile de dünyada bir ilki teşkil etmektedir.
70	**Özdilek Vakfı Balmumu Heykel Müzesi**		Şişli	2017	2014	ÖzdilekPark İstanbul AVM'de müze mekanı oluşturulmuştur.	balmumu müzesi						X	Özdilek Alışveriş Merkezleri ve Tekstil San. A.Ş. / Yılmaz Büyükerşen	B+H Architecture	Özdilek Eğitim, Sağlık, Kültür ve Sanat Vakfı / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen tarafından yapılan 100'ü aşkın balmumu heykelleri, Özdilek Vakfı bünyesinde ÖzdilekPark İstanbul AVM'de sergilenmektedir.
71	**Panaroma 1453 Tarih Müzesi**		Zeytinburnu	2009	2005-2008	müze olarak inşa edilen yapı	tarih müzesi						X	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş.	-	İstanbul Büyükşehir Belediyesi / - (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığ'na bağlı)	-	İstanbul'un fethini anlatan, dünyanın tam panoramik tek müzesi 'Panorama 1453 Tarih Müzesi'dir.
72	**Pera Müzesi**		Tepebaşı / Beyoğlu	2005	1893	Bristol Oteli'nden müzeye dönüştürülmüştür.	sanat müzesi						X	Ermeni-Katolik Patrikliği / Suna ve İnan Kıraç Vakfı	Achille Manoussos (ilk bina) restoratör mimar Sinan Genim	Suna ve İnan Kıraç Vakfı / İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	3.685 m²	Pera Müzesi kentin bu çok canlı bölgesinde çağdaş bir müze-kültür merkezi olarak hizmet vermektedir.

			konumu	müze kuruluş yılı	bina yapım yılı	mimari yapı tanımı	müze tipi	müze tipolojisi						binanın kimin tarafından yaptırıldığı / müzenin kimin tarafından kurulduğu	mimarı	bağlı olduğu kurum-kişi / denetleyen müze	inşaat alanı	AÇIKLAMA
								saray müze	tapınak müze	saydam müze	anıt-yapıt müze	fabrika müze	diğer					
73	**Pera Palas Atatürk Müzesi**		Tepebaşı / Beyoğlu	1981	1895	Pera Palas Oteli'nin 101 numaralı odası, müze oda olarak kullanılmaktadır.	müze otel						X	Orient Express / Maçka Konaklama ve Otel Hizmetleri A.Ş.	Alexandre Valleury	Maçka Konaklama ve Otel Hizmetleri A.Ş. / İstanbul Galata Mev. Müz. Müd. (Özel Müze)	-	Atatürk'ün Pera Palas Otelinde kaldığı oda (Atatürk Odası) olarak düzenlenmiştir. Atatürk Odası'nda Atatürk'ün yatağı, gardrobu, masası, Atatürk'le ilgili eşya ve fotoğrafları sergilenmektedir.
74	**Ptt İstanbul Müzesi (Büyük Postane)**		Fatih	2000	1905-1909	Büyük Postane binasının bir bölümü müzeye dönüştürülmüştür.	postane tarihi müzesi						X	- / PTT Genel Müdürlüğü	Vedat Tek	PTT Genel Müdürlüğü / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü (Özel Müze)	3.200 m²	Müzede posta hizmetlerinde kullanılan araç ve gereçler sergilenmektedir. Ayrıca burada posta hizmetlerinin günümüze kadar geçirdiği devreler de görülmektedir.
75	**Rahmi M. Koç Sanayi Müzesi**		Hasköy / Beyoğlu	1994	Lengerhane Binası Sultan III. Ahmet (1703-1730), Tersane Binası 1861	Lengerhane binası'ndan ve hasköy tersanesi'nden müzeye dönüştürülmüştür.	sanayi müzesi					X		- / Rahmi M. Koç	-	Rahmi Koç Müzecilik ve Kültür Vakfı / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü (Özel Müze)	kapalı alan 11.250 m² toplam 27.000 m²	Müze, Türkiye'de sanayi, ulaşım, endüstri ve iletişim tarihine adanmış ilk önemli müzedir.
76	**MSGSÜ Resim ve Heykel Müzesi**		Karaköy/ Beyoğlu	1937	2011-2018	Antrepo 5 nolu binadan müzeye çevrilmektedir.	resim ve heykel müzesi					X		Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi / Atatürk	ilk yapı: Sedat Hakkı Eldem ikinci yapı müze tasarım: Emre Arolat Mimarlık	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi / İstanbul Galata Mev. Müz. Müd. (Özel Müze)	24.000 m²	Resim ve Heykel Müzesi 1937 yılında açılan ilk kamusal sanat müzesidir. Yeni müze binası, MSGSÜ'ye bağlı olarak, Emre Arolat tarafından tasarlanmıştır. 2018 yılında bitirilmesi planlanmaktadır.
77	**Rezan Has Müzesi**		Cibali / Fatih	2007	17. yüzyıl Osmanlı yapı kalıntısı ve 11. yüzyıl Bizans su sarnıcı	Osmanlı dönemi yapı kalıntısı ve Bizans Dönemi su sarnıcından müze mekanı oluşturulmuştur.	özel koleksiyon ve arkeoloji müzesi						X	- / Kadir Has Üniversitesi	-	Rezzan Has Haliç Kültürleri Vakfı / İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)		Cibali Tütün Fabrikası'nın restorasyonu tamamlandıktan sonra Kadir Has Üniversitesine dönüştürülen bu tarihi binanın alt kısmında yer alan Osmanlı Dönemi hamam kalıntısının ve Bizans Dönemi su sarnıcının gün yüzüne çıkmasıyla mekân, Rezan Has Müzesi olarak ziyarete açılmıştır.
78	**Rumeli Hisarı**		Sarıyer	1968	1452	Hisar yapısından müzeye çevrilmiştir	hisar müze						X	Fatih Sultan Mehmet	Fatih Sultan Mehmet Mimar Muslihiddin Ağa	İstanbul Hisarlar Müze Müdürlüğü / İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	30.000 m²	Müze bahçesinde açık teşhir yapılmakta; kapalı sergi/teşhir salonu ve depo bulunmamaktadır. Müze bahçesindeki açık teşhirde ise top, top gülleleri, pişmiş toprak ve taş eserler sergilenmektedir. Ayrıca, müze içerisinde, hisara restorasyon sırasında eklenen açık tiyatro yapısı, yaz döneminde, çeşitli etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır.
79	**Sadberk Hanım Müzesi**		Sarıyer	1980	19.yy sonu - 20.yy başı	Azaryan Yalısı'ndan müzeye dönüştürülmüştür.	özel koleksiyon ve arkeoloji müzesi						X	- / Vehbi Koç Vakfı	-	Vehbi Koç Vakfı / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü (Özel Müze)	4280 m² (bahçe dahil)	Türkiye'nin ilk özel müzesidir.
80	**Sait Faik Abasıyanık Müzesi**		Burgazada / Adalar	1959	-	Konut yapısından müzeye çevrilmiştir.	ev müze						X	Dr. Spanudis / Makbule Abasıyanık	-	Darüşşafaka Cemiyeti / İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü		Müze, yazar Sait Faik Abasıyanık'ın yaşamına tanıklık etmiş eşyaları, fotoğrafları, mektupları, kartpostalları, eserlerine konu olan sayısız hatırasının izlerini taşıyan nice eşya ve belgeyi ziyaretçileriyle buluşturmaktadır.
81	**Sakıp Sabancı Müzesi**		Emirgan / Sarıyer	2002	1925	Atlı Köşk'ten müzeye çevrilmiştir.	sanat müzesi						X	Prens Mehmet Ali Hasan / Sakıp Sabancı	Edouard De Nari	Sabancı Üniversitesi / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü (Özel Müze)	6.500 m²	Sakıp Sabancı Müzesi zengin koleksiyonu, kabul ettiği kapsamlı uluslararası geçici sergileri, konservasyon birimleri, örnek eğitim programları, yapılan çeşitli konser, konferans ve seminerleriyle çok yönlü bir Müzecilik ortamı sunmaktadır.
	Santralistanbul Enerji ve Çağdaş Sanatlar Müzesi		Santralistanbul/ Sütlüce / Beyoğlu	2007	1914	silahtarağa elektrik santrali'nden müzeye dönüştürülmüştür.	enerji müzesi					X		Osmanlı Anonim Elektrik Şirketi / İstanbul Bilgi Üniversitesi	Mimarlar Tasarım ltd (Han Tümertekin, Gürden Gür)	İstanbul Bilgi Üniversitesi / İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	4.000 m²	santralistanbul bünyesinde, eski makine dairelerinin korunarak dönüştürülmesiyle oluşturulan, Türkiye'nin ilk endüstriyel arkeoloji müzesi olan ve 2012'de Avrupa Müze Akademisi tarafından "DASA ödülü"ne layık görülmüştür.
82			Santralistanbul/ Sütlüce / Beyoğlu	2007	1914	silahtarağa elektrik santrali'nden müzeye dönüştürülmüştür.	çağdaş sanat müzesi					X		İstanbul Bilgi Üniversitesi	Emre Arolat Nevzat Sayın	İstanbul Bilgi Üniversitesi / İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	6.767 m²	çağdaş sanat sergilerin ve kültürel etkinliklerin gerçekleştirildiği "International Architecture Awards 2010" ödüllü Ana Galeri binasıdır.
83	**Saray Koleksiyonları Müzesi**		Beşiktaş	2006	1856	Dolmabahçe Saray Mutfakları binalarından müzeye dönüştürülmüştür	depo müze						X	Sultan Abdulmecit / TBMM Milli Saraylar	Garabet Amire Balyan Sarkis Balyan	TBMM Genel Sekreterliği (Milli Saraylar)	2.000 m²	Dolmabahçe Sarayı depolarında kapalı olarak bulunan ve sarayın tefriş edilmiş mekânlarında ziyaretçinin görebilme olanağı olmayan objelerin, modern bir depoda toplanması ve korunması amacıyla Saray Koleksiyonları Müzesi oluşturulmuştur.

			konumu	müze kuruluş yılı	bina yapım yılı	mimari yapı tanımı	müze tipi	müze tipolojisi						binanın kimin tarafından yaptırıldığı / müzenin kimin tarafından kurulduğu	mimarı	bağlı olduğu kurum-kişi / denetleyen müze	inşaat alanı	AÇIKLAMA
								saray müze	tapınak müze	sayğam müze	anıt-yapıt müze	fabrika müze	diğer					
84	**Sirkeci Garı T.C.D.D. Müzesi Sanat Galerisi**		Eminönü / Fatih	2005	1888-1890	Sirkeci Garı içinde açılmış müze mekanıdır.	demiryolu müzesi						x	Sultan II.Abdülhamit / TCDD	August Jachmund	TCDD İşl. Genel Müdürlüğü / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü	45 m²	Müzede Rumeli Demiryollarına ve TCDD'nin Trakya hattına ait orjinal vaziyet planları, çizimler, çeşitli fotoğraflar , demiryolu aletleri ve haberleşme araçlarının yanısıra demiryolları idaresinde geçmişte varolan demiryolu okulları ve TCDD hastanelerine ait objeler ve fotoğraflar da yer almaktadır.
85	**Şehir Müzesi (Depo ile birlikte)**		Beşiktaş	1939	18. yy	Yıldız Sarayı'nın Güzel Sanatlar binası müzeye çevrilmiştir.	saray müze	x						Sulan III. Selim / Kültür ve Turizm Bakanlığı	-	İstanbul Büyükşehir Belediyesi / İstanbul Yıldız Sarayı Müzesi Müdürlüğü (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığ'na bağlı Özel Müze)	-	Şehir müzesi adıyla hizmete girdiği 1988 yılından bu yana, koleksiyonunu Yıldız Sarayındaki Güzel Sanatlar Salonu'nda konukların ilgisine sunan müzede; hat levhaları, kumaşlar, çeşitli cam eserler, mutfak eşyaları, kahve takımları, mühürler, cilt kalıpları, ölçek, terazi ve ağırlıklar, keramik eserler gibi objeler yer almaktadır.
86	**Tekfur Sarayı Çini Müzesi**		Edirnekapı / Fatih	?	13-14. yüzyıl	Tekfur Sarayı'ndan müzeye dönüştürülmüştür.	saray müze	x						- / İstanbul Büyükşehir Belediyesi	-	İstanbul Büyükşehir Belediyesi / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Edirne Kapi ve Egrikapi arasında şehir surlarının yanında yer alır. Bizans mimari tarzını taşıyan yalnızca Bizans saray yapısının bir örneğidir; bu nedenle müze sanat tarihi açısından çok önemlidir. Yapının bugün görülebileceği çok daha büyük bir saray kompleksinin (Blaherne Sarayı) parçası olduğu bilinmektedir.
87	**Topkapı Sarayı**		Sultanahmet / Fatih	1924	1460-1478	Topkapı Sarayı'ndan müzeye dönüştürülmüştür.	saray müze	x						Fatih Sultan Mehmet	Baş mimar: Alaüddin Davud Ağa, Sarkis Balyan Mimar Sinan	İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne bağlı müze	80.000 m²	Kara tarafından Fatih'in yaptırdığı Sur-i Sultani, deniz tarafından ise Doğu Roma surları ile şehirden ayrılan Topkapı Sarayı, mimari yapıları, koleksiyonları ve yaklaşık 300.000 arşiv belgesi ile dünyanın en büyük saray-müzelerinden biridir.
88	**İstanbul Üniversitesi Türk Eczacılık Tarihi İhtisas Müzesi**		Beyazıt / Fatih	2018	19. yy	İ.Ü. Eczacılık Fakültesi tarihi binası Keçecizade Fuat Paşa Konağı'nda birinci kattaki iki salon müzeye çevrilmiştir.	eczacılık tarihi müzesi						x	- / İstanbul Üniversitesi	Fransız mimar Bourgeois	İstanbul Üniversitesi / İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Türkiye'nin ilk Eczacılık Tarihi Müzesi olan Türk Eczacılık Tarihi İhtisas Müzesi'nde, Türkiye'de eczanelerin, eczacılık eğitiminin ve ilaç endüstrisinin tarihine ışık tutan kaynaklar, Topkapı Sarayı Müzesi Enderun Eczahanesi'ne ait malzeme, Osmanlı dönemine ait Pastör Eczahanesi ve İstikamet Eczahanesi dolapları, eczacılık eğitiminin çeşitli dönemlerine ait diplomalar yer almaktadır.
89	**Türk İnşaat ve Sanat Eserleri Müzesi**		Şehzadebaşı / Fatih	1967	1698-1702	Fatih Amcazade Hüseyin Paşa Külliyesi'nin içinde müze kurulmuştur.	inşaat ve sanat eserleri müzesi						x	- / Vakıflar Genel Müdürlüğü	Mimarbaşı İbrahim Ağa	Vakıflar Genel Müdürlüğü (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığ'na bağlı Özel Müze)	-	Türk İnşaat ve Sanat Eserleri Müzesi olan Külliyede; taş kitabeler, mezar taşları, çiniler, ahşap eserler, ölçü aletleri, aydınlatma araçları, dekoratif inşaat malzemeleri, mimari elemanlar, tuğralar, tavan süslemeleri, rahleler, sedef ve bağa kullanılan, kündekâri ahşap işçiliğinin ince üslubunu yansıtan eserler, madeni eserler mevcuttur
90	**Türk İslam Eserleri Müzesi**		Sultanahmet / Fatih	1914	16. yy	İbrahim Paşa Sarayı'ndan müzeye dönüştürülmüştür.	Türk İslam eserleri müzesi	x						Kanuni Sultan Süleyman / Kültür ve Turizm Bakanlığı	Mimar Sinan	İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne bağlı müze	3.000 m²	Türk ve İslam Eserleri Müzesi, İslam kültür ve sanatının çeşitli dönemlerine ve coğrafyalarına ait 45.000 eserden oluşan zengin ve çeşitli koleksiyonu ile konusunda dünyanın sayılı müzeleri arasında yer almasının yansıra Osmanlı İmparatorluğu döneminde açılan son müze olma özelliğini de taşımaktadır.
91	**500. Yıl Vakfı Türk Musevileri Müzesi**		Beyoğlu	2001	1951	Neve Şalom Sinagogu kompleksinde müze mekanı oluşturulmuştur.	türk musevileri müzesi						x	500. Yıl Vakfı / İstanbul Yıldız Sarayı Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	Elyo Ventura Bernar Motola	500. Yıl Vakfı	-	Müzede Türkiye Yahudilerinin tarihi ve kültürel mirası, ülkenin sosyal ve devlet yaşamına olan katkıları kronolojik bilgiler eşliğinde sergilenmektedir. Müze ve Neve Şalom Sinagog bölümü cam bölme ile ayrıldığı için, ziyaret sırasında düğün, sünnet gibi törenleri izleyebilmek mümkündür.
92	**Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi**		Beyazıt / Fatih	1968	1506-1508	II. Beyazıt Medresesi'nden müzeye çevrilmiştir.	hat sanatları müzesi						x	Padişah II. Beyazıt / Vakıflar Genel Müdürlüğü	Mimar Hayrettin	Vakıflar Genel Müdürlüğü / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığ'na bağlı Özel Müze)	-	Bayezid Camii külliyesine ait olan medrese binası, Hat Sanatları Müzesi olarak kullanılmaktadır. Müzede, çeşitli yerlerden hatlar ve hatlarla ilgili araç gereçler sergilenmektedir.
93	**Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Basın Müzesi**		Çemberlitaş/Fatih	1988	1865	Zamanında Maarif-i Umumiye Nezareti ve Üniversite olarak kullanılan binanın müzeye çevrilmiştir.	basın tarihi müzesi						x	Maarif Nazırı Saffet Paşa / Türkiye Gazeteciler Cemiyeti	-	Türkiye Gazeteciler Cemiyeti / İstanbul Ayasofya Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Müze binası, neo-klasik tarzda inşa edilmiş dört katlı bir yapıdır. Müzede Türkiye'de basılmış ilk gazeteler ve yazılı belgeler, gazeteci bilgileri, baskı araç ve makineleriyle basın dünyasına ait birçok örneği bulmak mümkündür.
94	**Türkiye İş Bankası Müzesi**		Eminönü / Fatih	2007	1892	Postane binası olarak inşa edilen yapıdan müzeye çevrilmiştir.	tarih müzesi						x	Şeyh Ahmed MuhtarTalat Efendi / Türkiye İş Bankası	-	Türkiye İş Bankası / İstanbul Hisarlar Müzesi Müdürlüğü (Özel Müze)	-	İş Bankası'nın kuruluşundan itibaren gerek kendi geçmişine, gerekse Türkiye'nin ekonomik gelişimine tanıklik eden bankacılık ve kurumsal yapı ile ilgili belgelerin, bankacılık gereçlerinin, iletişim araçlarının, fotoğrafların, resimlerin, reklam ve promosyon malzemelerinin bir araya getirildiği, korunduğu ve sergilendiği bir kurum tarihi müzesidir.
95	**Türvak Türker İnanoğlu Vakfı Sinema ve Tiyatro Müzesi ve Sanat Kitaplığı**		Beyoğlu	2001	-	Beyoğlunda bulunan binadan müzeye dönüştürülmüştür.	sinema ve tiyatro müzesi						x	.. / Türker İnanoğlu	-	Türker İnanoğlu Vakfı	-	Türkiye'nin ilk özel 'Sinema Televizyon Müzesi'nin yanısıra bir Sinema Kitaplığını da Türk halkının hizmetine sunmaktadır. Müzenin üçüncü katındaki, 60.000 ciltlik dermeye sahip olan kütüphane öğrencilere, akademisyenlere, araştırmacılara, yazarlara kaynak sağlayabilecek nitelikteki son derece kapsamlı sinema, tiyatro, genel kültür arşiviyle hizmet vermektedir.

			konumu	müze kuruluş yılı	bina yapım yılı	mimari yapı tanımı	müze tipi	müze tipolojisi						binanın kimin tarafından yaptırıldığı / müzenin kimin tarafından kurulduğu	mimarı	bağlı olduğu kurum-kişi / denetleyen müze	inşaat alanı	AÇIKLAMA
								saray müze	tapınak müze	saydam müze	anıt-yapıt müze	fabrika müze	diğer					
96	**Ural Ataman Klasik Otomobil Müzesi**		Tarabya / Sarıyer	2000	2000	müze olarak inşa edilmiş yapı	otomobil müzesi						X	Ural Ataman	Ayhan Geveli	Ural Ataman	3.000 m²	Klasik otomobillerin, bu dönemdeki yaşam biçiminden yola çıkılarak yaratılan çağdaş bir mekânda sergilendiği bir müze ve etkinlik merkezidir.
97	**Yahya Kemal Beyatlı Müzesi**		Beyazıt / Fatih	1959	1690	Merzifonlu Kara Mustafa Paşa Medresesinin sıbyan mektebi bölümü müzeye çevrilmiştir.	edebiyat müzesi						X	Kara Mustafa Paşanın oğlu Ali Bey / İstanbul Fetih Cemiyeti	-	İstanbul Fetih Cemiyeti-Yahya Kemal Enstitüsü / İstanbul Türk ve İslam E. M. Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Müzenin amacı Yahya Kemal'in eşyalarını, yazılarını, başka bir deyişle hayatından kesitleri yaşatmak ve insanlar ile buluşturmaktır. Özgün işlevini kaybetmiş ve müze olarak yeniden işlevlendirilmiş sıbyan mektebi, sınırlı hacmı ile ve imgesi büyük bir şairin sergilendiği mekân olması açısından ilginç bir karşıtlığın mekânıdır.
98	**Yapı Kredi Vedat Nedim Tör Müzesi**		Beyoğlu	1992	-	Yapı Kredi Banka binasında açılmıştır.	arkeoloji ve tarih müzesi						X	- / Yapı Kredi Bankası	-	"/ İstanbul Arkeoloji Müzeleri Müdürlüğü (Özel Müze)	-	Vedat Nedim Tör Müzesi, yurtiçi ve yurtdışında, arkeoloji, tarih ve sanat tarihi alanlarında çalışma yapan çok sayıda araştırmacıya hizmet vermekte ve bu araştırmacılar tarafından referans olarak gösterilmektedir.
99	**Yedikule Hisarı Müzesi (Yedikule Hisarı ve Zindanları)**		Yedikule / Fatih	1895	413–439	Yedikule Hisarı ve Zindanlar'ndan açık hava müzesine çevrilmiştir.	hisar müze						X	İstanbul Hisarlar Müzesi Müdürlüğü	-	İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne bağlı müze	-	İstanbul'un ve Türkiye'nin en eski açık hava müzelerinden birisidir.
100	**Yerebatan Sarnıcı**		Sultanahmet / Fatih	1987	527-565	Yerebatan Sarnıcı müzeye çevrilmiştir.	sarnıç müze						X	Bizans imparatoru I. Justinianus / İstanbul Belediyesi	-	İstanbul Büyükşehir Belediyesi / İstanbul Ayasofya Müzesi Müdürlüğü (İstanbul İl Kültür ve Turizm Bakanlığ'na bağlı Özel Müze)	9.800 m2	Sarnıç bugün, müze olmasının yanında yerel ve uluslararası birçok etkinliğe ev sahipliği yapmaktadır.
101	**Yıldız Çini ve Porselen Fabrika Müzesi**		Beşiktaş	1995	1892-1894	Yıldız Çini Fabrikası'ndan fabrika müze yapısına dönüştürülmüştür.	fabrika müze					X		Sultan II. Abdülhamit	Raimondo d'Aronco	TBMM Genel Sekreterliği (Milli Saraylar)	-	Milli Saraylar Daire Başkanlığı'na bağlı bir "müze-fabrika" olarak hizmet veren Yıldız Çini Fabrikası'nda bugün, Türk porselen sanatını yaşatmak amacıyla geleneksel desenlerle dekorlanmış porselenler yanısıra, "Milli Saraylar Porselen Koleksiyonu"na ait eserler, orijinallerine bağlı olarak ve sınırlı sayıda yeniden üretilmektedir.
102	**Yıldız Sarayı Müzesi**		Beşiktaş	1994	18. yy	Yıldız Sarayı'nda müzeye dönüştürülmüştür	saray müze	X						Sulan III. Selim	-	TBMM Genel Sekreterliği'ne (Milli Saraylar) Bağlı Müze / İstanbul İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü	-	Yıldız Sarayı Müzesi, Osmanlı devletinin idari merkezlerinden biri olmasının yanı sıra günümüze ulaşabilen tek saray tiyatrosunu bünyesinde barındırması ve II. Abdülhamid'in marangozhanesiyle önem kazanmaktadır. Burada, Yıldız Sarayı kompleksi içinde faaliyet gösteren Yıldız Porselen Fabrikası'nın ürettiği ürünleri de görülebilir.

EK-B

İSTANBUL ARKEOLOJİ MÜZESİ ANKET ÇALIŞMASI

1- Yaşınız?

……

2- Cinsiyetiniz?

Kadın ☐ Erkek ☐

3- Eğitim durumunuz?

İlköğretim mezunu ☐

Lise mezunu ☐

Lisans mezunu ☐

Doktora mezunu ☐

4- İstanbul Arkeoloji Müzesi'ni duydunuz mu?

Evet ☐ Hayır ☐

5- İstanbul Arkeoloji Müzesi nerede biliyor musunuz?

Evet ☐ Hayır ☐

6- İstanbul Arkeoloji Müzesi'ni ziyaret ettiniz mi?

Evet ☐ Hayır ☐

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı : Özlem YARIMAY

Doğum Tarihi ve Yeri : 10.02.1987, Afyonkarahisar

Yabancı Dili : İngilizce

E-posta : yarimayozlem@gmail.com

ÖĞRENİM DURUMU

Derece	**Alan**	**Okul/Üniversite**	**Mezuniyet Yılı**
Lisans	Mimarlık	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	2010
Lise	Sayısal	Afyon Kocatepe Anadolu Lisesi	2006

İŞ TECRÜBESİ

Yıl	**Firma/Kurum**	**Görevi**
2015-2016	Tago Architects	Mimar
2011-2015	Studio Vertebra	Mimar

YAYINLARI

Bildiri

Yarımay, Ö., (2017). “Mimari Kimlik Bağlamında İstanbul Arkeoloji Müzesi’nin Değerlendirilmesi” , Uluslararası Mimarlık ve Tasarım Sempozyumu, 1-2 Aralık 2017, İstanbul.